● выдаецца са жніўня 1917 г. БЕЛАРУСКАЯ ГАЗЕТА ● цана 1000 рублёў

1 чэрвеня, 1996 г. субота, №№ 136—137 (22939 — 22940)

ЗВЯЗДА

ПАДРАБЯЗНАСЦІ

МІНЖЫЛКАМГАС НІБЫ СУЧАСНЫ ГАМЛЕТ: ДЗЕ ЎЗЯЦЬ ГРОШЫ?

Як ужо інфармавала «Звязда», прапанова Мінжылкамгаса аб павелічэнні тарыфаў на жыллёва-камунальныя паслугі адразу пасля заканчэння ацяпляльнага сезона гэтага года урадам краіны адобрана не была. Але, як сцвярджае намеснік міністра жыллёва-камунальнай гаспадаркі краіны Георгій Дабравольскі, праблема фінансавання пакуль не знаходзіць свайго вырашэння. Як вядома, Вярхоўны Савет, прымаючы бюджэт Рэспублікі Беларусь на 1996 год, прадугледзеў пакрыццё 80 працэнтаў страт арганізацый гаспадаркі за кошт выплат насельніцтва і толькі 20 працэнтаў — за кошт дзяржаўнага бюджэту. Для таго, каб укласціся ў гэтыя жорсткія рамкі, на думку Георгія Георгіевіча, і неабходна было павысіць плацяжы за камунальныя паслугі і занальныя жыллёвыя памяшканні. Але гэтага не адбылося. У той жа час недахват бюджэтных сродкаў у арганізацыях гаспадаркі адчуваецца цяпер найбольш востра. Паводле даных міністэрства, толькі за першыя чатыры месяцы гэтага года жыллёвым гаспадаркам не выдзелена неабходных сродкаў на суму адзін трыльён рублёў.

Як вядома, падрыхтоўка да чарговага ацяпляльнага сезона патрабуе назапашвання вялікай колькасці сродкаў. Днямі гэтае пытанне абмяркоўвалася ў Кабінеце Міністраў Беларусі. Шукаюцца розныя шляхі вырашэння праблемы. Каб выканаць указ Прэзідэнта № 351, міністэрства спрабуе прыцягнуць новыя тэхналогіі, якія дазволяць зменшыць спажыванне энерганосьбітаў. Гэта выкарыстанне звышізаляцыйных труб, замена неэфектыўных катлоў на больш эфектыўныя і іншыя мерапрыемствы. Такім чынам, зніжаючы сабекошт кожнага віду паслуг, можна дасягнуць зніжэння і агульнага паказчыка выдаткаў.

— Аднак па шэрагу паслуг, — як адзначыў Георгій Дабравольскі, — насельніцтва аплачвае толькі да 40 працэнтаў рэальнага кошту. Таму, калі пытанне павышэння тарыфаў на жыллёва-камунальныя паслугі не будзе вырашана да пачатку чарговага ацяпляльнага сезона, то і эксплуатацыя жыллёвай гаспадаркі будзе пад вялікім пытаннем.

Сяргей КУРКАЧ.

ДА ВЕДАМА ДЭПУТАТАЎ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

Першая сесія Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь прадоўжыць сваю работу 4 чэрвеня 1996 года ў 16 гадзін у зале пасяджэнняў Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь у Доме Урада.

СКАНДАЛ

ЭХ, МЫТНЯ... І ЯНА ТУДЫ Ж?

Па Гродну папаўзлі чуткі: «Каго ж гэта арыштавалі на мытні?» Аказваецца, днямі праваахоўнымі органамі затрыманы адзін вадзіцель Гродзенскай міжрэгіянальнай мытні. Яго «шэф», кіруючы работнік мытні, не арыштаваны, аднак што чакае чалавека далей — пакуль невядома. У любым выпадку нічога прыемнага не будзе, паколькі ў адносінах да гэтага кіраўніка абласной пракуратурай узбуджана крымінальная справа. Расследаванне праводзіць упраўленне КДБ па Гродзенскай вобласці, па просьбе якога мы пакуль не называем прозвішча высокапастаўленага мытніка. Якія нормы ён парушыў — таксама не расшыфроўваецца. Быццам бы нешта незаконна прайшло праз мытню. Але што канкрэтна стаіць за агульнай фармулёўкай: злоўжыванне службовым становішчам? Магчыма, інфармацыя аб гэтым з'явіцца пазней. Сёння ж застаецца толькі з горыччу ўздыхнуць з нагоды чарговага ўдару па іміджу ўплывовай службы, якая, караючы за парушэнні іншых, сама дэманструе не лепшыя прыклады законапаслухмянасці. Зрэшты, не будзем спяшацца з высновамі. Бо любое злоўжыванне, само сабой, павінна быць не толькі выяўлена, але і належным чынам даказана.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ФОТАСЛОВА

Яўген ПЯСЕЦКІ

Белая птушка сустрэчы,
Чорная птушка расстання,
Люду нябачныя,
Богам прызначаныя
Птушкі майго кахання.
Ўсё ім наўкруг варожае —
Нехта сіло рыхтуе,
Нехта лязо гартуе,
Ўвысі каршун палюе.

Тройчы ўначы праклятыя,
Благаслаўлёныя ўранні,
Ў хмарах маланкай распятыя
Птахі майго кахання.
....
Прымхамі б'юцца ў вакно маё,
Чэзнуць у цемры бяссоннай
Белая — адляцелая,
Чорная — нарачоная.

Ад «Добрага вечара» — да «Газеты»

Учора ў кіёсках «Белсаюздруку» з'явіўся першы нумар новай сталічнай «Газеты». Менавіта такую назву носіць выданне, заснавальнікам якой стаў журналіст Міхась Расолька. «Газета», як бы падхапіла эстафету ад «Добрага вечара», які ў сувязі з ліквідацыяй рэдакцыі спыніў сваё існаванне (хай сабе і часова). Што ж, як кажуць, святое месца не пустуе...

ПАРЛАМЕНЦКІ ДЗЁННІК

РАЗГОН НЕСАНКЦЫЯНІРАВАНАГА ПІКЕТА АБМЯРКОЎВАЛІ Ў ПАРЛАМЕНЦЕ. СТВОРАНА АДПАВЕДНАЯ КАМІСІЯ

31 мая дэпутаты Вярхоўнага Савета часова перапынілі абмеркаванне законапраектаў, каб вярнуцца да падзеі, якая адбылася 30 мая ў цэнтры Мінска, калі нарады міліцыі і спецназа разганялі ўдзельнікаў пікета ў падтрымку арыштаваных украінцаў. У «Розным» з паведамленнем пра гэта выступіў дэпутат Мечаслаў Грыб, які абураўся дзеяннямі міліцыі і АМОНа, што неправамерна, на яго думку, нападалі на людзей, якія ніякіх законаў не парушалі. На думку М. Грыба, менавіта органы аховы правапарадку правакавалі беспарадкі. Дэпутат Грыб заявіў, што ён накіроўвае адпаведны запыт міністру ўнутраных спраў па гэтым пытанні.

У першай палове дня на гэтую тэму выступіў дэпутат Лябедзька, які прапанаваў стварыць спецыяльную камісію, зазначыўшы, што віна за тое, што адбылося 30 мая, ляжыць і на Вярхоўным Савеце, які ў свой час адмовіўся стварыць адпаведную камісію па разгляду падзей 26 красавіка і які зацвердзіў на пасаду міністра ўнутраных спраў Агальца, што адкрыта заявіў аб тым, што Канстытуцыя для яго не самы галоўны дакумент... На здзіўленне, падтрымаў Лябедзьку дэпутат Кулакоўскі са «Згоды». Аднак ён глядзеў на пазаўчарашнія падзеі з іншага пункту гледжання. Дэпутат Кулакоўскі зазначыў, што настала пара разабрацца, хто штурхае маладых людзей на вуліцу, на сутыкненне з уладамі і праліццё крыві. Кулакоўскі зазначыў, што пікетчыкі былі арганізаваны, што яны разбілі машыну і ўчынілі дэбош перад рэзідэнцыяй Прэзідэнта. Дэпутат Кулакоўскі асабіста ледзь не трапіў пад удар палкай аднаго з пікетчыкаў, але своечасова адскочыў... За стварэнне адпаведнай камісіі выказаліся намеснік Старшыні Вярхоўнага Савета Карпенка і дэпутат Гразнова. Апошняя зазначыла, што людзі паводзілі сябе спакойна, а вось прадстаўнікі органаў аховы правапарадку, якія былі прывезены, па яе падліках, у 18 аўтобусах, без усякіх падстаў выхоплівалі іх і валаклі ў машыны. На яе погляд, правакацыі былі з боку міліцыі і спецназа. Дэпутат Абрамава з фракцыі «Саюз працы» прапанавала даручыць вывучэнне гэтых інцыдэнтаў камісіі, якая была створана па разгляду праблемы незаконнага затрымання дэпутата Знаўца 26 красавіка і якую ўзначальвае Мечаслаў Грыб. Аднак апошні адмовіўся ад гэтага, зазначыўшы, што камісія не паспела выканаць папярэдняе даручэнне парламента.

Старшыня пастаяннай Камісіі па нацыянальнай бяспецы Карпіевіч прапанаваў не ствараць спецыяльнай камісіі па факту падзей 30 мая, а даручыць гэта ягонай пастаяннай камісіі. Аднак гэта ў цэлым не было падтрымана парламентарыямі, 113 з якіх прагаласавалі за стварэнне такой камісіі.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

Акрамя таго ўчора беларускі парламент згодна з парадкам дня сесіі разгледзеў папраўкі ў законы аб выбарах дэпутатаў Вярхоўнага і мясцовых Саветаў. Асноўныя прынцыповыя змяненні датычыліся кворуму выбаршчыкаў, неабходнага для прызнання выбараў адбыўшыміся. Нагадаю, што яшчэ папярэдні парламент прыняў норму ў 25 працэнтаў адносна ўдзелу ў першым туры галасавання, адначасова пакінуўшы 50 працэнтаў для другога. Менавіта апошні бар'ер і паспрабавалі знізіць заканадаўцы. Аднак калі для выбараў мясцовых Саветаў гэта дасягнуць удалося без праблем, то для выбараў дэпутатаў Вярхоўнага Савета прапанова аб зніжэнні нормы не прайшла. У выніку пытанне было адкладзена на наступны тыдзень. Замест яго парламент прыняў пастанову адносна правядзення дадатковых паўторных выбараў восенню гэтага года: яны павінны адбыцца не пазней канца лістапада.

Напярэдадні Міжнароднага дня абароны дзяцей былі ўнесены і змены ў Закон «Аб парадку ўезду ў Рэспубліку Беларусь і выезду з Рэспублікі Беларусь», якія робяць больш простай працэдуру афармлення дакументаў для выезду за мяжу па гуманітарных лініях дзяцей з няпоўных сем'яў.

Была зроблена спроба вырашыць і кадравыя пытанні — абраць двух членаў Прэзідыума Вярхоўнага Савета. Гэтае пытанне ўжо даўно абмяркоўваецца ў кулуарах сесіі, але на пленарным пасяджэнні пакуль не ўзнімалася. Справа ў тым, што фракцыі не могуць прыйсці да адзінай думкі адносна кандыдатаў, якія прэтэндуюць на дзве вакантныя пасады. Да гэтага часу найбольш рэальнымі прэтэндэнтамі называліся Л. Сечка, С. Домаш, М. Грыб і В. Саковіч. Аднак учора падчас вылучэння кандыдатур нечакана да ўжо названых дэпутатаў далучыліся І. Цярэшка, А. Малафееў і В. Кебіч. У гэтай сітуацыі старшынствуючы на сесіі Сямён Шарэцкі палічыў за лепшае адкласці канчатковае фарміраванне Прэзідыума для таго, каб параіцца з ужо выбранымі членамі Прэзідыума. Непадрыхтаванай да такога павароту спраў аказалася і фракцыя камуністаў. Таму, дачакаўшыся перапынку, большасць дэпутатаў з палёгкай адклала пытанне на наступны аўторак, калі зноў збярэцца сесія, не правёўшы нават рэйтынгавае галасаванне па кандыдатурах.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

ПАСТАНОВА
ВЯРХОЎНАГА САВЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
Аб унясенні дапаўненняў у парадак дня першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь трынаццатага склікання

Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь **пастанаўляе:**

Уключыць у парадак дня першай сесіі Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь трынаццатага склікання наступныя пытанні:

1. Аб праекце Пастановы Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь «Аб прадастаўленні зямельных участкаў».
2. Аб праекце Закона Рэспублікі Беларусь «Аб прызнанні страціўшымі сілу заканадаўчых актаў Рэспублікі Беларусь па пытаннях дзяржаўнай сімволікі».
3. Аб праекце Закона Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні дапаўненняў у Закон Рэспублікі Беларусь «Аб падатку на дабаўленую вартасць».
4. Аб факце затрымання праваахоўнымі органамі Рэспублікі Беларусь дэпутата Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь Знаўца П.К.
5. Аб праекце Закона Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні дапаўнення ў Закон Рэспублікі Беларусь «Аб ветэранах».
6. Аб праекце Закона Рэспублікі Беларусь «Аб унясенні дапаўнення ў артыкул 18 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь».

Старшыня Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь С. ШАРЭЦКІ

16 мая 1996 г., г. Мінск.
№ 290-XIII

ШТО ТРЭБА БАРАНІЦЬ КУЛЬТУРУ, ВЕДАЮЦЬ УСЕ. АЛЕ ВОСЬ ЯК?

У зале пасяджэнняў Акадэміі навук Беларусі 30 мая адбылося ўрачыстае адкрыццё Першага кангрэса дзеячаў культуры дзяржаў—удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў. Гэтым грандыёзным фэстам, які працягваўся два дні, завяршыўся надзвычай насычаны палітычнымі і культурнымі падзеямі апошні месяц вясны.

На кангрэсе прысутнічалі прадстаўнікі сферы культуры з усіх 12 былых рэспублік СССР (акрамя краін Балтыі). Але ў асноўным гэта былі высокапастаўленыя функцыянеры міністэрстваў культуры, старшыні творчых саюзаў. Беларуская творчая інтэлігенцыя была прадстаўлена літаральна некалькімі асобамі, што, безумоўна, выклікала лёгкае здзіўленне ў прыехаўшых гасцей, якія спадзяваліся «з першых вуснаў» пачуць, што адбываецца сёння ў беларускай культуры.

Дарэчы, на адкрыцці кангрэса выступіў вядомы сцэнарыст, старшыня Міжнароднай канфедэрацыі кінематаграфістаў Расіі Рустам Ібрагімбекаў, які заўважыў, што, нягледзячы на тое, што пасля распаду Саюза гэта першая сустрэча дзеячаў культуры такога маштабу, частка запрошаных для ўдзелу ў ёй людзей не прыехала. Па-першае, таму, што не мелі інфармацыі пра мерапрыемства, а па-другое, свядома ігнаравалі кангрэс. Скептычныя адносіны ў многіх, як сказаў Р. Ібрагімбекаў, а пасля і іншыя прамоўцы, існуюць перш за ўсё да самога ўтварэння СНД. Бо ўсе падпісаныя пагадненні ў рамках Садружнасці Незалежных Дзяржаў не працуюць. Разрыў паміж дэклараваным на паперы і рэальна існуючым у жыцці фарміруе недавер да ўсякіх акцый, якія праводзяцца па ініцыятыве Садружнасці.

Тым не менш, прыехаўшыя госці вельмі шчыра і адкрыта гаварылі пра тыя беды, якія зваліліся на нацыянальныя культуры ў іх краінах. Здзіўленне ва ўсіх выклікала інфармацыя прадстаўніка туркменскай дэлегацыі аб тым, што ў іх краіне на патрэбы культуры дзяржавай выдзяляецца 7 працэнтаў ад нацыянальнага бюджэту. У Беларусі, напрыклад, усяго 1,4 працэнта.

У працэсе выступленняў удзельнікаў кангрэса сталі акрэсліваццa дзве тэндэнцыі. Прыхільнікі адной увесь час гаварылі пра пашырэнне культурнай прасторы, выпрацоўку новай дэмакратычнай ідэалогіі ў сферы культуры, якая магла б аб'яднаць усіх дзеячаў культуры. Прыхільнікі другой канцэпцыі выказваліся больш асцярожна. Напрыклад, намеснік міністра культуры Грузіі Мая Кабахідзе заўважыла, «што за апошнія 7-8 гадоў народы і нацыі змяніліся да непазнавальнасці. Ім давялося прайсці пакуты і выпрабаванні, і гэта пакінула ў душах свой адбітак. Вобраз грузіна, які спявае песні і п'е віно, канчаткова разбураны. І таму я не хацела б, каб дзейнасць Савета па культуры Садружнасці звязвалі з настальгіяй па быламу Саюзу. Нарматыўным актам не адновіш культурную прастору».

Між тым, выступаўшыя на кангрэсе выказалі сваю заклапочанасць станам культуры і становішчам дзеячаў культуры ў маладых дзяржавах. Сітуацыі, як высветлілася, вельмі падобныя ў многіх. Недаацэнка культуры, як сказаў старшыня творчых Саюзаў Украіны Міхаіл Сцепаненка, небяспечная для самаго існавання гэтых дзяржаў. «Культура — аснова любой дзяржавы. І дзяржава павінна падтрымліваць культуру. У гэтым яе абавязак, — адзначыў М. Сцепаненка. — Але наспеў час абмяркаваць такія паняцці, як культура і ўлада. Не сакрэт, што ўлада сям-там спрабуе дыктаваць дзеячам культуры свае ўмовы. Маўляў, вы нас падтрымайце, а мы вам дапаможам... Дзеячы культуры павінны мець сваю пазіцыю, і яна можа не супадаць з пазіцыяй уладаў...»

Недаацэнка значэння культуры для паспяховага развіцця грамадства ўжо мае свае негатыўныя вынікі і ў Беларусі. Спахапіўшыся, беларускія ўлады сталі актыўна наладжваць кантакты з работнікамі гэтай сферы, заняліся распрацоўкай законаў, якія гарантуюць іх сацыяльную і прафесіянальную абароненасць.

Работа кангрэса была пабудавана наступным чынам: пленарныя выступленні, а потым работа па секцыях: «Культура і дзяржава», «Мастацкая літаратура, журналістыка і бібліятэчная справа», «Кіно і тэатр», «Музычнае мастацтва», «Выяўленчае мастацтва», «Архітэктура і дызайн», «Культура і бізнес».

Міністр культуры Рэспублікі Беларусь А. Сасноўскі выступіў на секцыі «Культура і дзяржава».

— Міністэрства культуры, як дзяржаўны орган, адной з асноўных задач лічыць супрацоўніцтва з творчымі саюзамі, падтрымку дзеячаў культуры рэспублікі, — сказаў ён.

З цікавасцю прысутнымі было ўспрынята паведамленне міністра культуры аб тым, што будынак тэатра оперы і балета, які не рамантаваўся з 1933 года, узяло на свой баланс Кіраўніцтва справамі Прэзідэнта. Указам Прэзідэнта ствараюцца асобна нацыянальная опера і нацыянальны балет Беларусі.

— Я не сказаў бы, што ўзаемаадносіны ўлады і творчай інтэлігенцыі, — дадаў міністр культуры Беларусі А. Сасноўскі, — вельмі простыя. Ёсць складанасці. Але мы імкнёмся, каб творчая інтэлігенцыя бачыла ва ўладзе сваіх абаронцаў. І ўжо ў канцы года, перакананы, пытанне аб фізічным выжыванні творчых саюзаў не будзе стаяць.

Першы кангрэс дзеячаў культуры завяршыўся 31 мая. Але пытанняў у яго ўдзельнікаў не стала менш. Што трэба бараніць культуру, ведаюць усе. Але вось як? Рэцэптаў таксама нямала. Які выкарыстаць?

Таццяна АНТОНАВА.

НАТО і Расія — фактары стабілізацыі ў Еўропе?

«Беларусь—Польшча—Украіна: бяспечны рэгіён у бяспечнай Еўропе» — такая была тэма канферэнцыі, арганізаванай Еўраатлантычнай асацыяцыяй 24—26 мая ў Варшаве. Гэта, здаецца, была першая такога тыпу сустрэча. Яна дазволіла лепш паразумецца паміж сабой палякам, беларусам і украінцам. Аднак таксама яна паказала і вялікія разыходжанні ў пытанні будаўніцтва новай еўрапейскай бяспекі ўнутры Беларусі, ці, лепш сказаць, унутры беларускай дэлегацыі.

У адрозненне ад яе, украінская дэлегацыя прадстаўляла паслядоўную і аднолькавую для ўсіх сваіх палітычных плыняў канцэпцыю: НАТО — фактар стабілізацыі ў Еўропе. Украіна разумее, што да пашырэння НАТО справа ўсё-такі дойдзе, але працэс гэты павінен быць паступовым і павінен весці да замацавання бяспекі і стабільнасці ў рэгіёне, ён павінен браць пад увагу інтарэсы і ўкраінскай дзяржавы. Украінцы таксама выказаліся супраць размяшчэння каля межаў сваёй краіны ядзернай зброі.

Беларусы ж да гэтай праблемы не падыходзілі так узгоднена. Прадстаўнікі ўрада Беларусі выказвалі цвёрдае «НЕ» пашырэнню НАТО. У прыватнасці, дарадчык Прэзідэнта Лукашэнкі Сяргей Посахаў ясна сказаў, што паўночна-атлантычны саюз страціў свой сэнс і стварае толькі штучныя ўяўленні бяспекі. «Абарончы характар гэтай арганізацыі ўжо страчаны, бо няма ніякай пагрозы, — лічыць С. Посахаў. — Адкуль пагроза? Ад дэмакратычнай Расіі? Ад Беларусі? Ад Украіны?»

Дарадчык Прэзідэнта Беларусі лічыць, што якраз пашырэнне НАТО на Усход уяўляе сабой сапраўдную пагрозу для Беларусі, бо тады да яе заходніх межаў можа наблізіцца ваенная арганізацыя і яе атамная зброя. «Ніякія словы, што прагучалі тут, у Варшаве, не пераканаюць нас у тым, што НАТО — гэта бяспека і стабілізацыя», — сказаў С. Посахаў. На пытанне, якога выйсця трэба шукаць Беларусі, калі НАТО ўсё ж пашырыцца, ён адказаў: «Для нас гэта будзе маральная катастрофа. Асабіста я думаю, што тады мы будзем шукаць саюзу з Расіяй. Для нас няважна, дзе будзе праходзіць гэтая мяжа: па Брэсту і Гродну, ці па Віцебску. Усё роўна ад гэтага мы будзем пакутаваць. Як невялікая краіна мы не можам уплываць на гэтыя працэсы. У мяне такое ўражанне, што тут «вялікія» краіны вырашаюць лёс «малых», наш лёс».

Сяргей Посахаў гаварыў яшчэ аб тым, што Беларусь робіць усё, каб ніхто не падумаў, што яна варожа ставіцца да Захаду: скарачае армію, колькасць танкаў, звычайнай зброі. Наконт магчымага размяшчэння ў Беларусі расійскіх войскаў ён зазначыў: «Мы не хочам, каб на нашай тэрыторыі знаходзіліся якія-небудзь чужыя салдаты».

Зусім процілеглыя погляды выказаў у Варшаве лідэр Беларускага народнага фронту Зянон Пазняк. Ён лічыць, што Беларусь павінна ўступіць у НАТО. Чаму? Таму, што Расія фактычна распачала акупацыю Беларусі, гаворыць Пазняк, і ажыццяўляе планы яе анексіі. Наша рэспубліка павінна шукаць абароны дэмакратыі, а найбольш дэмакратычнай арганізацыяй цяпер з'яўляецца менавіта НАТО.

— Ці не думаеце, аднак, што менавіта ўваход Беларусі ў НАТО распачаў бы сапраўдныя сутыкненні з Расіяй? — пытаем сп. Пазняка.

— Сутыкненні ўжо пачаліся. Расія сама іх пачала, — гучыць у адказ. — Уступленне ў НАТО можа гэта толькі спыніць. Таму, што ўступленне ў НАТО краін Усходняй Еўропы стварае новы баланс сіл.

Лідэр БНФ не мае ніякіх сумненняў, што не трэба баяцца гэтага кроку. Расія ўжо не тая, гэта не Савецкі Саюз. Гэта слабая краіна, з дэмаралізаваным войскам, якое церпіць паражэнне ад пяцітысячнага войска ў Чачні. Але ёсць і пагрозы з боку ўсходняга суседа Беларусі. «Расіяй кіруюць авантурысты, якія маюць доступ да ядзернай зброі. Але, — падкрэслівае Пазняк, — пры стварэнні новага балансу, раўнавагі сіл з'яўляюцца ўмовы для заключэння пэўных пагадненняў, новага «статус-кво».

Паміж гэтымі супярэчлівымі падыходамі вызначыўся Станіслаў Багданкевіч, лідэр Аб'яднанай грамадзянскай партыі, які ў сваіх поглядах вельмі блізкі да ўкраінскага пункту гледжання. «Ад пашырэння НАТО Беларусі няма ніякай пагрозы, у тым ліку і ад уваходу Польшчы ў гэты саюз. Важна, каб паблізу беларускіх межаў не знаходзілася атамная зброя, якой, дарэчы, у выглядзе «мірнага атама», шмат вакол нашай дзяржавы, — сказаў С. Багданкевіч. — НАТО — гэта фактар дэмакратызацыі жыцця ў Еўропе».

— Мы рэальныя палітыкі. Сёння гаворым цвёрда «не» НАТО, але хто ведае, як справы будуць складвацца заўтра, паслязаўтра, — дадаў да ўсяго гэтага віцэ-міністр замежных спраў Іван Антановіч. — Беларусь не закрывае ні адной перспектывы развіцця. Мы маем свае нацыянальныя інтарэсы, нацыянальную стратэгію і, калі будзе змяняцца атмасфера, можа, і мы зменім свае адносіны, — падкрэслівае І. Антановіч. — Але ўсё ж хацелі б, каб Польшча вызначылася ў адносінах да Беларусі: што яна будзе рабіць як член НАТО, ці будзе ў яе ядзерная зброя, ці будуць у яе нейкія новыя намеры адносна нашага рэгіёна. Мы хацелі б мець некалькі афіцыйных запэўненняў і Польшчы і НАТО, — сказаў віцэ-міністр замежных спраў Беларусі.

Беларускае «НЕ» не вельмі занепакоіла польскі бок. Па сутнасці справы, гэтае «не» падобнае да расійскага, якое выказваецца, але адначасова вядома ўсім, што справа пашырэння Паўночнаатлантычнага саюза вырашана, і трэба цяпер задумвацца, што рабіць далей, лічаць польскія палітыкі і дадаюць, што гэта рэалістычны падыход. Польшча думае пра Беларусь як пра краіну, у якой павінны замацоўвацца працэсы дэмакратыі. Для Польшчы Беларусь надзвычай важны партнёр, але Беларусь дэмакратычная. Калі б аказалася, што яна адыходзіць ад гэтых працэсаў, тады, на жаль, па Бугу пройдзе пэўная лінія падзелу, нягледзячы на тое, ці гэтая лінія будзе супадаць з межамі НАТО, ці не. гэта будзе падзел на дзве палітычныя цывілізацыі, прагучала ў канферэнцыйнай зале.

Што дала беларусам гэтая сустрэча? Чаму навучыліся і з чым вяртаюцца? Сяргею Посахаву канферэнцыя дала шмат сумненняў: «Мы ведалі, едучы ў Варшаву, што тут прадстаўлены крайне правы фланг палітычнай сцэны, які, пэўна, нас не любіць. Аказалася інакш. Аказалася, што нас больш не любіць наша апазіцыя са спадаром Пазняком на чале», — гаворыць дарадчык Прэзідэнта. «Сюды, дзе мы павінны шукаць супольныя падыходы і рашэнні, прывезены нашыя старыя непаразуменні і спрэчкі. Спадар Пазняк паўтарыў усё, што ўжо даўно мы чулі, магчыма не чулі гэтага нашыя польскія сябры. Хаця не — я пачуў нешта новае. Што БНФ адкідвае нейтралітэт Беларусі і актыўна пачынае змагацца за ўваход у НАТО», — не без раздражнення сказаў дарадчык Прэзідэнта Лукашэнкі.

Віцэ-міністр Антановіч хоча прывезці дамоў выснову, што ў рэгіёне ёсць тры краіны, якія хочуць цесна супрацоўнічаць паміж сабой, дапамагаць адна адной, жыць мірна. Ён лічыць, што бяспечным рэгіёнам значна лягчэй будзе стаць нам, чым Еўропе ў цэлым. «Калі пакажам магчымасць субрэгіянальнага супрацоўніцтва, то мы станем вельмі моцным фактарам стабілізацыі ў гэтай частцы кантынента», — заявіў І. Антановіч.

— У Польшчы Беларусь прыцягвае вялікую ўвагу, — сказаў у канцы арганізатар канферэнцыі Ежы Марэк Навакоўскі. — І тое, што шматлікія рэчы мы сабе высветлілі, пачулі тры погляды, было для нас вельмі важным. Але, можа, найважнейшай у польскай усходняй палітыцы павінна быць мэта — не згубіць Беларусі. Без Беларусі нельга будаваць нармальны лад у Цэнтральна-Усходняй Еўропе. Інтарэс Польшчы ў тым, каб Беларусь была незалежная, як мага больш самастойная. З другога боку, нельга забываць і пра тое, аб чым успаміналі прадстаўнікі ўрадавай дэлегацыі: што Прэзідэнт Лукашэнка карыстаецца падтрымкай большасці грамадства. У сувязі з гэтым мы павінны імкнуцца да таго, каб сённяшнія беларускія ўлады таксама ўзялі курс на замацаванне суверэнітэту свае дзяржавы, нацыянальнай тоеснасці, мовы і г. д. Тады лягчэй будзе беларускім кіраўнікам зразумець становішча заходняга свету і, можа, яны падумаюць, што варта, аднак, прытрымлівацца гэтай незалежнасці? — задумаўся Навакоўскі.

Ён таксама бачыць магчымасці для бяспечнага рэгіёна. Згодна з прадпасылкай, што НАТО — неагрэсіўны саюз, што, дарэчы, вынікае з яго дакументаў, і што Пакт не хоча пашырыцца толькі на Польшчу, Чэхію ці Венгрыю, але хоча распачаць працэс пашырэння, які ў будучым закрануў бы Украіну, Беларусь, Расію, — калі б яны гэтага захацелі. Такім чынам была б створана найлепшая сістэма бяспекі на XXI стагоддзе.

Варта таксама звярнуць увагу на пазіцыі, якія для Польшчы былі новыя. Па-першае — гатоўнасць беларускага боку да развіцця супрацоўніцтва ў рамках так званых «еўрарэгіёнаў» і нават да прыдання гэтым еўрарэгіёнам шырэйшага значэння. Паводле беларускай канцэпцыі, яны маглі б быць нават палітычнымі адзінкамі, напрыклад, бяз'ядзернымі зонамі, у будучым, можа, магчыма і дэмілітарызаванымі. Па-другое, гучала сцвярджэнне беларускай дэлегацыі, што яны прывязаны да ідэі незалежнасці дзяржавы. Прагучалі словы аб тым, што Беларусь не мае намеру весці інтэграцыйны працэс з Расіяй аж да страты свайго суверэнітэту, што ўспрымае яна гэты працэс так, як інтэграцыйныя працэсы ўнутры Еўрапейскай супольнасці. І па-трэцяе, моцна закранула ўдзельнікаў канферацыі з польскага боку заява, што калі Беларусь не будзе мець магчымасці супрацоўнічаць з краінамі поўдня ці захаду, тады яна будзе асуджана на далейшую інтэграцыю з Расіяй, не толькі эканамічную, але і палітычную.

Варта было б, каб сустрэчы такія, а, відаць, ужо пасля першай, што яны прыносяць свой плён, мелі свой працяг, каб паўтараліся. Без сустрэч, супольнай працы, разумення (таксама ўнутры дзяржаў — паміж рознымі палітычнымі плынямі) бяспечны рэгіён будзе заставацца толькі на паперы.

Марцін СЬМЯЛОЎСКІ,
Беларуская рэдакцыя Польскага радыё,
спецыяльна для «Звязды». Варшава.

ПОГЛЯД

У МІНСКУ ЗНОЎ НЕСПАКОЙНА

Вечарам 30 мая галоўны праспект беларускай сталіцы зноў стаў месцам, дзе сутыкнуліся людзі. З аднаго боку — удзельнікі пікета, які быў наладжаны каля рэзідэнцыі Прэзідэнта ў знак пратэсту супраць утрымання пад вартай украінскіх грамадзян, затрыманых 26 красавіка, з другога — сілы правапарадку, якія кіраваліся ўказаннем аб недапушчэнні пікета, паміж імі — прэса, выпадковыя прахожыя, наведвальнікі ГУМа, паколькі менавіта каля гэтага універмага разгарнуліся асноўныя падзеі пазаўчарашняга вечара.

Так, сабраўшыся ў скверы насупраць былога будынка ЦК КПБ, дзе зараз знаходзіцца рэзідэнцыя Прэзідэнта Беларусі, тысяча-паўтары людзей паспрабавалі выставіць свае патрабаванні аб вызваленні ўкраінскіх грамадзян, але сталічная міліцыя, якая ўжо падрыхтавалася да сустрэчы пікета, у сваю чаргу патрабавала пакінуць парк, спасылаючыся на тое, што пікет не дазволены гарадскімі ўладамі. У выніку актыўных дзеянняў міліцыі і АМОНа ўдзельнікі былі выціснуты са сквера і накіраваліся па тратуарах праспекта Ф. Скарыны ў бок плошчы Незалежнасці. Каля будынка Нацыянальнага банка адбыліся самыя жорсткія сутыкненні з міліцыяй, у выніку якіх некалькі чалавек атрымалі траўмы, а яшчэ некалькі, у тым ліку і журналісты, былі схоплены і дастаўлены ў бліжэйшыя аддзяленні ўнутраных спраў. Далей пачалося пасіўнае процістаянне сабраўшыхся людзей і міліцыі, якое час ад часу перарастала ў мясцовыя лакальныя бойкі. Вядома, перамагаў у іх той, хто быў узброены і больш падрыхтаваны да гэтага. Патрабаванні міліцыі разысціся не прыносілі ніякага плёну, таму органы правапарадку зрабілі некалькі спроб прымусовага разгону ўсіх тых, хто знаходзіўся каля ГУМа. У гэты час ужо не было розніцы паміж непасрэдна ўдзельнікамі пікета, наведвальнікамі універмага, журналістамі ці дэпутатамі, любым, хто трапляў «пад руку»... Аднак, калі і пасля такіх мераў тратуары не былі ачышчаны, у ход была пушчана іншая зброя. Міліцыя, а таксама людзі ў цывільным пачалі хапаць асобных людзей і кідаць іх у «варанкі», што выклікала яшчэ большае абурэнне ўдзельнікаў стыхійнага процістаяння. Патлумачыць свае дзеянні міліцыя не магла нават дэпутатам Вярхоўнага Савета, спасылаючыся на загад. Дарэчы, сведкамі падзей сталі народныя выбраннікі, у прыватнасці Людміла Гразнова, Павел Данейка, Васіль Хрол.

Такім чынам, тое, што адбылося заўчора на праспекце Францыска Скарыны, стала чарговай акцыяй супраць улад. Лозунгі ў абарону ўкраінцаў гучалі толькі ў пачатку падзей, пазней іх ужо нават не ўспаміналі. Далей адбывалася толькі маўклівае супрацьстаянне, у выніку якога кожны бок імкнуўся паказаць сябе гаспадаром сітуацыі: звычайныя грамадзяне спрабавалі прадэманстраваць свае грамадзянскія і чалавечыя правы і свабоды, міліцыя спрабавала выканаць загад. Частка людзей, якія не мелі дачынення да пікетавання, прынцыпова не згаджалася пакідаць тратуар, але іх довады, маўляў «вы не маеце права», падаўляліся сілай.

На жаль, каментарый адносна падзей у начальніка УУС Мінгарвыканкома Барыса Тарлецкага атрымаць не ўдалося, паколькі яго сакратарка наадрэз адмовілася прадаставіць тэлефонную сувязь з ім, спаслаўшыся на тое, што журналісты «звоняць цэлы дзень». Таму мы валодаем толькі інфармацыяй, якую атрымалі ў гутарцы з намеснікам начальніка аддзела кадраў, куратарам прэс-групы УУС Андрэем Афоніным. Ён паведаміў, што ўвогуле было затрымана каля ста чалавек, якія прымалі актыўны ўдзел у беспарадках. Літаральна ўчора іх справы былі разгледжаны раённымі судамі сталіцы (рэдакцыя пакуль не валодае звесткамі адносна пакарання затрыманых). У той жа час маёр міліцыі катэгарычна адхіліў інфармацыю аб затрыманні выпадковых людзей. Паводле слоў А. Афоніна, органы правапарадку даставілі ў аддзяленні толькі найбольш актыўных удзельнікаў несанкцыянаванай акцыі, якія парушалі парадак, брыдка лаяліся, задзіраліся з прадстаўнікамі міліцыі, выкрыквалі антыпрэзідэнцкія лозунгі. Адначасова ён не выключае, што на час актыўных дзеянняў спецыяльных атрадаў міліцыі насілле маглі падвергнуцца ўсе, хто знаходзіўся ў зоне дзеяння, у тым ліку і журналісты. «Хаця я, як кіраўнік групы растлумачэння, не раз заклікаў апаратыўнікаў не чапаць прэсу, таму, відаць, прыйдзецца звярнуцца яшчэ раз з тлумачэннямі», — сказаў Афонін.

Юрась ЛЯШКЕВІЧ.

«МЫТНЯ ДАЕ ДАБРО»

НАЗІРАННІ КАЛЯ ПАГРАНІЧНАГА СЛУПА НА БЕЛАРУСКА-ПОЛЬСКАЙ МЯЖЫ

Памятаю, адзін знаёмы паляк, які аднойчы прыязджаў у госці, развітваючыся, неяк зазначыў: «У вас, безумоўна, файна, але калі падумаеш, як прыйдзецца перасякаць мяжу, — знікае жаданне вяртацца сюды». І сапраўды, каб перасекчы заходні рубеж нашай радзімы, трэба затраціць шмат энергіі і нерваў.

Натуральна, можна набыць на праспекце Ф. Скарыны білет у спальны вагон камерцыйнага цягніка Мінск—Варшава за 30 з лішкам долараў і спакойна ехаць да сталіцы Польшчы. Уначы вас патурбуюць мытнікі, але ўжо наступнай раніцай вы ў цудоўным настроі зможаце прагуляцца па варшаўскай «старувцы» ці ў супермаркетах на Маршалкоўскай набыць каштоўныя прэзенты. Потым за такую ж суму без лішніх прыгод вернецеся ў Мінск.

Але, вядома, далёка не кожнаму па кішэні такі расклад, таму плыні нашых суайчыннікаў, якія не маюць сваіх «колаў», вымушаны дабірацца спачатку да Брэста і Гродна, і ўжо адтуль перабірацца на другі бок калючага дроту. Эканоміка мусіць быць эканомнай. Таму, маючы вопыт па перасячэнню беларуска-польскай мяжы, хацеў бы падзяліцца з чытачом уражаннямі і па магчымасці падказаць, як зэканоміць долар-другі. Прызнаюся, аднойчы пашанцавала дабрацца ад Мінска да Варшавы ўсяго за 4 долары.

Пры карыстанні паслугамі Беларускай чыгункі існуюць розныя варыянты. Калі падумаць, дык можна праехаць з мінімальнымі затратамі, балазе, наша сістэма кантролю праязных дакументаў часам дае такую магчымасць. У Польшчы з іх татальнай праверкай білетаў нікому не раіў бы ездзіць «зайцам».

Калі вам па жыццёвай неабходнасці не трэба ў Беласток, Сакулку ці іншае месца паўночна-ўсходняй Польшчы, зразумела, больш рацыянальна будзе ехаць праз горад над Бугам, бо з Гродна ў Беласток ідуць усяго тры дызелі, а з Брэста ў бок Седлцаў, Тэрэспаля, Варшавы курсіруе шэсць «поцёнгув посьпешных»: два з раніцы і чатыры пасля абеду і ўвечары. Тым больш, задавальненне праехацца ад Гродна да Варшавы каштуе 8 «зялёных», ад Брэста — шэсць.

Не мае сэнсу набываць ваўчары ў Мінску за 15—20 тысяч: у абодвух пагранічных гарадах гэтыя паперы прадаюцца ў кіёсках на вакзале. У Брэсце ён каштуе 1—3 тысячы беларускіх рублёў і запаўняецца ад рукі, у Гродне — выключна на пішучай машынцы, таму прадаецца крыху даражэй. Хто не ведае, ваўчар — даведка, згодна з якой нейкая польская фірма сцвярджае, што вы — турыст, і бярэ на сябе абавязак забяспечыць вас начлегам і правізіяй на агавораны тэрмін. Зразумела, ні ў Бяла-Падлясцы, ні ў Беластоку па адрасу, які ўказаны ў бланку, гэтай фірмы не існуе, ці яна займаецца зусім іншай дзейнасцю. Тым не менш без гэтай паперчыны пераезд немагчымы, і гэта акалічнасць дае магчымасць някепска «паднімацца» розным камерцыйным структурам.

Нарэшце запоўніўшы ваўчар, з набытым білетам, замежным пашпартам і ўпэўненасцю ў сабе пераходзім да наступнага акта — праходжання мытнага агляду. У абодвух вышэй памянёных гарадах гэта самы напружаны момант. На мытню трэба прапіхвацца ў гушчы натоўпу, што штурмуе дзверы мытні, актыўна працаваць локцямі. Але калі ў Брэсце, праціснуўшыся ў гэтыя дзверы, вы трапляеце ў прасторнае памяшканне і далейшы агляд праходзіць без асаблівай валтузні, то ў горадзе над Нёманам памяшканне мытні нашмат меншае, па гэтай прычыне праверка ідзе больш марудна, і таму процістаянне «на подступах» больш жорсткае. Тут перад уваходам у агледзальную залу пабудаваны металічны тунель, які вельмі нагадвае вальеры ў заапарку, што месціцца на іншым баку прывакзальнай плошчы. Менавіта праз гэтую канструкцыю мусяць перабрацца ўсе жадаючыя пераехаць праз мяжу. Потым вам перарыюць усе рэчы, а далей перад выхадам на перон патрымаюць у адстойніку, усё з тымі ж кратамі. Для паўнаты «букета» пры праверцы ўжо ў вагоне які-небудзь пагранічны афіцэр, калі будзе не ў гуморы, можа, раптам раўнуць на вас, што прыходзілася назіраць неаднойчы. Так што на гэты час лепш забыцца на такія паняцці, як гонар, годнасць чалавека. Хаця, у прынцыпе, нам не прывыкаць. Памятаеце, як у показцы:

Пункт першы. Афіцэр заўсёды мае рацыю.

Пункт другі. Калі афіцэр памыляецца, глядзі пункт першы.

Аднак, у Брэсце існуе яшчэ адзін варыянт пераезду без лішняй таўкатні і мітусні — падсадка. Калі вы не маеце аб'ёмных баулаў, можна пад'ехаць на ўскраіну горада, дзе выстройваецца чарга аўтамабіляў на пераездзе Брэст—Тэрэспаль. Там абсалютна рэальна папрасіцца да якога-небудзь вадзіцеля ў машыну, і за «баксік» ён перавязе вас на той бок. Падобны варыянт можна выкарыстаць і на зваротным шляху. Праўда, тут раз на раз не прыходзіцца: адзін адразу, можа, знойдзе патрэбны транспарт; другі, хоць гэта бывае радзей, усю чаргу пройдзе, так і не адшукаўшы, хто б яго падбраў. Тым больш невядома, колькі прыйдзецца стаяць.

Раз, перапраўляючыся неяк увечары такім чынам, удалося пабачыць на польскім баку сітуацыю, пра якую большасць ведае па чутках і з прэсы. Пара брытых хлопцаў-палякаў падыходзіць да «Фальксвагена» з нямецкімі нумарамі, які толькі што пад'ехаў (відаць, яго якраз пераганялі на Беларусь ці ў Расію). Неўзабаве вадзіцель лезе ў кішэню і адлічвае патрэбную суму. Кажуць, звыш устаноўленай таксы не бяруць, а за дадатковую плату могуць вызваліць месца ў галаве калоны.

Як у кожнай прафесіі ёсць свае спецыялісты, так і тут даводзілася бачыць асаў, якіх па вынаходлівасці можна параўнаць хіба што з Бендэрам. Спірт пераліваюць і ў цэлафанавыя пакеты і ў сплясканыя бутэлькі з-пад кока-колы, потым замацоўваюць пры дапамозе ізаленты на нагах, на тулаве, — карацей, дзе падкажа фантазія. Потым у доўгай куртцы, з выглядам нашпігаванага анабалікамі культурыста такі камерсант, паціху перасоўваючыся, каб не булькала, падыходзіць да стала, за якім чакае беларускі мытнік. Не ведаю, якія там магчымы варыянты, але шмат хто праносіць свой тавар у цягнік. І тут пачынаецца, пакуль польская праверка, дружнае рассоўванне шматградуснага тавару з-пад палы ў шчыліны вагона. Таму не дзіва, што некаторыя цягнікі знутры выглядаюць прыблізна як саставы часоў апошняй вайны адразу пасля налёту нямецкай авіяцыі. У вагонах павыдзірана ўсё, што можна выдзерці, нават цэлая лямпа — рэдкасць.

Потым на сваёй тэрыторыі з праверкай прыходзіць польская памежная служба, якая праглядае кожную адтуліну, ці не схаваў туды каварны спіртавоз свой тавар. І ў Тэрэспалі, і ў Кузьніцы (усё польская тэрыторыя) хлопцы ў вайсковых мундзірах пасля такіх праверак цягнуць па пероне вялізныя мяхі з «трафейным» спіртам.

Але ўсё роўна большую палову неяк умудраюцца перавезці. Брэсцкія вязуць рэшткі тавару ў Тэрэспаль, Бяла-Падляску, некаторыя ў Варшаву. А гарадзенцы ў Беласток, некаторыя, па папярэдняй дамоўленасці, — да Балтыйскага мора: у Эльблонг, Мальбарк, — у гэтых, кажуць, «пад'ёмы» вельмі значныя.

Дарэчы, калі не паляніцца, і вы можаце крыху далучыцца да бізнесу мясцовых кантрабандыстаў. Справа ў тым, што дазваляецца перавозіць так званую «норму»: літр спірту і два блокі цыгарэт. Так што можна спакойна набыць блокі «НВ» і пляшку «арыгінала» на вакзале ў Брэсце, а здаць у Тэрэспалі ці ўвогуле ў цягніку па дарозе на Бяла-Падляску. За гэты камплект долары чатыры прыбытку атрымаеце дакладна.

І нарэшце, калі вяртаецеся з Польшчы, такой тузаніны няма, можна ўздыхнуць спакойна. Мытня сумкі ўжо амаль не глядзіць. На зваротным шляху ёсць нюанс: «чаўнакі», вяртаючыся з Беластока ў Гродна, білет звычайна не бяруць, проста даюць кандуктару «златувак» пяць. Такое практыкуецца шырока, польскі кантралёр будзе задаволены.

Вось і ўсё. Хутка ў акне міма вагона праплывуць пагранічныя вышкі, слупы, неўзабаве ўжо і беларускія Брузгі. Праходзяць беларускія мытнікі, памежнік ставіць чарговы штамп у пашпарце з датай уезду. Цягнік кранаецца — і праз няпоўную гадзіну вы ўжо выходзіце на перон вакзала, на будынку якога вялікімі літарамі выведзена: «Гродна». З удалым вяртаннем.

Алесь ВАРЫКІШ.

В А ЎСЕ ЧАСЫ пячатка была сімвалам улады. І ўлада за падробку пячаткі, як і розных дакументаў, строга карала. Зазірнём у Статут Вялікага княства Літоўскага 1588 г., бо для працягу размовы зрабіць невялікі экскурс у гісторыю неабходна.

Чытаючы законы таго часу, бачым, як дакладна яны сфармуляваны. Няма кручкатворства і размытасці, слоўнай пустаты, усё вельмі канкрэтна. Напрыклад, у Статуце сказана (раздзел першы, артыкул 16) «...або хто бы теж печати наша и вредов наших собе рыл и у себе их ховал и их уживал... только на горле огнем каран быти маеть». Ды не толькі за пячатку, але і за падробку подпісу ды і любую праўку ў дакуменце вінаватага чакала вогнішча. І тут няважна было — падроблены дакумент вялікага князя ці мясцовага пісара. А для тых, хто толькі карыстаўся фальшывымі дакументамі, а сам іх не падробліваў прысуд таксама выносіўся смяротны, пры гэтым у чалавека забіралася ўся маёмасць. Дарэчы падробка дакументаў прыраўноўвалася да фальшываманецтва — тых таксама палілі. Як бачым, пакаранне было жорсткім, і галоўнае тое, што гэты закон не даваў магчымасці маніпуляваць ім. Тут няма агаворак, што смерць можна замяніць турмой альбо штрафам. І адзінае апраўданне было для чалавека, калі фальшывыя дакументы перайшлі яму ў спадчыну пасля чыёй-небудзь смерці і ён пра падробку нічога не ведаў. Вось і ўсё.

СІТУАЦЫЯ

У МОРЫ БЕЗ БЕРАГОЎ

А цяпер вернемся ў Беларусь сучасную і паглядзім, якая сітуацыя на ніве фальсіфікацыі.

Тут дазволю сабе кароткае разважанне. Ва ўсім ёсць нейкія разумныя межы, выхад за якія лічыцца ўжо з'явай ненармальнай. Калі, напрыклад, у выбарах прымае ўдзел 60—80 працэнтаў выбаршчыкаў, то гэта зразумела, а калі гэтая лічба вырастае да 99,99 працэнта, то тут кожнаму ясна, што выйшла нейкая недарэчнасць.

Вось і фальсіфікацыя дакументаў, як сказалі ў пракуратуры і міліцыі, вылілася ў «мора». Падробліваюцца пашпарты і пасведчанні, візы і даручэнні, дэкларацыі і накладныя... Але найбольшы росквіт атрымала сёння падробка дакументаў на аўтамашыны.

У інспектара ДАІ выклікала падазрэнне даручэнне на права кіравання аўтамабілем «ГАЗ-24», выдадзенае на імя М. Хворыка. А давеpыў яму сваю «Волгу» жыхар Літвы К. Норкус. І тут выявілася, што ў міліцыі ляжыць заява таго ж Норкуса, у якой ён паведамляе, што вечарам 4 ліпеня 1995 г. у двары гасцініцы «Гарызонт», што ў Баранавічах, 5 чалавек узброеных нажамі, забралі ў яго «Волгу» з дакументамі.

Вось і ўзялі Хворыка, як кажуць, «коратка за хвост». Ён і расказаў, што калі адбываў пакаранне ў спецкамендатуры, яго за добрыя паводзіны адпускалі раз у месяц дамоў. Аднойчы ён прыехаў на суткі да сям'і і сустрэўся са знаёмым Ю. Пушко, які і прапанаваў купіць у яго «Волгу» за 700 долараў. Хворык і купіў. Атрымаўшы да машыны тэхпашпарт Норкуса, Хворык пайшоў на базар і там адзін незнаёмы мужчына за 15 долараў зрабіў Хворыку даручэнне. Вось так растлумачыў з'яўленне дакумента затрыманы.

Але як апынулася машына ў Пушко? Ён расказаў следчым, што купіў яе ў А. Кулічэнкі, якому быццам бы аддалі яе літоўцы за тое, што парэзалі.

Не хачу далей апавядаць пра гэтую заблытаную гісторыю, бо закончылася яна тым, што «Волгу» вярнулі Норкусу, які напісаў паўторную заяву, у якой растлумачыў, што машыну ён сапраўды добраахвотна пакінуў і рэзаць яго ніхто не збіраўся. Сябры Хворыка выйшлі сухімі з гэтай справы, а ён застаўся перад законам адзін. Экспертыза пячатак, якія маюцца ў натарыяльнай канторы горада, а таксама подпісаў адказных работнікаў гэтай установы паказала, што пячатка на дадзеным даручэнні фальшывая. Ды і па фатаграфіі пячаткі, павялічанай у некалькі разоў, відаць было, што яна не адпавядае арыгіналу.

І гэтую справу я пачаў разглядаць не выпадкова, яна была самай аб'ёмістай сярод аналагічных у судзе. І суд, калі аштрафаваў Хворыка на 5 млн. рублёў, відавочна, улічыў таўшчыню папкі, бо з усіх прагледжаных спраў, якія датычалі падробкі дакументаў, гэта пакаранне самае суровае. Ды і ўвогуле Хворыку можа далі і завялікі штраф, таму што з нейкім Д. Сяргеевым суддзі абышліся, як з блізкім сваяком.

Сяргееў купіў у Польшчы аўтамашыну «Форд» за 4.900 дойчмарак. У нядзелю пайшоў на аўтамабільны рынак і за 300 долараў купіў тэхпашпарт і мытную дэкларацыю на прыгнаны «Форд». Затым купляе за 2000 долараў «БМВ-520» і перапрадае яго па падробленых дакументах у Мінску за 3000 долараў.

Гэта версія Сяргеева, але ў тым, што ён свядома выкарыстоўваў фальшывыя дакументы, ніхто не сумняваўся, ды і сам вінаваты гэтага не адмаўляў. Тым не менш, Сяргееву суд прысудзіў выплаціць 1,5 млн. руб. Што такое паўтара мільёна для чалавека, які мае на руках тысячы долараў?

А ў сярэднім штраф трымаецца на ўзроўні 2 млн. рублёў. Як бачым, нікому смяротная кара не выносіцца, як гэта было ў мінулым. Хаця Крымінальны кодэкс Беларусі (арт. 192, ч. 3) прадугледжвае за выкарыстанне падробленых дакументаў адзін год турмы альбо папраўчых работ ці штраф. У суда выбар ёсць, але суддзі прытрымліваюцца ніжняй планкі, хаця і верхняя даволі нізкая. Маўляў, яны ва ўсім вінаватыя, недасканалыя, але на справе суддзі, відавочна, лічаць, што выкарыстанне фальшывых дакументаў не такі ўжо і вялікі грэх.

А адносна тых, хто падраблівае дакументы, то ў «моры» гэтых спраў не ўдалося яшчэ выявіць ніводнага чалавека. Усе, хто карыстаўся фальшыўкамі, у адзін голас заяўляюць следчым, што набылі іх у незнаёмых людзей на базары, на вакзале, у рэстаране і г. д. За выраб пячаткі можна атрымаць максімум 2 гады турмы. А што гэта ў параўнанні з тым, далёкім»... па горле огнем каран...»

Па ўсім відаць падробка дакументаў пастаўлена на адпаведную тэхнічную аснову. Бо часам здараецца канфіскоўваць і чыстыя бланкі тых жа тэхпашпартоў. І адразу ж чуецца заява, што купіў на рынку.

Ды ў прынцыпе нічога тут новага няма. Попыт параджае прапанаванне.

Хлынулі да нас іншамаркі — і ўзрос попыт на дакументы, бо значны працэнт аўтамабіляў украдзены альбо набыты не зусім законна. А многія маладыя хлопцы імкнуцца як мага хутчэй сесці за руль, за паўсотні долараў купляюць пасведчанне — і вучыцца не трэба, і з экзаменамі праблем няма...

Вялікую колькасць падробленых дакументаў выяўляе і падатковая інспекцыя. Каб знізіць падаткі, камерсанты таксама ідуць на падлог. Вядуць двайную бухгалтэрыю, маюць свае пячаткі і штампы...

Многія любой цаной хочуць утаіць частку даходу. Іх ловяць і штрафуюць, а праз нейкі час яны зноў бяруцца за сваё. Праўда, далёка не ўсе.

Суровае пакаранне не вырашыць усёй праблемы, але стрымліваючым фактарам стане, бо многія з тых, хто хоча набыць фальшывую даведку, не крымінальныя элементы, а звычайныя людзі і канфліктаваць з законам у іх вялікага імпэту няма.

Сымон СВІСТУНОВІЧ.

г. Баранавічы.

ПАВАЖАНЫЯ ЧЫТАЧЫ «ЗВЯЗДЫ»! Паведамляем вам, што згодна з дасягнутай дамоўленасцю паміж рэдакцыяй газеты «Звязда» і рэспубліканскім дзяржаўным аб'яднаннем «Белпошта» ўсе паштовыя аддзяленні рэспублікі прымаюць падпіску на нашу газету як на месяц, трэці квартал, так і ў цэлым на другое паўгоддзе. Гэта рашэнне кіраўніцтва «Белпошты» давяло да адказных выканаўцаў на месцах.

Нагадваем, што падпісны кошт «Звязды» на паўгоддзе для індывідуальных падпісчыкаў складае 81.600 рублёў, на квартал — 40.800, на месяц — 13.600.

Ф.СП-1

Міністэрства сувязі і інфарматыкі
Рэспублікі Беларусь

АБАНЕМЕНТ на газету 63850 (індэкс выдання)

ЗВЯЗДА

Колькасць камплектаў

на 1996 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

ДАСТАВАЧНАЯ КАРТКА

ПВ | месца | літар

на газету 63850 (індэкс выдання)

ЗВЯЗДА

Кошт: падпіскі ___ руб.; пераадрасоўкі ___ руб.

Колькасць камплектаў

на 1996 год па месяцах

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куды (паштовы індэкс) (адрас)

Каму (прозвішча, ініцыялы)

РЭЗАНАНС

УРОКІ АНТЫКАМУНІЗМУ Ў ШКОЛЕ АНТЫДЭМАКРАТЫІ

«Такога магутнага патоку антыкамуністычных публікацый, тэлеперадач, відэаролікаў, як цяпер, не было, бадай, нават у канцы 80-х—пачатку 90-х гадоў, калі набліжалася да канца панаванне КПСС», — канстатаваў Валянцін Жданко ў публікацыі «Звязды» ад 25 мая 1996 года пад загалоўкам «Урокі антыкамунізму?». І з майго пункту гледжання — камуніста — тое, што адбываецца ў гэтыя дні на тэлеканалах ГРТ і РТР, немагчыма назваць інакш, як магутным масіраваным антыкамуністычным прапагандысцкім наступленнем. У гэтым з аўтарам цалкам згодна, а весь ацэнку факта маю намер аспрэчыць.

Адразу ж хачу абазначыць тую пазіцыю, з якой паспрабую крытыкаваць выказванні апанента. Часова пакіну свой роды акопчык на левым флангу і стану на пункт гледжання буржуазнай дэмакратыі. Агульнавядомая адна з асноўных пастаянна дэклараваных запаведзяў цывілізаванай, заходняй, дэмакратычнай журналістыкі: інфармацыя павінна быць поўнай, аб'ектыўнай і ўсебаковай.

А што назіраецца на тэлеэкранах Расіі? Як вяшчае свету краіна, дзе ў разгары прэзідэнцкі выбарны марафон, у ходзе якога галоўнае саперніцтва разгортваецца паміж капіталізмам і сацыялізмам?

У эфіры гульня ідзе ў адны вароты, і, як не без задавальнення прызнае мой апанент, масіраванне антыкамуністычная прапаганда «вядзецца на высокім прафесіянальным узроўні».

Так, умела, тэхналагічна, вынаходліва, з раніцы да глыбокай ночы, праз усе праграмы і шоу, пад рознымі соусамі і прыправамі гледачам убіваюць у падсвядомасць непрыманне камуністычнай ідэалогіі і яе носьбітаў. Няма патрэбы ілюстраваць канкрэтнымі прыкладамі тое, што цяпер усе бачаць і што часткова цалкам добрасумленна дэталізаваў сам Валянцін Жданко. Застаецца, бадай, спытацца: паважаны калега, а як жа нам быць з прынцыпам аб'ектыўнасці сродкаў масавай інфармацыі? Куды яго падзець, пакуль па нарастаючай вядзецца псіхатропнае знішчэнне выбаршчыкаў, якія сімпатызуюць палітыкам левай арыентацыі? Бо ў гэтай неаб'яўленай электроннай вайне гінуць, як вы самі падкрэслілі, навят прадстаўнікі беларускага электарату — прытым без практычнай карысці для лёсавызначальных расійскіх выбараў, а проста так, у іх рыкашэтам трапляе...

Сама я даўно ведаю адказ на пастаўленае пытанне. Поле ўсялякай законнасці заканчваецца там, дзе пачынаецца тэрыторыя, на якой загадана «глаголом жечь», як напалмам, усялякія чалавечыя памкненні ў бок сацыялістычных каштоўнасцей. Такі сапраўдны закон буржуазнай дэмакратыі наогул, і яго дзеянне бачым мы цяпер на сваё вочы. Гэта даволі рэдкі момант шчырасці.

Далей я прапаную разгледзець тэзіс аб ролі СМІ ў выбарчай кампаніі. Заходняя дэмакратыя (па сваёй сутнасці глыбока лжывая, але, як правіла, дабрадзейна прыбраная) прыпісвае грамадскасці і клану журналістаў няўхільна выконваць прынцып роўнасці магчымых кандыдатаў у выбарчых марафонах. Як жа выглядае такая роўнасць рэальна?

З тэзіса аб умелай масіраванай антыкамуністычнай прапагандзе Валянцін Жданко робіць зноў-такі зусім правільны вывад: «Зразумела, усё гэта — па сутнасці агітацыя за Барыса Ельцына». Зразумела, хоць і «накат» на КПРФ, ужо на мяжы істэрыі, таксама яшчэ не ўсё. Сюды яшчэ трэба дабавіць не менш маштабную пазітыўную праграму падачы аднаго прэзідэнта як бацькі нацы, выратавальніка народа і абаронцы рэформаў. Сюды, па сутнасці, дадаецца ўсё — і ўсхваленні ў той ка адзінага адрас, выкананых хорам кіраўнікоў СНД, і дазіраваныя выказванні заходніх лідэраў усё на тую ж адзіную карысць. Ды што там казаць! Хвалі расійскага тэлеэфіру нясуць у людскую свядомасць толькі адзін вобраз, толькі яго паслужліва падаюць майстры блакітнага экрана. Ён засланяў сабой усё, і здзекліва-анекдатычна выглядаюць магчымасці ўсіх астатніх разам узятых кандыдатаў у прэзідэнты, якія ў афіцыйна адведзеныя ім хвіліны і гадзіны вяшчання стараюцца данесці да выбаршчыкаў свае думкі, пачуцці і праграмы.

Свядомаму, арганізаванаму, аплачанаму электроннаму замбіраванню падвяргаюцца народы Расіі і суседніх краін. Як тонка заўважыў Валянцін Жданко, «за кошт расійскага бюджэту мільёны беларускіх грамадзян атрымліваюць урокі антыкамунізму». Аднак аўтар усё ж, верагодна, у нечым усумніўся і ў загалоўку гэтыя «ўрокі» паставіў пад пытанне. А я не сумняваюся, што мы ўсе атрымліваем цяпер наглядныя ўрокі ў школе антыдэмакратыі. Не ведаю, колькі спатрэбіцца выкрутлівасці, каб расійскую выбарчую кампанію лета 1996 года прызнаць усё ж такі сумленнай, свабоднай і цывілізаванай. Зрэшты, на тое і хітрае езуітства з усімі яго двайнымі стандартамі — напэўна, выверпуцца, не ўпершыню.

Прэса павінна быць свабоднай... Калі б я была не я, а шчыры прыхільнік прапануемай дэмакратыі, у гэтыя дні гаравацьб бы мне ды слёзы ліць над памёршай свяшчэннай каровай! Дзе яна цяпер, свабода слова? Дзе перапоўненыя верай у правільнасць сваіх перакананняў палымяныя публіцысты? Усе, лічы, там, усё там жа — пад пятой улады. Я з жахам часам думаю пра тое, што ў выпадку, калі перамогуць камуністы, працаўнікі пяра з тым жа энтузіязмам кінуцца служыць і нам. Я не магу зразумець, як у сучасных расійскіх журналістаў сумяшчаюцца ў свядомасці ідэя незалежнасці прэсы і выбарчая кампанія, якую яны вядуць пад дыктоўку каманды цяперашняга прэзідэнта іх краіны.

Становішча вельмі відавочным, што, калі справа даходзіць да рэальнага перадзелу ўлады, не да бразготак накштальт свабоды друку ці журналісцкага сумлення. Усё гэта бессаромна адкідваецца ў сітуацыі, калі менавіта рэальнага перадзелу, напярэдадні якога знаходзіцца Расія і які персаніфікаваны ў двух пройгісціческіх палітычных фігурах: Ельцын ці Зюганаў? Справа вельмі сур'ёзная, каб звяртаць увагу на мішуру. Сутнасць жа справы вельмі простая, і яе выказаў у сваім палітычным прагнозе Валянцін Жданко: калі ж Ельцыну ўдасца ўтрымаць у руках штурвал улады, то «КПРФ атрымае такі магутны ўдар, ад якога наўрад ці здолее ўжо ачуняць».

Зараз я пакіну аўтара гэтых радкоў сам-насам з яго дэмакратычнымі перакананнямі. У рэшце рэшт гэта каштоўнасці маіх апанентаў, гэта іх прынцыпы і мараль, і са сваім набыткам няхай яны разбіраюцца самі. Вяртаюся ў свой камуністычны акопчык.

Бо прамой наводкай па мне сёння страляе расійскае тэлебачанне. Відовішча гэтай ідэалагічнай распраў радуе беларускіх дэмакратаў. Яны, уласна кажучы, і не хаваюць захаплення. Часам сутнасць прыдзічваецца ў такім натуральным свалім выглядзе, што так і цягне падказаць — папраўце маску, спадары, нешта яна зусім ужо да непрыстойнасці спаўзла.

Людміла МАСЛЮКОВА.

БАГАТЫХ У БЕЛАРУСІ СТАНЕ МЕНЕЙ

Мінулы тыдзень надоўга застанецца ў памяці беларускіх банкіраў і прадпрымальнікаў. Два прэзідэнцкія ўказы — «Аб мерах па рэгуляванню банкаўскай дзейнасці» і «Аб некаторых мерах па ўпарадкаванню дзейнасці суб'ектаў гаспадарання» — крута змянілі ўмовы, у якіх давядзецца працаваць айчыннаму бізнесу.

Даволі працяглы час недзяржаўны сектар эканомікі і фінансаў знаходзіўся ў стане няпэўнасці. З аднаго боку, Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка яшчэ з часу выбарчай кампаніі 1994 года абвясціў, што для нячыстых на руку прадпрымальнікаў і несумленных банкіраў надыходзіць пара расплаты за мінулыя грахі. З другога — малады сектар недзяржаўнай эканомікі ў Беларусі яшчэ нават не паспеў стаць як след на ногі. Хваробы росту ў такой сітуацыі непазбежныя. Улічваючы тое, што альтэрнатывы руху да рынкавай эканомікі не існуе, многія прадпрымальнікі разлічвалі, што перадвыбарныя абяцанні Прэзідэнта з часам забудуцца, і эканамічная свабода без празмернай апекі дзяржавы па прыкладу ўсіх без выключэння суседзяў стане ўрэшце явай і ў Беларусі.

Але Аляксандр Лукашэнка аказаўся намнога больш паслядоўным, чым многія пра яго думалі. Прэзідэнцкія ўказы №№ 208 і 209 далі адназначны адказ тым, хто сумняваўся ў цвёрдых намерах выканаўчай улады ўсталяваць намнога больш жорсткі кантроль за прыватным бізнесам і фінансавымі патокамі.

На гэтыя ўказы ўлада ўскладае вялікія надзеі. Дзяржаўны бюджэт Беларусі — у крытычным стане. Казна папаўняецца далёка не тымі тэмпамі і не ў тых памерах, як прадугледзелі заканадаўцы. Прамысловыя гіганты, якія застаюцца пад крылом дзяржавы, прыносяць у асноўным адны страты. Калгасная вёска пад любую палявую кампанію патрабуе шматмільярдныя крэдыты. Экспартныя галіны прамысловасці ў выніку замарожанага валютнага курса рэзка знізілі абароты — беларуская прадукцыя становіцца неканкурэнтаздольнай з-за высокай цаны на яе. Як вынік — адмоўны пакаснык знешнегандлёвага балансу і рост знешняга доўгу.

Сутыкнуўшыся з пытаннем «дзе ўзяць грошы», дзяржава лагічна засяродзіла ўвагу на тых, хто ў грамадскай свядомасці асацыіруецца з дарагімі «іншамаркамі», шыкоўнымі катэджамі і вялізнымі банкаўскімі рахункамі.

Забраць у іх грошы і выратаваць бюджэт мяркуецца з дапамогай жорсткіх нормаў, татальнага кантролю і суровай адказнасці за непадпарадкаванне, парушэнне дырэктыў і іншую «крамолу».

У выніку гэтых указаў значна ўзрасце залежнасць прадпрымальнікаў і банкіраў ад дзяржаўных чыноўнікаў. Пералік упушчэнняў, якія могуць стаць падставай для закрыцця прадпрымальніцкай структуры, настолькі ёмкі, што фактычна любы прадпрымальнік можа трапіць пад «рэпрэсіі». Размова ж ідзе не толькі пра яўнае ўтойванне прыбытку ад падаткаабкладання, але і пра такія больш дробныя грахі, як несвоечасовае прадастаўленне справаздачы ці адсутнасць руху грашовых сродкаў на банкаўскіх рахунках на працягу апошніх шасці месяцаў. Любой з гэтых падстаў дастаткова для ліквідацыі юрыдычнай асобы, якая займаецца гаспадарчай дзейнасцю. Зрэшты, мера пакарання можа быць і не такой суровай — усё залежыць ад таго, як да той ці іншай фірмы паставяцца выканкомаўскія чыноўнікі.

Магчыма, Беларусь стане выключэннем, і нашы дзяржаўныя клеркі вынячацца асаблівай непадкупнасцю і высокімі маральнымі якасцямі. А вось за ўсім астатнім свеце аб'ём усялякіх паўнамоцтваў чыноўніцтва (асабліва ў дачыненні да сферы бізнесу) прама прапарцыянальны разгулу карупцыі ў дзяржаве. І працэстаць гэтай заганнай з'яве ўдаецца толькі тады, калі пазбавіць клерка магчымасці атрымліваць хабар, г. зн. адабраць у яго ўладу.

Не здзіўлюся, калі праз пэўны час некаторыя чыноўнікі з тых, каму даручана цяпер вяршыць лёсы камерцыйных структур, перасядуць на такія ж шыкоўныя лімузіны, як і аб'екты іх праверак. Пры гэтым на абвальнае папаўненне дзяржбюджэту за кошт выяўленых «ўцекачоў ад падаткаў» разлічваць хіба што безнадзейныя аптымісты.

Несумненна, у шырокіх народных масах жорсткія меры ў адносінах да «буржуяў» выклічуць задавальненне. Класавыя пачуцці напалову беспрацоўных пралетарыяў, верагодна, будуць ўлагоджаны ўсведамленнем таго, што банкіры, якія яшчэ нядаўна купаліся ў раскошы, заўтра будуць атрымліваць аклад і прэмію ў адпаведнасці з Адзінай тарыфнай сеткай. Тэарэтычна пасля гэтых указаў багатых людзей у Беларусі стане значна менеей. Але ці менш стане бедных? І ці не рынецца айчынны капітал праз адкрытую ўсходнюю мяжу з нашай адраэшты рэгламентаванай рэчаіснасці ў ліберальную Расію, дзе стаўленне да бізнесу намнога больш мяккае і пабляжлівае? Можа таму і жыццёвы ўзровень людзей там вышэйшы?

Валянцін ЖДАНКО.

ПАМЁР АДЗІН СА ЗВОЛЬНЕНЫХ МАШЫНІСТАЎ МІНСКАГА МЕТРО

31 мая на тэрыторыі электрадэпо «Маскоўскае» Мінскага метро ў апошні шлях правядзілі звольненага пасля леташняй забастоўкі метрапалітэнаўца машыніста гэтага дэпо Віктара Іўлева, 1959 года нараджэння. Каля дзевяці месяцаў ён не мог знайсці сабе работу, спрабаваў вярнуцца ў метро праз суд. Памёр ён ад хуткацечнага запалення мозгу, што яго таварышы па працы звязваюць з пастаяннымі стрэсамі. Сіротамі засталіся двое дзяцей, якія вучацца ў першым і трэцім класах.

На жалобным мітынгу ў электрадэпо «Маскоўскае» таварышы Іўлева заявілі, што ён не памёр, а загінуў, змагаючыся за свае правы і правы рабочых, што ён загінуў у барацьбе з самавольствам уладаў. Дэпутат Павел Знавец назваў Іўлева «ахвярай рэжыму».

«Ён вельмі хацеў вярнуцца ў дэпо, куды нас не пускалі, і толькі яго смерць дазволіла нам тут сабрацца, — зазначыў адзін з таварышаў Іўлева. — Калі памірае чалавек, мы нарэшце бачым, што даражэй за чалавека нічога няма, што дарма мы мітусімся... Чаму мы такія жорсткія? Дзевяць месяцаў сем'і звольненых жывуць за кошт падтрымкі замежных прафсаюзаў, а некаторыя машыністы метро з задавальненнем перапрацоўваюць, каб за кошт сваіх таварышаў дадаткова зарабіць».

Прадстаўнікі Свабоднага прафсаюза Беларусі і Федэрацыі прафсаюзаў Беларусі заявілі, што яны не пакінуць у бядзе сям'ю нябожчыка, будуць ёй дапамагаць матэрыяльна.

Летась, пасля забастоўкі ў Мінскім метро, каля 60 чалавек было звольнена, 22 з іх — высокакваліфікаваныя машыністы. Пяцёра звольненых машыністаў вярнуліся паводле рашэння судоў, а шасцёра былі прыняты на работу як навічкі. Адзінаццаць машыністаў, гэта пераважна сталыя і вопытныя спецыялісты, шукаюць работу, частка з іх перавучваецца на вадзіцеляў аўтамабіляў без гарантыі атрымання работы. Перавучваўся на шафёра і Віктар Іўлеў. Як сказаў адзін з прысутных на жалобнай цырымоніі машыністаў метро, працоўныя калегі амаль штомесяц збіраюць ахвяраванні для сем'яў звольненых метрапалітэнаўцаў. Пасля таго, як яны пазбавіліся работы ў выніку забастоўкі, у іншых месцы іх бяруць неахвотна. У прыватнасці, машыніста Віктара Шамаля, які мае і будаўнічую спецыяльнасць, прынялі было на працу ў адну з дзяржаўных будаўнічых арганізацый прарабам, але звольнілі праз тры дні, як даведаліся, што ён быў забастоўшчыкам.

Валер КАЛІНОЎСКІ.

У ВІЦЕБСКУ ЗНОЎ ЗАТРЫМАЛІ ВЫМАГАЛЬНІКАЎ

Наша газета ўжо паведамляла аб тым, што ў Віцебску супрацоўнікамі абласнога ўпраўлення па барацьбе з арганізаванай злачыннасцю і КДБ была затрымана група з трох чалавек, якія вымагалі ў прадпрымальніка 25 тысяч долараў. Падобную аперацыю, але ўжо з больш сціплай сумай «адкупных», у Віцебску зноў правялі супрацоўнікі абласнога УБАЗ. На гэты раз ужо іншыя «ўдалыя» галовы запатрабавалі ў аднаго з маладых камерсантаў тысячу долараў. На сустрэчу з'явіліся двое «крутых», якія спрабавалі «паднясціа» на чужых «баксах», дзе і былі затрыманы — на гэты раз ім атрымаць «лёгкія грошы» не ўдалося.

Ігар РЫГОРАЎ.

...НАБЫЦЬ БУКЕЦІК ЛАНДЫШАЎ

Памятаеце, як раней спявала пра гэтыя кветкі знакамітая Мая Крысталінская: «Ландыши, ландыши, светлого мая привет...» Так, для многіх май суадносіцца менавіта з ландышам, які ў навуковай літаратуры мае назву ландыш майскі.

Гэта расліна не ўключана ў Чырвоную кнігу Беларусі, як паведамілі мне ў аддзеле зямельных і лясных угоддзяў Міністэрства прыроды. Але ўваходзіць у спецыяльны спіс дзікарослых, дэкаратыўных, лекавых, харчовых і іншых гаспадарча-карысных відаў раслін, якія патрабуюць прафілактычнай аховы і рацыянальнага выкарыстання. На жаль, апошняга мы зараз і не бачым на вуліцах Мінска — ідзе жорсткая вайна на вынішчэнне ландышаў, букеты з іх прадаюць сотнямі. Кожны такі букецік каштуе ад дзвюх да трох тысяч. Нямнога. Таму і купляюць іх многія, каб абудзіць лепшыя пачуцці, якія навяваюць гэтыя маленькія элегантныя кветачкі з халаднаватым водарам. Можна іх таксама і ў пятліцу ўваткнуць, адразу знешні выгляд робіцца рамантычным — гэткі мінскі дэндзі, яшчэ б палачку бамбукавую з пазалочанай булдавешкай — і вашы шансы на знаёмства з чароўнай лэдзі вырастаюць да касмічных памераў.

Во якая цудоўная рэч гэтыя майскія ландышы! А гандлююць імі паўсюдна, як семкамі якімі, пройдзеш некалькі крокаў — абавязкова сустрэнеш якога-небудзь «аматара ландышаў». Я паспрабаваў пагаварыць з некаторымі, і часцей за ўсё на ўсе пытанні, акрамя кошту, нічога не чуў у адказ, ці атрымліваў аблальваючы позірк. Адну дзяўчыну ўсё ж разгаварыў і тая расказала, што ландышы яна і яе знаёмыя вырошчваюць на прысядзібным участку — ёсць яшчэ ў Мінску і такія мясціны, бо дзе-нідзе захаваліся драўляныя хаткі (ва Уруччы, напрыклад). Дык вось ландышы для дзяўчыны, з якой я разгаварыўся, свайго роду бізнес. За дзень яна прадае ў сярэднім каля сотні букецікаў. А гэта дзвесце тысяч беларускіх «зайцоў», ці каля пятнаццаці долараў. Няблага. Але большасць цягаюць з бліжэйшых лясных паляяк, вырываючы цэлыя плантацыі. Так намнога прасцей, чым займацца іх развядзеннем, корпаючыся на градках. Калісьці, гадоў пятнаццаць таму, як паведамілі мне ў Міністэрстве прыроды, пастановай Мінгарвыканкома збор ландыша майскага быў забаронены на тэрыторыі так званай зялёнай зоны горада Мінска, а таксама забараняўся і гандаль гэтымі кветкамі ў неўстаноўленых месцах (не на рынках). Вось каб прытрымліваліся зараз гандляры ландышамі гэтых правілаў, як добра б было усім — і ўладам, і гандлярам, і пакупнікам. Ды і самому ландышу майскаму, няхай бы рос сабе ў лесе.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

...УЗЯЦЬ НА ПРАКАТ КАРЫЧНЕВАЕ ПІЯНІНА

Пастаўленай перад сабою мэтай я нават ганарыўся — не халадзільнік, не тэлевізар, нават не швейная машынка, а толькі карычневае піяніна. Сам я некалі займаўся ў музычнай школе, але зараз зусім страціў набытыя навыкі і наўрад ці здолею пратрынькаць адным пальцам санату Бетховена. Можна, вядома, і пра рояль памарыць, але ж куды яго ставіць пры нашых умовах жыцця — у пакой не ўлезе ды і глядзецца зусім не будзе. Таму я абраў сваёй мэтай піяніна. Менавіта карычневае. Чаму? Таму што хапае і чорных, і белых. А карычневае — самы аптымальны і загадкавы варыянт.

Ледзь дачакаўшыся адкрыцця пункта пракату, я пабачыў усе неабходныя ў штодзённым жыцці рэчы — халадзільнікі, тэлевізары, магнітафоны, пыласосы, нават палаткі, а вось піяніна не было ніякага. Разлаваны, бягу далей па шматлікіх пунктах пракату. Усюды тое ж самае — твары прыёмшчыц, бытавая тэхніка, квітанцыі, студэнты, якія просяць не здзіраць жудасную пеню, што складае 1 працэнт у дзень.

І вось, нарэшце, вырашыў я заехаць у пункт пракату, які знаходзіцца на вуліцы Казінца. Перада мной стаяла карычневае піяніна — з мары, з бяссонных начэй. Да яго можна было нават дакрануцца і адкінуць крышку, націснуць на клавішы, праверыць гучанне.

Прыёмшчыца назвала цану — 74 тысячы рублёў. Столькі каштуе мара. Я нават пакрыўдзіўся на тое, што такая танная аказалася ў мяне мара. І пайшоў пералічваць грошы.

Блуканні па пунктах пракату далі свой плён — цяпер я ведаю, што колькі каштуе. Напрыклад, узяць на пракат чорна-белы тэлевізар — 36—39 тысяч у месяц, каляровы — 69—200, халадзільнік — 60—180, маленькі тэлевізарчык — 51, палаткі — 130—180, рукзак — 51, спальны мяшок — 87, лодка — 144, магнітола — 24, аўтамагнітола — 36, матрацы надзіманыя — 69, швейныя, пральныя машыны ды пыласосы — па 30, калыскі — 24, манеж дзіцячы — 21 тысяча. А калі хто захоча паглыбіцца ў стыхію музыкі, можа ўзяць на месяц чорнае піяніна за 54 тысячы, акардэон ці баян — за 36, цымбалы ці скрыпку — таксама за 36 тысяч.

Як бачыце, даражэнькія, шмат чаго можна набыць у часовае карыстанне. Праўда, без ніякіх скідак — такія раней існавалі для ветэранаў вайны і працы, тых, хто доўгі час карыстаецца рэччу. Зараз нічога такога няма.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

...ПАВЯЧЭРАЦЬ У РЭСТАРАНЕ

Яшчэ нядаўна ці не кожны «сярэднестатычны грамадзянін» калі не раз у месяц, дык раз у паўгода-год дазваляў сабе раскошу павячэраць у рэстаране. Дый не сказаць каб гэта была «раскоша»: цэны даступныя, праблема толькі з пасадачнымі месцамі — неабходна было загадзя клапаціцца, заказваць. Іншая справа цяпер.

У пераважнай большасці людзі баяцца хадзіць у рэстаран: невядома, у якую капеечку гэта выльецца.

Тым не менш, залы сталічных рэстаранаў амаль заўсёды паўнюткія. Праўда, як сказалі мне заўсёднікі, сярод тыдня наведвальнікаў значна больш: выхадныя многія праводзяць на «фазэндах».

Колькі каштуе павячэраць у рэстаране? — прадчуваю нецярплівае пытанне чытача. Усё залежыць ад вашага апетыту. У «Планеце», «Юбілейным», «Патсдаме», «Беларусі» цэны прыкладна аднолькавыя, і самая звычайная вячэра вам абыдзецца прыкладна ў 200 тысяч рублёў. Больш салідная і грунтоўная — у два-тры разы даражэй. Напрыклад, 50 г папулярнай гарэлкі «Крышталь» каштуе 5.300 руб., гарэлкі «Пернод анісавы» — 21.900, каньяку «Глорыя» — 10.800, «Курвуазье» — 89.000. Бутэлька шампанскага: «Савецкага» — 69.800, «Дзюбуа» — 222.000, «Кардон Негро» —324.000. Як бачыце, для тых, хто любіць пашыкаваць, маецца разнастайны калейдаскоп прэстыжных замежных напояў, а для больш эканомных грамадзян — айчынных.

Раздзел рэстараннага меню «Гарэлка, каньякі, лікёры, віно, шампанскае» ўключае звычайна больш як тры дзесяткі найменняў. Мне, прызнаюся, вельмі хацелася паспытаць віна «Артас» і «Перкебаль», аднак 100 г іх каштуе адпаведна 112.800 і 159.800 тыс. рублёў. Абышоўся «Такаем» (16.400).

Рэстаранная кухня, напрыклад, «Планеты», дзе я павячэраў (па самаму сціпламу меню, бо за свой кошт: рэдакцыя камандзіроўкі ў рэстаран, на жаль, не выпісвае), разнастайная. Закускі: грыбы, запечаныя ў смятане (35.400); бульба фры (10.500); салата курыная з арэхамі (17.300); салаты з крабаў (58.700) і крэветак (50.100); балык асятровых з гарнірам (105.800); ікра чорная ў яйку (51.500) і г. д. Стравы з мяса: антрэкот з зялёным маслам (57.200); біфштэкс натуральны (57.300); свініна, запечаная з грыбамі (51.100); шашлык са свініны (40.500) і

Малюнак Леаніда РАЗЛАДАВА.

г. д. Стравы з птушкі крыху таннейшыя, чым з мяса: катлеты па-кіеўску (38.000); куры «грыль» (44.000); філе курынае ў сыры (40.200). Не пакінуты без увагі і аматары нацыянальнай кухні: мачанка з блінамі (31.900); аладкі бульбяныя ў гаршчочках (20.300); свініна, тушаная з грыбамі і бульбай у гаршчочках (35.500).

Аматарам экзотыкі прапануюцца бліны з чорнай ікрой (132.900) і стравы замежнай кухні: салата па-арабску (29.000), антрэкот па-брэтонску (53.200), філе па-неапальску (72.500).)

Які рэстаран без дэсерту? Кава па-ўсходняму (4.200), марожанае (ад 7.000 да 15.000).

Мой сусед па століку аказаўся аматарам рэстараннага сервісу. Ён звярнуў маю ўвагу на некаторых пастаянных наведвальніц — ад зусім юных лэдзі да дам, пра якіх спяваецца ў старым гарадскім рамансе: «Я стою у ресторана, замуж — поздно, сдохнуть — рано...» Дамскае абслугоўванне, па словах суседа, каштуе ад 10 да 20 долараў за гадзіну.

— Колькі прыйдзецца выкласці за вячэру ў прыватным рэстаране? — спытаў у суседа-знаўцы.

— Разы ў два-тры даражэй, чым тут: ад 400 тысяч і вышэй. Там вышэйшы клас абслугоўвання, большая нацэнка. Усе прадукты натуральныя, індывідуальная кухня. Нядаўна зайшоў у «Стэкхаус» (у перакладзе — «дом мяса») — салата, кавалачак мяса, сок «пацягнулі» амаль на 400 тысяч!

Кожны выбірае, безумоўна, што хоча і што можа. Галоўнае, каб была магчымасць выбару.

Павел МАМЛІН.

ЮБІЛЕІ

БРЭСЦКІ ВАКЗАЛ — ГАЛОЎНЫЯ «ВАРОТЫ» БЕЛАРУСІ

28 мая Брэсцкаму чыгуначнаму вакзалу споўнілася 110 гадоў. Прыбраўся, папрыгажэў ён пасля капітальнага і касметычнага рамонтаў...

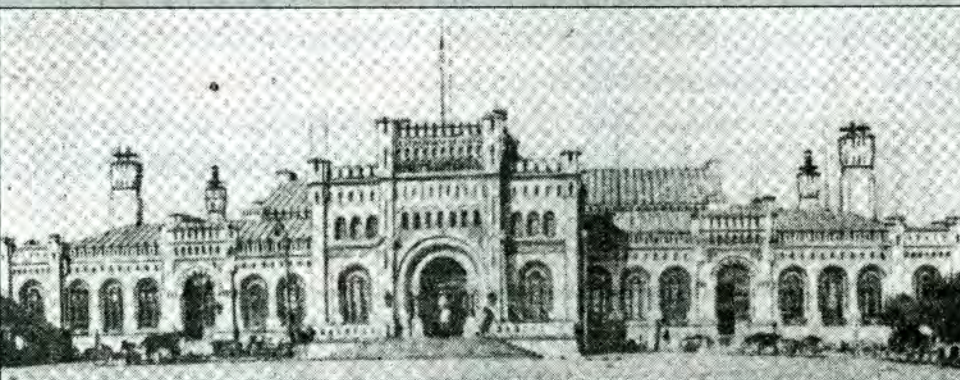
Праект вакзала абмяркоўваўся вельмі доўга прадстаўнікамі Маскоўска-Брэсцкай, Варшаўска-Тэраспальскай і Паўднёва-Заходняй чыгунак. Праект пасажырскага будынка распрацаваў архітэктар Б. Лорберг пры ўдзеле інжынераў Л. Нікалаі і Я. Гарбунова.

Ажыццяўляцца праект пачаў у 1880 годзе. У Брэст пачалі прыбываць грузавыя паязды з цэглай. Работы выконваліся пад кіраўніцтвам царскіх інжынераў выключна ўручную — рамеснікамі і сялянамі з бліжэйшых вёсак.

Пра Брэсцкі вакзал пісалі ў той час многія газеты і часопісы. Цікава, што менавіта тут у 1888 годзе ўпершыню на ўсім рускім чыгуначным транспарце з'явілася электрычнае асвятленне. Моцна пацярпеў вакзал у 1895 годзе, калі ў горадзе ўспыхнуў вялікі пажар, які знішчыў цэнтр горада.

Сапраўднае выпрабаванне вакзал перажыў у дні Вялікай Айчыннай вайны. Сабрана нямала матэрыялаў аб барацьбе брэсцкіх чыгуначнікаў з ворагам. Цудоўна расказвае аб гераічнай абароне вакзала аўтар-ухладальнік кнігі «Брэсцкі вакзал» В. Ермакюк. Ён піша:

«...Ледзь прагучалі першыя стрэлы, як на вакзал прыехалі амаль усе работнікі лінейнага аддзялення міліцыі... Жменька абаронцаў вакзала па загаду начальніка аддзела А. Вараб'ёва да 15 гадзін 22 чэрвеня заняла абарону каля вокнаў першага і другога паверхаў. У бой з фашыстамі ўступілі група сяржантаў роты сувязі 74-га штурмавога авіяпалка змешанай авіядывізіі пад камандаваннем лейтэнанта Н. Шымчанкі і старшыны П. Баснева, якая знаходзілася на вакзале, а таксама 16 артылерыстаў на чале з палітруком Ф. Зазірыным. Яны не мелі сувязі ні з крэпасцю, ні з Паўночным гарадком і спачатку прымалі ўсё за звычайны пагранічны канфлікт.

Сілы былі далёка не роўнымі.

27 чэрвеня паступіў ультыматум: у 20 гадзін скласці зброю, інакш будзе пушчаны газ. Але героі не здаваліся. Па заканчэнні тэрміну фашысты пачалі кідаць хімічныя гранаты са слёзатачывым газам. Абаронцам вакзала даводзілася вельмі цяжка: не было процівагазаў, людзі дыхалі праз мокрыя кавалкі тканіны...

Становішча станавілася крытычным: не было дзе хаваць забітых, адсутнічалі медыкаменты і ежа...

28 чэрвеня ў падвалы палілася вада. Але і гэтага гітлераўцам здалося мала. Яны прыгналі з горада некалькі машын, загружаных нечыстотамі, і пачалі скідаць у падвал. На экстраннай нарадзе было вырашана прарывацца да Кобрына, дзе раней знаходзіўся штаб 4-й арміі.

У ноч з 29 на 30 чэрвеня 1941 года жменька мужных абаронцаў Брэсцкага вакзала праз вугальны люк пранікла на перон усходняга боку. За імі выбраліся з падвала астатнія.

Гітлераўцы лічылі, што яны атрымалі буйную перамогу над вялікай групай узброеных да зубоў камісараў і камандзіраў. Некаторыя з іх за гэта атрымалі «жалезныя крыжы». А вакзал жа абаранялі ўсяго толькі каля трох дзесяткаў чырвонаармейцаў, работнікаў міліцыі і крыху больш за два дзесяткі работнікаў вакзала і мясцовых жыхароў».

У 1955 годзе вакзал быў рэканструяваны.

Сёння на вакзале ідзе работа над паляпшэннем унутраных інтэр'ераў у залах чакання, ставяцца новыя кіёскі, усё прыводзіцца ў належны стан у адпаведнасці з міжнароднымі патрабаваннямі. Толькі за суткі вакзал прапускае больш за 20 тысяч чалавек. І кожнаму трэба купіць білет, пасесці, пасядзець і адпачыць... Брэсцкі вакзал па праву з'яўляецца заходнімі варотамі нашай краіны.

Пётр РУБАХІН.
Мінск—Брэст—Мінск.

ГІСТОРЫЯ, РАСКАЗАНАЯ Ў 1949 ГОДЗЕ НА НАЧНЫМ ВАКЗАЛЕ Ў СТОЎБЦАХ

МНЕ ПРЫЙШЛОСЯ доўга думаць, перш чым рашыць: пісаць пра гэта ці ўсё ж не варта. З пункту гледжання глабальнай сусветнай гісторыі выпадак з прыватнага жыцця нейкага асобна ўзятага чалавека — гэта нават не імгненне, увогуле нішто, амаль нематэрыяльнае, што нельга ўбачыць ці памацаць рукой.

Але верх узяў іншы аргумент. Мне ён здаецца даволі важкім. А менавіта: у людзей кароткая памяць. Я сказаў бы, у іх наогул памяці няма. Яе замяняюць пачуцці і рэфлексы, як у сабакі Паўлава. Тыпу: лямпачка загарэлася — трэба есці. Да таго ж памяць мае адну цікавую адметнасць. Помніш апошняе; таго, што было раней, ужо не памятаеш.

Што было апошнім? Ну, вядома ж, каўбаса па 2.20. Дзіўна, але людзі, якія выдатна засвоілі гэтую простую «каўбасную» ісціну, забылі чэргі за хлебам, супчык з крапівы; «тройкі», «чорныя вораны» з надпісам «Мяса», голад, пажыццёвыя штаны, забылі «дзесяць гадоў без права перапіскі».

І вось што мне яшчэ дзіўна. Мяне не судзіла «тройка», я не галадаў, мяне не кармілі свінцом на шматлікіх войнах, якія безупынна вяла сацыялістычная Айчына, бо была яна ў перманентнай небяспецы. І вось: чаму я не магу прыняць тое мінулае, чаму мне страшна было б у яго вяртацца, а старыя людзі, якія ўсяго нахлябаліся па вушы, — аб гэтым мараць? Загадка.

Мне захацелася ім што-нішто нагадаць. Гэта прызначана для іх, не для моладзі. Маладыя думаюць, я ведаю, так, як і я. Ім не трэба даказваць, што гарантаваная для ўсіх галеча — гэта горш, чым сённяшні няўстойлівы дабрабыт...

Гэта было праз некалькі гадоў пасля вайны. Адна жанчына ехала са Стоўбцаў, а другая яе праводзіла. Часу было шмат, натуральна, разгаварыліся. Алена, так звалі тую, што праводзіла, расказала гісторыю свайго жыцця. Мне не хочацца прозвішчаў, урэшце, дазволу на публікацыю я не прасіў ні ў кога. Магчыма, Алена яшчэ жывая і ёй будзе непрыемна. Праўда, дакладнасць фактаў гарантую, бо ўсю гісторыю мне расказала тая, другая жанчына, якая ехала з начных Стоўбцаў. Гэта была мая маці. А ехала яна на вяселле. Сваё. Вось такім чынам.

Алена жыла ў Міры. Па нацыянальнасці — полька. Прыгожая, юная дзяўчына, што тут яшчэ можна сказаць. Толькі-толькі скончылася вайна. Усходнюю Еўропу зноў перадзялілі і зноў пачалося вялікае перасяленне народаў. Немцаў выгналі з Сілезіі, гэта Заходняя Польшча. Адпомсцілі, значыць. Гэтак жа, дарэчы, было ў Чэшскіх Судэтах. Нам гэта знаёма.

Але тыя тэрыторыі трэба было засяліць. Вырошчваць хлеб і здабываць вугаль камусьці было трэба ўсё роўна. Карацей кажучы, польскім беларусам дазволілі перасяліцца ў Сілезію. Так дагаварыліся палітыкі.

Паколькі ўсе родныя Алены былі, натуральна, палякі, то вырашылі ехаць. Проста баяліся заставацца ў СССР. Баяліся калгасаў і Сібіры. І тое, і другое не ўяўлялася нечым немагчымым.

Сілезія, расказвала Алена, іх напужала. Правільна, я сам напужаўся б. Заходзіш у дом (дазволена было займаць любы), а там на пліце яшчэ цёплы суп. І ўсе хатнія рэчы на месцы. Нават вопратка і абутак. Я так разумею, немцаў вывезлі раптам, не далі забраць нават неабходнага. Называецца, вока за вока. Вы нас забівалі, вы палілі нашы дамы — атрымлівайце тое ж.

Не бяруся судзіць: правільна гэта ці не. Ва ўсякім разе, нянавісць — не самы лепшы памочнік у падобных развагах.

Вось так сям'я Алены ўсялілася ў чыйсьці дом і стала жыць. У іх гарадку стаяла савецкая часць. Зразумела, знаёмствы, сустрэчы, карацей кажучы, Алена пазнаёмілася з маладым капітанам. Полькі, кажуць, натуры страсныя. Алена ўлюбілася ў капітана без памяці. Бывае такое.

Аднойчы капітан запрасіў Алену да сябе ў госці. Часць стаяла ў маёнтку даволі багатым. Стол арганізавалі па вышэйшаму разраду. Танцавалі, пелі і пілі, усё як мае быць. Ну, а пасля вечарыны здарылася тое, што і павінна было здарыцца: Алена засталася начаваць у свайго бравага капітана.

Шчасце яе, праўда, аказалася кароткім. У хуткім часе часць перадыслацыравалі ў Саюз. Зразумела, разам з капітанам.

Алена доўга не думала. Капітан пакінуў ёй чамусьці свой адрас. Вось Алена і паехала па гэтаму адрасу. Трэба сказаць, савецка-польская мяжа тады была яшчэ адкрытай. Можна было ездзіць туды-сюды без праблем.

Алена знайшла капітана. Была бурная сустрэча. Бурная ў тым сэнсе, што, апрача капітана, Алену сустрэлі ягоная жонка ды двое дзетак. Такія справы.

Што рабіць? Алена пажыла ў капітана пару дзён, паплакала ў падушку і сабралася дадому. Магчыма, так бы гэта ўсё і засталося для яе горкім успамінам на ўсё жыццё. Але тут такая акалічнасць выявілася: мяжу закрылі. Як гаворыцца, мяжа на замку, і Карацупа ходзіць з сабакам.

У Польшчу Алену не пусцілі. І вось тут ужо сапраўды — што рабіць? Савецкіх дакументаў у Алены не было — грамадзянка замежнай краіны. Жытла няма. Нічога няма. Хоць у пятлю лезь. Дзякуй Богу, у Міры засталася стрыечная сястра, Алена паехала да яе.

Сястра яе прыняла. Але Мір — мястэчка маленькае. Ледзь не ў той жа дзень органам стала вядома, што прыбыла прамая кандыдатка на будоўлі сацыялізму. І пачалося...

Тады на Заходняй Беларусі было неспакойна. У лясах пастрэльвалі. Раз-пораз здараліся налёты «лясных братоў» на вёскі. Здаецца, работы ў НКУС павінна было хапаць. Тым не менш, за Алену ўзяліся ўсур'ёз. Кожную ноч яе выклікалі на допыт у «кантору». Пытанні былі стандартныя: калі завербавалі? хто? на якую разведку працуе? якое атрымала заданне? якія сувязі? Так працягвалася месяц. Днём Алена адсыпалася, а ноччу — на допыт.

Словам, можна было б лічыць, што лёс яе ў прынцыпе вырашаны. Расстраляць бы не расстралялі, а не менш як 5 гадоў далі б. Ды ўмяшалася сястра. Уласна, яна і выцягнула Алену з кіпцюроў НКУС. Сястра Алены, разумееце, займалася крыху незаконнай справай: выраб-ляла самагон на продаж. Зразумела ж, кантакт з органамі нейкі мела. У органах таксама людзі працуюць, прычым пераважна мужчынскага полу.

Колькі самагону байцам нябачнага фронту перанасіла сястра Алены — гісторыя замоўчвае. Але Алену нарэшце пакінулі ў спакоі. Больш таго, нават выпісалі пашпарт. Аб вяртанні ў Польшчу ўжо нават не думалася. Бацька, маці, браты і сёстры, дзе вы? За што ёй гэта?

Аднак жыццё ёсць жыццё. Яно працягвалася сваім ходам. Трэба ж такому здарыцца: Алена зноў сустрэла ваеннага, палюбіла, неўзабаве згулялі вяселле. Сталі жыць. Не скажу што вельмі шчасліва, але жылі спакойна. Да пары, пакуль муж Алены не вырашыў наведаць роднага брата.

Брат быў ваенным маракам. Ледзь не капітанам першага рангу. Браты сустрэліся, абняліся, як прынята, распілі бутэлечку-другую, разгаварыліся. Тут і даведаўся капітан першага рангу, што за жонка ў брата. І схапіўся за галаву. А потым горача пачаў упрошваць брата: кінь ты яе як мага хутчэй! Ты ж сваю кар'еру загубіш! На табе ж крыж паставяць! Ну і гэтак далей.

Угаворы мелі свой вынік. Алена зноў засталася адна. Нікому, па вялікаму рахунку, непатрэбная ў гэтай краіне. На ёй як бы кляймо паставілі. Далібог, была хоць работа, з голаду было дазволена не паміраць...

Але, відаць, была Алена ўсё ж жанчынай вельмі прывабнай, я так разумею. Бо муж да яе вярнуўся. Плюнуў на кар'еру. Тут ён малайчына. Ды вось цікава: была б яго жонка не такая прыгожая, што тады?

Далейшае жыццё Алены мне невядома. Спадзяюся на лепшае і мяркую прыкладна так. Пасля смерці «вусатага», пасля XXII з'езда, ужо было лягчэй. Можна было з'ездзіць за мяжу. Мажліва, Алена змагла ўрэшце сустрэцца з бацькамі і роднымі. Дай Божа!..

Зараз тыя, хто ходзяць з чырвонымі сцягамі і партрэтамі «вусатага» па пралетарскіх святах, гавораць: саджалі і расстрэльвалі ворагаў. Іх, маўляў, хапала. Ну, добра, дапусцім. Але вось Алена... Як быць з ёю? Яна таксама вораг? Вы ж бачыце, проста ахвяра кахання, звычайная жыццёвая сітуацыя, ніякай тут класавай барацьбы. Дык за што яна зведала пакуты, якіх і ворагу не пажадаеш? Чаму яе разлучылі з бацькамі, пазбавілі сапраўднай радзімы? За што ёй на ўсё жыццё паставілі кляймо?

Вось і ўсё, што я, уласна кажучы, хацеў спытаць.

Сяргей ШАЎЦОЎ.

СІТУАЦЫЯ

ЯК ЛЕДЗЬ НЕ ПАЗБАВІЛІ ТЫСЯЧЫ ГРОДЗЕНЦАЎ ЛЕТНЯГА АДПАЧЫНКУ НА ВОЗЕРЫ ЮБІЛЕЙНЫМ

Далёка не кожнаму і раней, і сёння па кішэні паехаць у Крым да сонца, вады і чыстага марскога паветра. Адпачыць жа паблізу ад дому жыхарам Гродна таксама няпроста, паколькі «здароўе» бацькі-Нёмана, мякка кажучы, не самае лепшае. Што ж датычыць іншых вадаёмаў, дык спецыяльна прыстасаваных для адпачынку месцаў пад бокам у абласнога цэнтра няшмат.

Можна сказаць, такое месца адзінае — возера Юбілейнае. Яно добра вядома многім пакаленням гродзенцаў. Зразумела, якасць вады ў Юбілейным далёка не ўзорная. І ўсё ж ёсць відавочныя плюсы. Да возера недалёка дабірацца. Сфера паслуг для адпачываючых хоць і не вельмі разнастайная, але прысутнічае. Пазагараў — можна прагуляцца па лесе. Альбо, адышоўшы далей ад купальшчыкаў, закінуць вуду. Дарэчы, размешчаныя ў лясным масіве базы адпачынку дзетвары без Юбілейнага наўрад ці былі б такія папулярныя.

А цяпер — па сутнасці ўзнікшай праблемы. Аказваецца, тое, да чаго тысячы людзей прызвычаіліся за дзесяцігоддзі, можна вельмі лёгка страціць. Прычым без усякіх прыродных катаклізмаў.

...Намеры былі, як заўсёды, самыя высакародныя. Дамба на возеры патрабуе рамонту — гэта бясспрэчна: ёсць адпаведнае заключэнне экспертнай камісіі. Аднак відавочна і тое, што кожную справу трэба належным чынам падрыхтаваць. Тут жа...

Па словах старшыні Гродзенскага абласнога камітэта прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя П. Путро, у гарадскога аб'яднання жыллёва-камунальнай гаспадаркі, у чыім веданні Юбілейнае, акрамя намераў, не было нічога. Гарантыі наконт фінансавання рамонту (а сродкі патрабуюцца немалыя) адсутнічалі, яснасці з падраднай арганізацыяй таксама не мелася. Дзе ўзгоднены з прыродаахоўнымі органамі графік работ? Няма. Колькі часу пройдзе, пакуль возера зноў запоўняць вадой — год, два, пяць? Невядома. Тым не менш аб'яднанне жыллёва-камунальнай гаспадаркі, не сустрэўшы ніякіх пярэчанняў з боку Гродзенскага раённага савета таварыства паляўнічых і рыбаловаў, якое мае на Юбілейным лодачную станцыю, распачынае аперацыі па разбурэнню дамбы. На якой падставе? Маўляў, ёсць дазвол рыбінспекцыі. «Але ж гэта санкцыя, — гаворыць П. Путро, — была дадзена толькі на паніжэнне ўзроўню вады ў сувязі з магчымай паводкай. Поўнае асушэнне возера не дазвалялася».

Між тым, усё ішло менавіта да гэтага. Ужо знялі два бервяны са шлюза, вада пачала метраў на 15—20 адступаць ад берага. І гэта — у самы разгар нерасту рыбы. Па словах Пятра Васільевіча, для яе ўжо былі гатовы сеткі. Аднак колькі малькоў пры гэтым бы загінула?!

Толькі дзякуючы званку ад сведак гора-рамонту эколагі паспелі ўмяшацца і спыніць знішчэнне патомства карася і карпа, а таксама здзек над тысячамі людзей, якіх, толкам не падрыхтаваўшы аднаўленчыя работы, пазбавілі б летняга адпачынку ля возера. Хаця, зразумела, дамбу рамантаваць трэба. І адпаведны дазвол эколагі, вядома ж, дадуць. Але толькі тады, калі будуць вызначаны цвёрда гарантаваныя крыніцы фінансавання і тэрміны правядзення работ. Гэта не капрыз, не прыдзіркі, а нармальная практыка. Шкада, але з вышэйпамянёным «прафесіяналізмам» нам яшчэ доўга не ўбачыць нармальнага.

Барыс ПРАКОПЧЫК.

ВАМ АДКАЗВАЕ ЮРЫСТ

НЕ ДАЙ БОГ ЗЛАМАЦЬ НАГУ І ПЛАЦІЦЬ АЛІМЕНТЫ...

«Я маю нерэгулярны заробак і ўсё ж выплачваю аліменты спаўна: 200 тысяч рублёў у месяц. Са сваім абавязкам заўсёды спраўляўся. Але вось ужо хутка тры месяцы як я не працую — зламаў нагу. Самі разумееце, якія ў мяне цяпер грошы. Судовы ж выканаўца патрабуе кожны месяц пасылаць іх былой жонцы. За што мне жыць?»

— Дзеянні судовага выканаўцы законныя, і ён не можа вызваліць вас ад абавязкаў плаціць аліменты. Але ён мог, зразумела, вам параіць звярнуцца з заявай у суд і папрасіць спыніць налічваць аліменты на час вашай непрацаздольнасці. Такое правіла прадугледжана арт. 88 Кодэкса аб шлюбе і сям'і.

МОЖА ВЫКАНКОМ ПОЙДЗЕ НАСУСТРАЧ

«Тры гады таму я атрымала аднапакаёвую службовую кватэру і ў хуткім часе была звольнена па скарачэнню штатаў: падышоў пенсіённы ўзрост. З кватэры мяне не выселілі, але і прыватызаваць не даюць. Я знаходжуся на ўліку на атрыманне жылля, аднак амаль упэўнена, што нармальную кватэру да канца жыцця не атрымаю. Як быць у такой сітуацыі?»

— Сапраўды, Закон «Аб прыватызацыі жыллёвага фонду ў Рэспубліцы Беларусь» (арт. 5) устанаўлівае, што службовыя жыллёвыя памяшканні не падлягаюць прыватызацыі. Але калі такую кватэру перавесці ў разрад неслужбовых, то тады прыватызацыя магчыма. А перавесці яе ў новы разрад можа толькі выканком, прычым той жа, які прымаў у свой час рашэнне ўключыць яе ў лік службовых.

Выйсце тут застаецца адно: звярніцеся, калі ласка, з заявай у свой выканком, магчыма, і вам пойдуць насустрач. Тым больш, што выселіць вас без прадастаўлення іншай жылой плошчы не могуць. І калі ў бліжэйшай будучыні вы не атрымаеце жылля згодна з чаргой, то і сэнс лічыць такую кватэру службовай таксама будзе страчаны.

Наталля ДОЎНАР,
юрыдычны кансультант «Звязды».

ПАСЛЯ ЗДАРЭННЯ

ТРАГЕДЫЯ Ў ГОРКАХ. ЦІ АПОШНЯЯ?

У ГОРКАХ адбылося здарэнне, якое магло каштаваць двух жыццяў. Маладая гаспадыня выгульвала сабаку. Той раптоўна знік. Апынуўся каля школы і... напаў на групу школьнікаў малодшых класаў. Накінуўся на дзяўчынку, якая, між іншым, яго нават не бачыла, і пачаў яе кусаць. Выратаваць школьніцу паспрабавала настаўніца, але і яна стала ахвярай раз'юшанага звера. Ён і дарослую жанчыну імгненна паваліў на зямлю і не даваў падняцца ні ёй, ні дзяўчынцы. Кусаў па чарзе абедзвюх.

Трагедыя працягвалася да таго часу, пакуль не прыехала міліцыя. Спатрэбілася зрабіць тры выстралы ва ўпор, каб «супакоіць» чатырохнагага «сябра».

Першая куля, трапіўшая, дарэчы, у чэрап, зрыкашэціла. Таму што быў гэта не які-небудзь дварняк, а бультэр'ер. «Магілёўскія ведамасці», якія паведамілі падрабязнасці, прывялі цікавыя звесткі. Аказваецца, гэта менавіта тая парода, якая спецыяльна была выведзена для сабачых баёў. Адрозніваецца звышмагутнымі сківіцамі і паніжаным болевым парогам. Такой пачвары загубіць чалавека — нішто.

Адбыўся гэты страшэнны выпадак літаральна праз некалькі дзён пасля таго, як «Звязда» надрукавала заметку «Сабака — лепшы сябар, але як для каго» (04.04.96).

Цяпер я гляджу на рэагаванне і думаю: няўжо «накаркаў»? Або гэта такая наша дрымучая звычка — пакуль гром не грымне, мужык не перахрысціцца?

Начальнік упраўлення камунальнай гаспадаркі Магілёўскага гарвыканкома спадар Платоненка паведамляе, што на тэрыторыі ЖЭУ-19 вызначаны дзве пляцоўкі для выгульвання сабак — па вуліцах Чырваназорнай і Прафсаюзнай. Што да першай, дык там якраз абсталявалі аўтобусны прыпынак. Паспрабуйце там пастаяць, скажам, суботнім вечарам. Ведаеце, не зайздрошчу. Выгульваюць сваіх ваўкаватых любімцаў без павадкоў і наморднікаў, якія лічацца рэчамі абавязковымі. Няхай бы кудлатых пакаёвых, аднак што ні сабака, то — цяля.

Агульнавядома, што аўчарку, напрыклад, трымаць у кватэры нельга. У абмежаванай прасторы яна пачынае з цягам часу дурнець, паводзіць сябе непрадказальна. Сабакаўладальнікі, тым не менш, лічаць прэстыжным абзаводзіцца менавіта такой пародай, пажадана каўказскай. Разлік просты — адпужваць зладзеяў. Але гэтыя вартаўнікі хатніх скарбаў ужо самі робяцца небяспечнымі. Кійком ад іх не адбіцца, а ўцякаць не спрабуй: «навучваюць» сабак менавіта на чалавека.

Чаму спецыялісты не хочуць бачыць гэтай праблемы?

У гарадах, дзе не катэджы з лужкамі, а пераважаюць цесныя шматпавярхоўкі, наогул не павінна быць ні бультэр'ераў, ні аўчарак, ні бульдогаў. Давайце хоць бы паклапоцімся пра жывёл. Шкада ж, не тыя для іх умовы. А выключэнне няхай складаюць асобы, каму жывая «зброя» неабходна па службе, — скажам, міліцыя.

Пра бадзяжных трэба сказаць асобна. Па-нармальнаму, кожнага сабаку, які ў дадзены момант знаходзіцца на вуліцы без гаспадара, трэба лічыць такім з усімі адсюль вынікамі. Дык вось. У той жа Казіміраўны падобных «бадзяжных» 99 са 100. Калі не страшна, няхай бы кампетэнтныя камунальнікі схадзілі і палічылі.

І другі бок медаля, а дакладней, іншая крайнасць.

Ідыётаў зараз хапае. Як і садыстаў. Адкуль яны бяруцца? Падобна, іх выхоўваюць свядома. Узаконена. З таго ж паведамлення Платоненкі са здзіўленнем даведаўся, што бадзяжных сабак і катоў прымаюць ад насельніцтва за грошы. Я вось ішоў днямі праз сквер і думаў, што нарваўся на маньяка. Насустрач — ці паверыце — чалавек яўна не ў сабе. Постаць напружаная, ідзе прама на мяне, але не заўважае. Раптам ён скокнуў. З-пад куста чаромхі выцягнуў коціка і той ледзь паспеў мяўкнуць.

А Мікалай Лапацік — начальнік упраўлення ўнутраных спраў Магілёўскага аблвыканкома — занепакоены тым, як бы засцерагчыся ад кадраў, якія ідуць на работу ў міліцыю, падпарадкоўваючыся нездароваму імкненню здзекавацца. «Душыць катоў» — ці не такіх шарыкавых самі ж выхоўваем?

Тэма, разумею, спрэчная, і канструктыўных прапаноў у мяне, на жаль, няма. Праблема, аднак, характэрна не толькі для Магілёўшчыны. У Мінску прыкладна такое ж сабачае «бязмежжа». Пытанне, без перабольшання, набывае маштабы нацыянальнага бедства, бо хатняя гарадская жывёла не толькі кусаецца, але і разносіць інфекцыі, як ніякі іншы перадатчык хвароб.

Што датычыць сентыментальных аматараў жывёльнага свету, — хто ж супраць? Аднак на ўсё павінны быць разумныя межы.

Васіль ЛЕЎЧАНКА.

P. S. Яшчэ адно здарэнне, якое пацвярджае, што да буйных сабак, асабліва вышэйназванай пароды бультэр'ераў, трэба ставіцца вельмі сур'ёзна і не рабіць ніякіх паслабленняў у правілах іх утрымання.Было гэта ў канцы зімы, і сведкамі здарэння былі людзі, што стаялі на прыпынку грамадскага транспарту па вуліцы Адоеўскага ў Мінску. Непадалёк рослы дужы мужчына выгульваў бультэр'ера. Быццам бы «па правілах» — сабака ў металічным намордніку, трывалы павадок гаспадар (падкрэсліваю — дужы, рослы!) трымаў у руцэ. Адно не па правілах — у людным месцы. Раптам сабака чамусьці кінуўся на нейкага мужчыну, які спакойна, як кажуць, ціха-мірна праходзіў міма. Ад нечаканасці мужчына спачатку разгубіўся, а потым ледзь паспеў ускочыць у пад'езд жылога дома.

Сабака, які кінуўся на яго, рыўком паваліў свайго гаспадара долу і працягнуў метраў пятнаццаць (!) па тратуару. З цяжкасцю гаспадар утаймаваў свайго любімца.

Можна ўявіць, што было б, калі сабака быў не ў намордніку ці калі б павадок раптам не вытрымаў, парваўся...

Валянцін НАЛІМАЎ.

У «СОВЕТСКОМ энциклопедическом словаре» ёсць артыкул, прысвечаны Міжнароднаму жаночаму дню, але няма ніякай інфармацыі адносна Міжнароднага дня абароны дзяцей. Калі ён быў прыдуманы, гэты дзень, і кім? Чалавекам сямейным ці адзінокім? Ці былі ў яго дзеці? І чаго хацеў ён, чалавек, які надумаў абвясціць Дзень абароны дзяцей?

1 ЧЭРВЕНЯ — МІЖНАРОДНЫ ДЗЕНЬ АБАРОНЫ ДЗЯЦЕЙ

БЭЗАВЫ СМОЎЖ

РАКУШКА ТІМ

Дзень быў выбраны вельмі ўдала. Пачатак сонечных канікулаў. Пачуццё захаплення, якое запаланяе кожнага школьніка ў гэту раніцу, незабыўнае для кожнага дарослага. Таму з дзяцінства памятаеш яго. Праўда, тады свядомасць упускала адно слова ў назве. І толькі цяпер, раптам, выяўляеш гэта слова і задаеш пытанне: «Абароны ад каго і ад чаго?» А таксама адкрываеш для сябе, што гэта — не свята.

***

Год назад сярод знаёмых хадзіў анекдот пра аднаго хлопца, які ледзь не ажаніўся, ды дзяўчына яго зрабіла аборт. Неабходнасць жаніцца адпала, хлопец застаўся халасцяком, але самае пікантнае ў гэтай гісторыі было тое, што аборт дзяўчына зрабіла ў Міжнародны дзень абароны дзяцей.

Дарэчы, у Дзень салідарнасці працоўных аборты не робяць.

***

Маладая жанчына чакае ля ўваходу ў паліклініку знаёмага ўрача, ён падыходзіць да яе і пытаецца: «Ну што?» Яна моўчкі працягвае яму невялікі лісток паперы. Доктар чытае, потым глядзіць на яе і гаворыць:

— Трэба чысціць.

— Але яно ж жывое... — вочы жанчыны раптоўна чырванеюць.

— Хто? — раздражнёна пытаецца доктар.

— Дзіця, мне сказалі, я спытала і мне сказалі — яно жывое...

— Ну дык давай, кладзіся ў бальніцу, каб захаваць яго.

— Не, я не магу, у мяне маленькае дзіця...

— Дык што?

— Можа, няхай застаецца так, як ёсць...

— Ну тады бывай.

— Скажыце, — зноў чапляецца жанчына, — калі я пакіну і данашу дзіця, усё будзе нармальна?

Урач зноў глядзіць жанчыне ў твар: «Яна табе патрэбна, гэта цяжарнасць?» Жанчына нейкі час маўчыць. «Не», — вымаўляе яна, зразумеўшы, што размова скончана.

***

Бацькі крычаць на сваіх дзяцей і б'юць іх з-за ўласнай слабасці. У адчаі, ад бяссілля. І з-за любові. Вядома, дзецям варта было б разумець, што ў падобнай сітуацыі бацькоў трэба шкадаваць. Але дзеці разумеюць: тое адзінае, што абараняе іх у гэтым свеце, раптам само абрушваецца ўдарамі і наносіць боль. У адказ — дзеці скурчваюцца. У іх мяняецца постаць, рухі, вочы, голас. І бацькі, натыкаючыся на ракавіну, у якой яны самі ж прымусілі дзіця закрыцца, упадаюць у новае кола лютасці. І толькі Бог тут дапаможа дзіцяці. Аднойчы шасцігадовы хлопчык, які хвілін трыццаць выслухоўваў чарговае «справядлівае» абурэнне раздражнёных бацькоў, раптам сказаў: «Пачакайце, я зараз прыйду», і пайшоў у іншы пакой. Маці з бацькам нейкі час не маглі нават пераглянуцца, раптам спыненыя: яны баяліся ўбачыць вочы адзін аднаго. Яны вельмі любяць хлопчыка. Ён вярнуўся з аркушам паперы, на якім бэзавым фламастэрам быў намаляваны смоўж. Смоўж усміхаўся незвычайна добрай усмешкай. «Ты зараз гэта намаляваў?» — спытала ўзрушаная маці.

***

У маленькім пасёлку ўсе адзін пра аднаго ўсё ведаюць. Вядома, напрыклад, што дваццаціпяцігадовая Лена К., маці-адзіночка чатырохгадовага Мікіткі, нарадзіла дваіх наступных дзяцей на продаж. За апошняе дзіця, дзяўчынку, яна атрымала 23 мільёны. Збіраецца купіць кватэру.

***

У суседкі на пляцоўцы нарадзілася неданошанае дзіця. Праз год высветлілася, што хлопчык амаль сляпы, таму што сятчатка вачэй яго была абпалена лямпамі ў інкубатары, дзе ён знаходзіўся ў раддоме.

***

Сын засынае, пяшчотна абняўшы бутэлечку з малаком. І маці ведае напэўна, што няма нічога больш цудоўнага. І не бывае шчасця больш глыбокага.

***

Нашы дзіцячыя дамы (некаторыя) іншы раз праводзяць Дні адкрытых дзвярэй. Але ўвогуле гэта наглуха закрытыя ўстановы. Часцей за ўсё яны знаходзяцца дзе-небудзь на малазаселенай ускраіне горада, абнесеныя высокім плотам, за які іншым уваход забаронены. Дарослае насельніцтва дзіцячых дамоў і дамоў дзіцяці звычайна вельмі раўніва ахоўвае свой ізаляваны свет, у якім пакінутыя або адабраныя дзеці вымушаны знаходзіцца з першых дзён жыцця да юнацкіх гадоў. Гэтыя дзеці накормленыя, чыста апранутыя, прывітыя ад воспы і коклюшу, дарэчы, усё роўна коклюшам перахварэўшыя. Але яны не ўмеюць кампасціраваць праязныя талоны ў аўтобусе, ніколі не бачылі заварачнага чайніка, качалку для раскачвання цеста, пра метро ім толькі расказвалі. Яны не прывіты, не абаронены ад нашага звычайнага жыцця, таму, трапіўшы ў яго раптоўна, яны губляюцца, наш свет для іх чужы і невыносна складаны. Выкінутыя са свайго гета выхаванцы інтэрнатаў не вытрымліваюць жыццёвых выпрабаванняў і часта зноў трапляюць у закрытыя ўстановы, або гінуць. Якая ж на самай справе неабходнасць ізаляваць дзяцей-сірот, дзяцей-інвалідаў ад мас? Хіба і нашы спешчаныя дзеці не набудуць ад таго, што ў школе з імі за адной партай будзе сядзець дзіця ў інвалідным крэсле?

Свет разнастайны і створаны не намі. Але мы штучна робім адбор і перапоўненыя глыбокім пачуццём перавагі, адгароджваемся ад тых, каму, на нашу думку, пашанцавала менш. Гуляем у гульню: «Іх няма». З дзецьмі.

***

Стаўрапальскае тэлебачанне зрабіла перадачу, прысвечаную трагедыі ў Будзёнаўску. Дакументальныя здымкі тых падзей чаргуюцца з расказамі дзяцей, якія былі сярод заложнікаў. Дзеці расказваюць аб тым, дзе яны хаваліся, што елі, што бачылі. Для большасці з іх усё гэта — добра перажытыя прыгоды. Толькі адзін хлопчык, у якога забілі маці, гаворыць больш за ўсіх, з нейкім дзіўным, нездаровым задавальненнем. Ён хоча выгаварыцца, але слоў яму не хапае, чорны боль, які асеў у яго душы, не выказваецца ў словах, быццам зацэментаваўся там намертва. У канцы перадачы журналістка пытаецца ў дзяцей: ці здольны яны забіваць іншых людзей?

***

Аднойчы мой сын сказаў наступнае: «Я памятаю, як жыў у цябе ў жывоціку. Калі мне было чатыры, я ўсё думаў, што гэта я такое памятаю, а цяпер, калі мне шэсць, я зразумеў, што гэта тое, як я быў у цябе ў жывоціку. Там цёмна і цёпла. Я ляжаў вось так. Не зусім ляжаў, і не сядзеў, а як бы лятаў. Не, мне нічога не снілася. Але было падобна на гульню. Як у шахматы. Так, мне там было добра. А як нарадзіўся, я не памятаю. Здаецца, усе расступілася і стала вельмі светла. Потым памятаю дом, ну там, у бабулі». Яшчэ ён мне неяк сказаў, што жыць вельмі цяжка, што ў жыцці вельмі многа дрэннага. Ён любіць пытацца пра старажытныя часы, як людзі жылі тады, чым лепш ці горш за нас. А калі мы збіраемся ў дарогу, ён скрупулёзна высвятляе, які шанц выратавацца ў выпадку авіякатастрофы і наколькі бяспечней ехаць цягніком.

***

У Расіі ідзе вайна. Пра чачэнскіх дзяцей чамусьці ніхто не гаворыць. Іншы раз у газетах прамільгнуць фатаграфіі хлопчыкаў з аўтаматамі. Без тэкстоўкі. Цікава, якія пытанні задаюць там чатырох-, пяцігадовыя дзеці сваім маці? Можа быць, такога кшталту: які шанц выратавацца пры прамым пападанні снарада ў іх дом? Ці можна ездзіць на веласіпедзе без ног? Або — калі яны змогуць вярнуцца туды, куды ім ужо ніколі не вярнуцца? Дарэчы, ці задаюць пытанні дзеці вайны, якія ведаюць пра жыццё і смерць больш, чым я?

***

Дзеці — дзіўныя істоты. Яны прыходзяць у гэты свет няпроста. У іх увасабленне Боскай мудрасці. І ні ў чым больш не спалучаецца так гарманічна сіла і бездапаможнасць. Сіла і чысціня. Няздольныя валодаць уласным целам, яны стараюцца прабрацца да нас праз 10-сантыметровую адтуліну, наперад галавой і ручкай яны ўкручваюцца падобна да свярдзёлка, адтуль, з Раю, сюды, у хаос і мітусню. І, выдатна справіўшыся з гэтым, яны поўныя светлай упэўненасці, што ім пад сілу ўсё астатняе. Калі паўтарагадовы хлопчык не можа ўставіць ключ у замок, ён моцна абураецца, але не пакідае сваіх спроб. Нас забаўляе гэта настойлівасць. Нейкі час. Але рана ці позна мы вырашаем, што дзіця пара «выхоўваць». Спачатку мы, карыстаючыся сваёй фізічнай сілай, расціскаем яго пальчыкі, каб адабраць які-небудзь востры, рэжучы прадмет. Потым сілай надзяваем на яго цёплыя штаны, праводзячы гэту працэдуру з плескачамі, потым, плачучага, зацягваем яго ў дзіцячы сад, пакідаем там, спешна збягаючы па лесвіцы прэч. Мы паступова і планамерна забіваем у сваіх дзецях тую сілу, з якой яны прыйшлі да нас. Сілу, якая дадзена не намі. І робім іх падобнымі да сябе.

***

У наш век экалагічных катастроф пачалі з'яўляцца на свет экалагічныя дзеці. Так называюць дзяцей, народжаных у моры. А таксама ўсіх водных дзяцей, гэта значыць тых, якія народжаны мякка — у вадзе, хатняй ванне, або ў надзіманым басейне. У Мінску каля трыццаці такіх дзяцей. Людзі, знаёмыя з імі, сцвярджаюць, што ў гэтых дзяцей захавана сувязь з усім жывым на гэтай планеце. Боль, які адчуваюць раненыя або палонныя дэльфіны ў Чорным моры, водныя дзеці адчуваюць як свой уласны боль. Экалагічным дзецям ніколі не прыходзіць у галаву думка раздушыць насякомае, закідаць каменнем жабу, абламаць галінкі ў дрэва. Бо яны, дзеці, адчуваюць сябе часткай адзінага цэлага — прыроды. Гэтым дзецям вельмі цяжка.

***

Дзеці маглі б выратаваць нас, калі б мы змаглі абараніць іх.

***

Неўрапатолаг Рэспубліканскага дзіцячага дыягнастычнага цэнтра заўважае, што дзяцей, якія пакутуюць ад нервовага ціку, становіцца ўсё больш. «Яго (або яе) цік — гэта вы, — гаворыць яна бацькам, — вашы адносіны да дзіцяці, абстаноўка ў сям'і, дома. Вам здаецца, што ўсё нармальна, у вас добрая сям'я, але ваша дзіця пакутуе і нервовая сістэма сігналізуе аб гэтым. Магчыма сакрушальны ўдар вы нанеслі калісьці даўно, так, што ўжо і не ўспомніце, з першым вашым гневам, або з першым падманам. Нервовая сістэма ў цяперашніх дзяцей вельмі слабая, дзеці хутка страчваюць здольнасць да самаабароны. Створаную пустату залатаць, залізаць неверагодна цяжка». Неўрапатолаг прапісвае дзецям транквілізатары, заспакаяльнае і вітаміны. Вясной і восенню нервовыя расстройствы аднаўляюцца з новай сілай.

***

Апісаць іх немагчыма, як немагчыма апісаць боскае, цудоўнае. Але каб зразумець, што я хачу сказаць, дастаткова паглядзець на дзіця, якое бяжыць, ды проста на тое, як яно рухаецца, на яго ножкі, босыя, тоўсценькія, дзёрзка і бясстрашна тупаючыя па зямлі, на яго ручкі, якія матляюцца неяк у бок, смешна і наперакор усякім законам аэрадынамікі, на яго запэцканы тварык, які зззяе, быццам сонца, на яго валасы, што ляцяць, як светлы арэол...

Вольга МЯДЗВЕДЗЕВА.

ДОБРЫЯ ДЗЕЦІ ПРАПАСЦІ НЕ МОГУЦЬ. АЛЕ Ж ГУБЛЯЮЦЦА Ў СКЛАДАНАСЦЯХ СУЧАСНАГА ЖЫЦЦЯ

Намеснік міністра адукацыі і навукі Генадзь Дылян паведаміў некаторыя вынікі работы па выкананню нацыянальнага плана дзеянняў па абароне правоў дзіцяці. Дарэчы, гэты план быў зацверджаны ўказам Прэзідэнта 19 красавіка мінулага года. А зараз разглядаюцца праекты ўказаў Прэзідэнта аб стварэнні спецыяльных органаў абароны дзяцінства і аб дадатковых мерах па паляпшэнню жыццядзейнасці дзіцячых інтэрнатаў і спецыяльных устаноў. Разглядаецца таксама пытанне аб далучэнні Беларусі да Гаагскай канвенцыі па абароне дзяцінства.

— Вялікую трывогу, — адзначыў Генадзь Дылян, — выклікае праблема сацыяльнага сіроцтва. За 1995 год выяўлены больш як 4 тысячы патэнцыяльных сірот, што ў тры разы болей, чым у 1990 годзе. Адабрана ў бацькоў са стратай бацькоўскіх правоў і без іх 2900 дзяцей. Гэта ў 3,9 раза больш, чым у 1990 годзе.

Таму гэтым дзецям — асноўная ўвага: за мінулы год адкрыты 2 дзіцячыя дамы змешанага тыпу і дзве дзіцячыя вёскі. Змяншаецца колькасць жадаючых узяць сірату да сябе на выхаванне. Так, у Гомельскай вобласці такіх сем'яў толькі восем. Асноўная прычына, вядома, звязана з грашыма, бо датацыя на такое дзіця ва ўзросце ад трох да васемнаццаці гадоў складае 5,9 працэнта мінімальнага спажывецкага бюджэту, а да трох гадоў — 11,2 працэнта. На гэтыя грошы пражыць зараз немагчыма. Дзяржаве ж кожнае дзіця ў дзіцячым доме абыходзіцца ў 20 мільёнаў за год.

Генадзь Дылян пажадаў дачакацца таго часу, каб неабходнасць у Дні абароны дзяцей знікла сама сабой, як рудымент мінулых гадоў.

Мікалай ЛІТВІНАЎ.

ІНФАРМ-КАКТЭЙЛЬ

Гарачыню дрэнна пераносяць не толькі людзі, але і жывёлы. У заапарку амерыканскага горада Сан-Францыска служачым прыходзіцца змазваць вушы кенгуру-альбіноса проціапёкавым крэмам. Праўда, далікатная скура гэтых кенгуру абгарае нават і не ў сонечнае надвор'е.

Асашыэйтэд Прэс.

Аднаго з найбольш аўтарытэтных начальнікаў англійскай паліцыі, які імчаўся са скорасцю 150 кіламетраў у гадзіну, затрымалі яго ж падначаленыя. Нягледзячы на тое, што яго тут жа пазналі, шэфа паліцыя аштрафавала на 30 фунтаў стэрлінгаў. Мясцовы друк у Англіі пасля гэтага выпадку выказвае сумненне ў паспяховасці прасоўвання па службе прынцыповых паліцэйскіх.

ЭКСТРА-ПРЭС.

Хто ж усё ж такі найлепшы сябар чалавека? Спецыялісты Мельбурнскага навукова-даследчага медыцынскага інстытута лічаць, што гэта — свінні. Яны вызначылі, што для замены хворых чалавечых органаў цалкам падыходзяць свінныя сэрца, печань, ныркі, лёгкія і падстраўнікавая залоза. Таму ў Аўстраліі ўжо пачалі разводзіць генетычна здаровых свіней з мэтай выкарыстання іх унутраных органаў для перасадкі людзям. Толькі месцазнаходжанне такіх свінафермаў знаходзіцца ў тайне — з-за страху перад гневам таварыства аховы жывёл, а не чалавека.

ІТАР-ТАСС.

КУДЫ ЗБЕГ ТАТА?..

Бяда, калі распадаецца сям'я. З-за памылак бацькоў, вядомага «не сышліся характарамі» пакутуюць дзеці. Яны хочуць мець маці і бацьку, хочуць бачыць у іх надзейную апору ў жыцці, каб у радасці і шчасці праходзіла іх дзяцінства. А замест гэтага свайго справядлівага жадання атрымліваюць горкую долю.

У 1995 годзе пашпартна-візавай службай УУС Мінгарвыканкома за ўхіленне ад уплаты аліментаў вышукваліся 887 чалавек, устаноўлена месцазнаходжанне 829 чалавек. На працягу чатырох месяцаў 1996 года ў вышуку знаходзіліся 450 чалавек.

Колькасць вышукваемых асоб з году ў год не змяншаецца. Пры правядзенні вышуковых мерапрыемстваў неплацельшчыкі аліментаў устанаўліваюцца не толькі ў розных кутках нашай рэспублікі, але і ў іншых краінах СНД. Толькі ў апошні час знойдзены неплацельшчыкі аліментаў: Алег Віктаравіч Скібін — у Запарожскай вобласці, Іван Браніслававіч Бабарыка — у Бранскай вобласці, Ігар Васільевіч Бруеў — у Рэспубліцы Малдова, Генадзь Аляксандравіч Барыскін — у Тульскай вобласці, Уладзімір Міхайлавіч Еўдакімчык — у Цюменскай вобласці. За злоснае ўхіленне ад уплаты аліментаў арт. 120 Крымінальнага Кодэкса РБ прадугледжвае адказнасць да двух гадоў пазбаўлення волі.

У 1995 годзе РАУС г. Мінска расследаваны і накіраваны для разгляду ў суды 354 крымінальныя справы на асоб, якія злосна ўхіляюцца ад уплаты аліментаў.

Аднак гэта належнага ўздзеяння на асоб, што ўхіляюцца ад уплаты аліментаў, не аказвае. Толькі ў 1995—1996 гадах чатыры разы вышукваліся неплацельшчыкі аліментаў І. Г. Крук, Н. Г. Шушкет; па 3 разы — Н. А. Сімакова, А. І. Сакалінскі, А. С. Корзун і інш.

Так, нялёгкі час перажывае наша рэспубліка. Цяжка даводзіцца маці-адзіночкам гадаваць дзяцей, калі іх былыя мужы спакойна разгульваюць па краінах СНД, не аказваючы матэрыяльнай дапамогі на выхаванне родных дзяцей.

Яўген ХАЖАВЕЦ,
супрацоўнік АПВС УУС Мінгарвыканкома.

СЁННЯ

СОНЦА

	Усход	Захад	Даўжыня дня
Мінск —	4.44	21.30	16.46
Віцебск —	4.27	21.28	17.01
Магілёў —	4.34	21.19	16.45
Гомель —	4.38	21.09	16.31
Гродна —	5.00	21.45	16.45
Брэст —	5.10	21.36	16.26

МЕСЯЦ

Поўня 1 чэрвеня

ІМЯНІНЫ

Пр. Дзімітрыя Данскога, Іаана.
К. Юсціна, Анэлі.

НАДВОР'Е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца пераменная воблачнасць, без ападкаў. Тэмпература паветра ў Віцебску і Магілёве — 19—21, Мінску і Гомелі — 20—22 градусы, Гродне — 22—24, Брэсце —23—25 градусаў цяпла.

У наступныя двое сутак без змен. Тэмпература ўначы — 9—14, удзень — 22—27 градусаў цяпла.

ВЯРТАЮЧЫСЯ ДА НАДРУКАВАНАГА

«...і матэматыку патрэбна Радзіма...»

Інтэрв'ю Уладзіміра Платонава «Я не збіраюся ні перад кім апраўдвацца, але катэгарычна сцвярджаю адно — і матэматыку патрэбна Радзіма...», змешчанае ў газеце «Звязда» 30 красавіка і 3 мая 1996 г., выклікала неадназначную рэакцыю нашых чытачоў.

Друкуючы сёння падборку чытацкіх лістоў і зваротаў у рэдакцыю, мы не каменціруем выказаныя думкі, меркаванні. Відавочна, што ў гэтай тэмы будзе і працяг.

Узяцца за пяро вымусіла нас надрукаванае ў «Звяздзе» ад 30 красавіка інтэрв'ю з акадэмікам У. П. Платонавым. Мы былі супрацоўнікамі інстытута матэматыкі Акадэміі навук Беларусі яшчэ ў той час, калі У. П. Платонаў працаваў там загадчыкам лабараторыі, і былі сведкамі таго, як ён «ішоў да вяршынь» (тут і ўсюды ніжэй мы цытуем У. П. Платонава па яго інтэрв'ю) і як прыходзілі да яго спачатку пасада дырэктара нашага інстытута, а затым і «выключна адміністратарска-палітычная пасада прэзідэнта Акадэміі навук». Таму нас не здзівіла ні з'яўленне ў друку такога інтэрв'ю, ні яго змест. Гэтага трэба было чакаць. Былы прэзідэнт акадэміі — не той чалавек, які, здрадзіўшы ў самы адказны час беларускай навуцы, папросіць за гэта прабачэння ў навукоўцаў, а лепш было б — каб ва ўсіх грамадзян Беларусі. Не, для У. П. Платонава існуе толькі адзіны шлях: зганьбіць сумленных людзей, іх працу і на гэтым не толькі ўзняцца, але і пératварыць сваю здраду ў геройства.

Надрукаванае ў «Звяздзе» інтэрв'ю з'яўляецца яскравым адлюстраваннем тэхналогіі такога пераўтварэння. Сапраўды, якое сэрца не адчуе боль, калі даведаецца з інтэрв'ю, што «матэматыка на Беларусі гіне», задыхаецца ў «атмасферы ўдушэння», створанай «навуковым чыноўніцтвам»? Яшчэ больш балюча стане ад таго, што «ў нас ёсць таленавітыя людзі. Але з дня ў дзень іх меншае. Ад'язджаюць, бясследна знікаюць для беларускай навукі. Ад'язджаюць, пакідаюць і па маральнай прычыне». Прабачце за такую доўгую цытату, але без яе, як нам здаецца, не зразумець, якім чынам набывае ў інтэрв'ю зусім іншы выгляд добра вядомая ўсім нам з'ява сучаснага нашага жыцця, якая з нейчай лёгкай рукі атрымала назву «ўцечкі мазгоў» і сапраўдныя прычыны якой таксама добра вядомы, паколькі не адзін раз ужо абмяркоўваліся і на афіцыйных пасяджэннях самага рознага ўзроўню, і ў сродках масавай інфармацыі. Зразумела, што пасля дадзенага ў інтэрв'ю тлумачэння гэтай з'явы не можа не напоўніцца сэрца грамадзяніна Беларусі жалем і спачуваннем як асабіста У. П. Платонаву, так і ўсім тым талентам меншых памераў, якіх вымусілі пакінуць радзіму. А тут яшчэ і карэспандэнт, які бярэ інтэрв'ю, заўважае з выглядам знаўцы справы, што з ад'ездам У. П. Платонава ўзровень нашай беларускай навукі апусціўся так нізка, што яна нават і не спрабуе выходзіць за межы Беларусі. Цяпер ужо канчаткова ўсім становіцца зразумела, што калі той ці іншы беларускі навуковец не ўладкаваўся да гэтага часу на працу дзе-небудзь за мяжой, дык будзьце ўпэўнены, што ніякі гэта не навуковец, а так сабе — пасрэднасць. Што ж тычыцца людзей, якія займаюць у сучаснай навуцы тыя ці іншыя адміністрацыйныя пасады, дык яны заслугоўваюць нават таго, каб размову весці аб іх у рамках звычайнай прыстойнасці. І ўзрушаным крыўдай за родную беларускую навуку чытачам ужо не заўважыць недарэчнасці таго, што адзін і той жа чалавек, у прыватнасці І. В. Гайшун, калі быў намеснікам дырэктара падчас дырэктарства У. П. Платонава, разглядаўся тым жа У. П. Платонавым сама меней, як нядрэнны адміністратар (калі інакш, дык чаму тады трымаў яго на гэтай пасадзе?), а калі пасля ад'езду У. П. Платонава сам быў аднагалосна абраны дырэктарам інстытута, адразу ж ператварыўся ў такога кіраўніка, за якога У. П. Платонаву «асабіста нічога не застаецца, як прасіць у беларускіх матэматыкаў прабачэння». Апрача таго, чамусьці менавіта цяпер высвятляецца, што і матэматычныя здольнасці І. В. Гайшуна значна ніжэй дапушчальнага для акадэміка-матэматыка ўзроўню. Але як жа быць з тымі высокімі дасягненнямі І. В. Гайшуна ў матэматыцы, якія адзначаў сам У. П. Платонаў пры абранні І. В. Гайшуна спачатку членам-карэспандэнтам, а затым і акадэмікам Акадэміі навук Беларусі? Вынікі гэтых дасягненняў ужо назаўсёды застануцца ў матэматыцы ў тых амаль што 120 навуковых артыкулах і ў асабістых (без сааўтараў) манаграфіях, якія ён да гэтага часу надрукаваў. Дарэчы, заўважым, што толькі за апошнія два гады, якімі вельмі ганарыцца У. П. Платонаў, бо, цалкам аддаўшыся навуцы надрукаваў аж шэсць артыкулаў, І. В. Гайшун надрукаваў артыкулаў больш чым дзесяць і адну са сваіх манаграфій. І адначасова з гэтым у наш нялёгкі час нёс І. В. Гайшун цяжкі крыж пасады дырэктара акадэмічнага інстытута, клапоцячыся не столькі аб асабістым заробку, колькі аб заробку і магчымасці працаваць тут, на Беларусі для ўсіх супрацоўнікаў інстытута, як вядомых, так і зусім маладых, прыкладаючы ўсе намаганні, каб іх таленавітыя галовы засталіся ў беларускай навуцы, а не былі перахоплены замежнымі інстытутамі. Знаходзіць І. В. Гайшун час і для таго, каб чытаць лекцыі для студэнтаў, ды не ва універсітэце Ватэрлоо, што ў Канадзе, а ў нашым Беларускім дзяржаўным універсітэце для нашых беларускіх юнакоў і дзяўчат, якім таксама, а не амерыканскім, канадскім ды нямецкім, не грэх павучыцца ў акадэмікаў. Можна было б яшчэ многа гаварыць аб рабоце І. В. Гайшуна і як члена рэдкалегіі матэматычных часопісаў, і як намесніка акадэміка-сакратара Аддзялення фізікі, матэматыкі і інфарматыкі, і пра стварэнне пры яго актыўным удзеле Беларускага матэматычнага таварыства, з'яднаўшага ўсіх матэматыкаў Беларусі, і пра многае іншае. Але спынімся: ужо сказанага дастаткова для таго, каб убачыць, што зрабіць усё гэта пад сілу толькі чалавеку выключных здольнасцей і высокай адказнасці. Тое ж, што гаворыць аб І. В. Гайшуну ў сваім інтэрв'ю У. П. Платонаў, не толькі далёка ад праўды, але і выклікана на гэты свет не клопатам пра беларускую навуку, а зусім іншым. Тых жа чытачоў, якія сапраўды заклапочаны станам беларускай навукі, запэўнім у тым, што і цяпер на Беларусі працуе нямала таленавітых навукоўцаў. Вельмі многія нашы калегі-матэматыкі, якія не пакідалі радзіму для таго, каб узняць свой аўтарытэт, таксама добра вядомы ў свеце, і было б зусім нядрэнна, калі б газета расказвала аб іх суайчынніках. Знаходзячыся тут, на Беларусі, яны вядуць сумесныя даследаванні з замежнымі вучонымі, друкуюцца як у блізкім, так і ў далёкім замежжы, удзельнічаюць у міжнародных канферэнцыях і сімпозіумах. Дарэчы, цэлы шэраг нашых беларускіх матэматыкаў, і ў тым ліку акадэмік І. В. Гайшун, маюць запрашэнні прыняць удзел у еўрапейскім матэматычным кангрэсе ў Будапешце гэтым летам, прычым І. В. Гайшун запрашаецца ў Будапешт за кошт арганізацыйнага камітэта. Гаворым аб гэтым толькі таму, што У. П. Платонаў у сваім інтэрв'ю падае такое запрашэнне як ні з чым непараўнальнае дасягненне.

І, перш чым скончыць, хацелі б апярэдзіць тых, хто захоча скарыстаць гэта наша пісьмо для таго, каб пасварыць нас з усімі тымі нашымі суайчыннікамі, якія зараз жывуць і працуюць за мяжой. Мы добра ведаем, што большасць з іх былі і застануцца сумленнымі людзьмі, якія любілі і любяць нашу родную Беларусь і паважаюць тых, хто і цяпер працуе на Беларусі і лічыць, што не толькі «матэматыку патрэбна Радзіма», але што і Радзіме патрэбны матэматыкі.

П. САБАЛЕЎСКІ, намеснік дырэктара па навуковай рабоце Інстытута матэматыкі АН Беларусі, В. ГАРОХАВІК, галоўны навуковы супрацоўнік, доктар фізіка-матэматычных навук, М. ІЗОБАЎ, загадчык аддзела, акадэмік АНБ, Ф. КІРЫЛАВА, загадчык аддзела, доктар фізіка-матэматычных навук, П. МАТУС, загадчык аддзела Інстытута матэматыкі АНБ, У. САРВАНАЎ, загадчык аддзела Інстытута матэматыкі АН Беларусі, А. МЯЦЕЛЬСКІ, вядучы навуковы супрацоўнік, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі БССР, М. МЯЦЕЛЬСКІ, галоўны навуковы супрацоўнік Інстытута матэматыкі АНБ.

■

З вялікай цікавасцю прачытаў шчырае інтэрв'ю акадэміка У. Платонава вашай газеце, апублікаванае 30 красавіка г. г. Мая павышаная цікавасць абумоўлена яшчэ і тым, што на працягу 26 гадоў я працаваў на пасадзе вучонага сакратара ў Інстытуце матэматыкі Акадэміі навук, прычым з 1977 па студзень 1992 года быў памочнікам выдатнага матэматыка акадэміка АН СССР (цяпер Расійскай АН) і АН Беларусі Уладзіміра Пятровіча Платонава. Гэта быў перыяд нялёгкай для мяне, але вельмі цікавай работы побач з таленавітым вучоным, які цалкам аддае сябе навуцы, патрабавальным, але справядлівым і добразычлівым чалавекам. Я ганаруся гэтым перыядам сваёй работы, я разумею, якое вялікае значэнне меў і мае акадэмік У. Платонаў для развіцця матэматыкі ў Рэспубліцы Беларусь.

Я ведаю, што асобныя месцы інтэрв'ю сустрэлі неадназначную ацэнку як сярод матэматыкаў, так і сярод больш шырокай навуковай грамадскасці. Як чалавек, цесна звязаны з жыццём Інстытута матэматыкі, я лічу, што ацэнка дзейнасці дырэктара Інстытута матэматыкі АН Беларусі І. Гайшуна, дадзеная ў інтэрв'ю, жорсткая, але справядлівая. Бо гэта цяжка ўявіць, калі асоба, адказная за развіццё матэматыкі ў краіне, стварае штучныя перашкоды для работы ў інстытуце такому унікальнаму вучонаму, як акадэмік У. Платонаў, яго таленавітаму вучню Андрэю Рапінчуку і інш. Ужо зусім невядома, як хутка з'явіцца, ды і ці знойдзецца наогул вартая ім змена. Ці ж гэта дапушчальна?

Па роду службы мне даводзілася часам суправаджаць У. Платонава ў яго паездках у Маскву. Я бачыў, як паважліва да яго ставяцца ў Прэзідыуме АН СССР, у Матэматычным інстытуце імя В. А. Сцяклова, а дамагчыся прыхільнасці, зацвердзіцца ў гэтай шаноўнай публікі, якая ведае сабе цану, зусім не проста. У канцы 1990 года У. Платонаў быў прызначаны Аддзяленнем матэматыкі АН СССР старшынёй Навуковай камісіі «Матэматычная логіка, алгебра і тэорыя лічбаў», г. зн. фактычна прызнаны вучоным № 1 у СССР у гэтым накірунку навукі, дарэчы, адзіны з перыферы.

У знак прызнання цяперашніх навуковых дасягненняў акадэміка У. Платонава яму, адзінаму матэматыку з Беларусі, міжнародным аргкамітэтам Еўрапейскага матэматычнага кангрэса прапанавана выступіць з гадзінным навуковым дакладам. Уключэнне вучонага ў невялікую колькасць асноўных дакладчыкаў кангрэса сведчыць аб высокім яго прызнанні і шырокай вядомасці. Тут сітуацыя зусім іншая, чым у выпадку атрымання заяўнікам звычайнага запрашэння для ўдзелу ў рабоце кангрэса па яго ўласнай просьбе.

Некаторыя матэматыкі не згодны са сцвярджэннем, прыведзеным у інтэрв'ю, што «матэматыка на Беларусі гіне, задыхаецца» — маўляў, людзі працуюць, стараюцца. Невялікае тлумачэнне: узровень развіцця матэматыкі ва ўстанове, у рэгіёне, краіне акрэсліваецца ўзроўнем яе вышэйшых дасягненняў. А гэтых дасягненняў становіцца ўсё менш. Прычыны — як аб'ектыўныя (крызісныя з'явы ў краіне), так і суб'ектыўныя. Калі носьбіты вышэйшых дасягненняў выцясняюцца, ім ускладняюцца ўмовы работы, калі атмасфера творчасці падмяняецца атмасферай страху і імкненнем дагадзіць, то, зразумела, не ствараюцца ўмовы для новага ўздыму матэматычнай навукі і культуры.

З павагай Г. П. ЖАЎРЫД.

■

Мы, група матэматыкаў Гродзенскага дзяржаўнага універсітэта, звяртаемся да вас у сувязі з інтэрв'ю акадэміка У. Платонава вашай газеце 30 красавіка 1996 года. На наш погляд, акадэмікам У. Платонавым даецца неаб'ектыўная ацэнка дзейнасці беларускіх матэматыкаў і дырэктара Інстытута матэматыкі АН Беларусі акадэміка І. Гайшуна. Нягледзячы на вялікія фінансавыя цяжкасці, у Беларусі паспяхова развіваюцца многія матэматычныя накірункі. У прыватнасці, у Гродзенскім дзяржаўным універсітэце дыферэнцыяльныя ўраўненні, тэорыя кіравання, тэорыя функцый, алгебра, тэорыя імавернасцей і інш. Гэта пацвярджаюць шматлікія публікацыі ў беларускіх і міжнародных матэматычных выданнях, абароны кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый, арганізацыя і правядзенне розных міжнародных матэматычных канферэнцый. Толькі ў ГДУ за апошнія чатыры гады абаронены 3 доктарскія дысертацыі па розных матэматычных накірунках, праведзены 3 рэспубліканскія і міжнародныя матэматычныя канферэнцыі, галоўным арганізатарам і старшынёй аргкамітэта якіх быў акадэмік І. Гайшун. У бягучым годзе ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце адкрыты спецыялізаваны Савет па дыферэнцыяльных ураўненнях.

Акадэмік І. Гайшун неаднаразова выступаў з лекцыямі перад студэнтамі і выкладчыкамі матэматычнага факультэта ГДУ, актыўна падтрымлівае ўсе праводзімыя ў нас матэматычныя даследаванні і карыстаецца ў Гродзенскім дзяржаўным універсітэце вялікім аўтарытэтам.

Для нас застаецца загадкай, чаму акадэмік У. Платонаў дае прынцыпова няправільную ацэнку дзейнасці беларускіх матэматыкаў і дырэктара Інстытута матэматыкі АН Беларусі акадэміка І. Гайшуна.

Мы просім вас апублікаваць наша пісьмо ў газеце «Звязда», таму што мы маем права на ацэнку выступлення ў друку былога прэзідэнта Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь.

С. МІНЮК, прафесар, І. МАРТЫНАЎ, прафесар, Т. МОЖДЖЭР, дэкан матэматычнага факультэта ГДУ.

■

Я хачу выказаць сваю поўную згоду з ацэнкай, дадзенай цяперашняму дырэктару Інстытута матэматыкі Акадэміі навук І. Гайшуну і яго дзеянням у інтэрв'ю У. Платонава, апублікаваным вашай газетай. Праблемы, закранутыя ў інтэрв'ю, абмяркоўваюцца ў матэматычных колах як у рэспубліцы, так і за мяжой ужо даўно, але цяпер падзеі дасягнулі такой ступені развіцця, калі без удзелу прэсы, відаць, не абысціся. Асноўная з гэтых праблем — занепакоенасць лёсам развіцця матэматыкі ў рэспубліцы.

Дасягненні матэматыкаў рэспублікі ў шэрагу накірункаў так добра вядомы, што, на мой погляд, няма патрэбы пералічваць атрыманыя прэміі, выступленні на міжнародных форумах і г. д. Поспехі гэтыя з'яўляюцца прамым вынікам таго, што шматгадовымі намаганнямі шэрага буйных матэматыкаў у рэспубліцы былі створаны цяпер шырока вядомыя школы ў галіне алгебры, дыферэнцыяльных ураўненняў, вылічальнай матэматыкі і іншых галінах. Аднак за разбурэнне таго, што стваралася многімі, узяўся адзін чалавек — І. Гайшун. Найбольш актыўна яго дзейнасць накіравана супраць алгебраічнай школы (падумайце самі: пазбаўлены лабараторыі член-карэспандэнт АН РБ А. Залескі; выключаны з саставу спецсавета па алгебры пры інстытуце У. Платонаў (старшыня былога саставу савета), я (вучоны сакратар), не ўключаны іншыя дактары навук, якія маюць незалежную пазіцыю; у гэтым годзе звольнены з інстытута за прагул 3 алгебраісты, якія хаця і знаходзяцца часова за мяжой, але вынікі іх уключаліся ў планы і справаздачы інстытута). Я не хачу абмяркоўваць іншыя такія ж прыклады, але заўважу, што працэс «чысткі» закрануў не толькі алгебраістаў і не толькі «замежнікаў». І прычына гэтай «чысткі» ляжыць не толькі ў імкненні вызваліць інстытут ад непрацуючых матэматыкаў; выганяюцца людзі, якія маюць незалежную думку і якія могуць перашкодзіць працэсу пераўтварэння Інстытута матэматыкі, які праводзіць Гайшун, з акадэмічнай установы ў яго прыватны маёнтак, які ён можа здаць і пераздаць, дзе ён можа парушыць сваё ж слова, прынізіць кожнага і аднаасобна вырашыць яго лёс.

Прайшло ўжо амаль чатыры гады, як дзякуючы непрадказальнаму збегу абставінаў Гайшун узначаліў асноўны матэматычны цэнтр рэспублікі, і ўжо можна і трэба рабіць высновы. Відаць, сваё меркаванне павінна выказаць матэматычная грамадскасць рэспублікі, і на яе думку павінна быць звернута ўвага Аддзялення і Прэзідыума акадэміі пры разглядзе ў наступным годзе справаздачы Гайшуна аб рабоце на пасадзе дырэктара інстытута за 5-гадовы тэрмін. Гэта ўсё будзе праз год. Але ўжо цяпер зразумела, што нельга даць гэтаму матэматычнаму Герастрату давесці да канца сваю справу.

А. РАПІНЧУК, доктар фізіка-матэматычных навук.

Андрэй Рапінчук, як рэдакцыі патлумачылі ў Інстытуце матэматыкі, зараз знаходзіцца за мяжой і супрацоўнікам інстытута не з'яўляецца.

■

Падзяляем заклапочанасць, выказаную ў інтэрв'ю У. П. Платонава ад 30 красавіка г. г. наконт сітуацыі ў матэматычнай навуцы Беларусі. Усялякі дыктат у матэматыцы, як і ў іншай навуцы, недапушчальны.

Прафесары матэматыкі Гомельскага дзяржуніверсітэта І. МАКСІМЕЙ, Л. ШАМЯТКОЎ, А. СКІБА, А. КАМОРНІКАЎ, В. МАНАХАЎ.

■

30 красавіка 1996 года ў газеце «Звязда» было апублікавана інтэрв'ю з акадэмікам У. П. Платонавым. У гэтым інтэрв'ю, у прыватнасці, акадэмік У. П. Платонаў даў ацэнку сітуацыі, якая склалася ў беларускай матэматыцы.

Мы лічым гэту ацэнку аб'ектыўнай, яна садзейнічае правільнаму разуменню таго, што на самай справе адбываецца ў беларускай матэматыцы.

А. ФЕДЗЕНКА, прафесар, доктар фізіка-матэматычных навук; А. МЕЛЬНІКАЎ, прафесар, доктар фізіка-матэматычных навук; А. ТАЎГЕНЬ, прафесар, доктар фізіка-матэматычных навук; У. ЧАРНАВУСАЎ, доктар фізіка-матэматычных навук.

■

На працягу многіх гадоў матэматыку на Беларусі ўзначальваў адзін з буйнейшых вучоных СССР акадэмік У. П. Платонаў. Як усім добра вядома, У. П. Платонаў карыстаўся самай шырокай вядомасцю як у СССР, так і за мяжой. Дастаткова прывесці некалькі фактаў. У. П. Платонаў абараніў дысертацыю на ступень доктара фізіка-матэматычных навук ва ўзросце 26 гадоў і быў адным з самых маладых дактароў навук у СССР. У 1968 г., ва ўзросце 28 гадоў, ён быў удастоены Усесаюзнай прэміі Ленінскага камсамола.

У 1978 г. яму была прысуджана вышэйшая навуковая ўзнагарода краіны — Ленінская прэмія, прычым, што было рэдкай з'явай, ён атрымаў гэту прэмію адзін — за выдатны асабісты ўклад у развіццё сучаснай алгебры.

Прызнаннем буйных заслуг У. П. Платонава ў развіцці матэматыкі было выбранне яго акадэмікам АН СССР у 1987 годзе.

Створаная У. П. Платонавым на Беларусі матэматычная школа атрымала ўжо ў 80-х гадах шырокае міжнароднае прызнанне: прадстаўнікі гэтай школы, такія як А. Рапінчук, У. Чарнавусаў, А. Мельнікаў і іншыя, сталі вядучымі спецыялістамі ў галіне алгебры ў СССР. Стварэнне і станаўленне гэтай школы было непарыўна звязана з развіццём Інстытута матэматыкі АН Беларусі, кіраўніком якога быў У. П. Платонаў. Менавіта дасягненні школы прынеслі славу беларускай матэматыцы і зрабілі беларускую навуку вядомай ва ўсім свеце.

Мы са шкадаваннем даведаліся пра спробы, якія робяцца зараз у Інстытуце матэматыкі АН Беларусі, разбурыць гэтую сусветна вядомую школу і пазбавіць стваральніка гэтай школы — акадэміка У. П. Платонава магчымасцей актыўна ўдзельнічаць у навуковай дзейнасці Інстытута і ўзначальваемай ім навуковай школы. Гэта наносіць непапраўную шкоду развіццю навукі ў Беларусі і негатыўна адбіваецца на рэпутацыі Інстытута матэматыкі АН Беларусі.

Сучасны дырэктар Інстытута матэматыкі АН Беларусі доктар фізіка-матэматычных навук не мае навуковай рэпутацыі міжнароднага ўзроўню. Не існуе прыметнай матэматычнай школы, звязанай з яго імем. Мы не ведаем колькі-небудзь значнага ўкладу І. В. Гайшуна ў развіццё матэматыкі ў Беларусі.

Акадэмік-сакратар аддзялення матэматыкі расійскай АН Л. ФАДЗЕЕЎ, акадэмік С. НОВІКАЎ, акадэмік А. ФАМЕНКА, акадэмік Дз. АНОСАЎ, акадэмік Я. МІШЧАНКА.

■

Мы, група матэматыкаў Беларускага дзяржаўнага універсітэта, звяртаемся ў рэдакцыю Вашай газеты ў сувязі з тым, што мы прынцыпова не згодны з ацэнкай дзейнасці беларускіх матэматыкаў і дырэктара Інстытута матэматыкі АН Беларусі акадэміка І. В. Гайшуна, якую даў акадэмік У. П. Платонаў у інтэрв'ю вашай газеце 30 красавіка 1996 года. Выказванне У. П. Платонава аб тым, што цяпер развальваецца беларуская матэматычная школа, не адпавядае сапраўднасці. Нягледзячы на цяжкія фінансавыя ўмовы, у Беларусі працягваюць развівацца даволі паспяхова такія матэматычныя напрамкі, як дыферэнцыяльныя і інтэгральныя ўраўненні, тэорыя кіравання, вылічальная матэматыка, тэорыя функцый, алгебра, геаметрыя, тэорыя імавернасцей, тэорыя лічбаў, кібернетыка, тэарэтычная механіка, а таксама розныя прыкладныя дысцыпліны. Пацвярджэннем гэтага з'яўляюцца публікацыі сотняў артыкулаў у беларускіх і міжнародных матэматычных часопісах, дзесяткаў кніг у нашых і замежных выдавецтвах, шматлікія абароны кандыдацкіх і доктарскіх дысертацый за апошнія чатыры гады, а таксама міжнародныя канферэнцыі — штогадовыя ЯругІнскія чытанні, канферэнцыі, прысвечаныя 80-годдзю акадэміка Д. А. Супруненкі (1995 год) і 90-годдзю акадэміка Ф. Д. Гахава (1996) і іншыя, у якіх прымалі ўдзел матэматыкі з многіх замежных краін і ў рашэннях якіх адзначаны сусветны прыярытэт беларускіх матэматычных школ па тэматыках канферэнцый. Важнай з'явай, якая павысіла аўтарытэт беларускіх матэматыкаў, стала стварэнне і функцыянаванне Беларускага матэматычнага таварыства.

Важную ролю ва ўсіх гэтых мерапрыемствах адыграў акадэмік І. В. Гайшун, які карыстаецца заслужаным аўтарытэтам не толькі ў беларускім, але і міжнародным матэматычным асяроддзі. Прызнаннем яго заслуг з'явілася запрашэнне Аргкамітэта Міжнароднага матэматычнага таварыства прыняць удзел у рабоце чарговага Матэматычнага кангрэса з аплатай усіх расходаў Аргкамітэтам. Дарэчы, чатыры гады таму У. П. Платонаў, будучы прэзідэнтам АН Беларусі, перад выбраннем І. В. Гайшуна акадэмікам сам даваў выдатную характарыстыку І. В. Гайшуну, ацэньваючы яго навуковую і арганізацыйную работу на пасадзе намесніка дырэктара Інстытута матэматыкі АН Беларусі.

Калі ж гаварыць аб рабоце І. В. Гайшуна за апошнія чатыры гады, асабліва пасля ад'езду У. П. Платонава за мяжу, то ён зрабіў усё, што мог, і нават больш, для таго, каб беларускія матэматычныя школы (а не адна школа, як сказана ў інтэрв'ю У. П. Платонава) працягвалі паспяхова развівацца. Будучы намеснікам дырэктара, а затым дырэктарам Інстытута матэматыкі АН Беларусі, І. В. Гайшун актыўна падтрымліваў усе праводзімыя там даследаванні, забяспечваючы фінансавую падтрымку і запрашаючы на работу ў Інстытут новых маладых таленавітых супрацоўнікаў. Большая частка з іх — былыя студэнты механіка-матэматычнага факультэта і факультэта прыкладной матэматыкі Белдзяржуніверсітэта. І. В. Гайшун сам, нягледзячы на занятасць, кожны семестр чытае лекцыі студэнтам Белдзяржуніверсітэта і карыстаецца велізарным аўтарытэтам сярод яго супрацоўнікаў і студэнтаў. Акрамя таго, ён маральна і матэрыяльна (за кошт Фонду фундаментальных даследаванняў Рэспублікі Беларусь) падтрымліваў і падтрымлівае навуковыя даследаванні, якія вядуцца на матэматычных факультэтах Белдзяржуніверсітэта. Дзякуючы гэтаму практычна ніхто з маладых таленавітых матэматыкаў — дактароў навук не пакінуў Беларусь, а да гэтага часу працуе на яе карысць.

У сувязі з вышэйсказаным нам незразумела, на якой падставе акадэмікам У. П. Платонавым, які працаваў у апошнія гады за мяжой, зроблена прынцыпова няправільная ацэнка дзейнасці беларускіх матэматыкаў і дырэктара Інстытута матэматыкі АН Беларусі акадэміка І. В. Гайшуна. Мы звяртаемся з просьбай апублікаваць наша пісьмо ў газеце «Звязда» з тым, каб усе беларускія людзі маглі пазнаёміцца з нашай думкай і даць сваю ацэнку выступленню ў друку былога прэзідэнта Акадэміі навук Рэспублікі Беларусь.

Э. ЗВЯРОВІЧ, загадчык кафедры тэорый функцый БДУ, доктар фізіка-матэматычных навук; А. КАЛІНІН, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар; П. ЗАБРЭЙКА, загадчык кафедры матэматычных метадаў тэорыі кіравання, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар; В. ТРАПАК, загадчык кафедры, доктар фізіка-матэматычных навук; В. КОНЮХ, доктар фізіка-матэматычных навук, прафесар; Т. МЯДЗВЕДЗЕЎ, загадчык кафедры тэорыі верагоднасцей і матэматычнай статыстыкі; В. ФЯДОСЕНКА, загадчык кафедры агульнай матэматыкі і інфарматыкі; А. КІЛБАС, доктар фізіка-матэматычных навук; Н. ЗУЕЎ, прафесар; Л. ЗАБЕЛА, доктар фізіка-матэматычных навук; Н. КАЗЛАВАЯ, загадчык кафедры тэорыі механікі і робататэхнікі.

РАСКЛАД

руху пасажырскіх паяздоў па станцыі Мінск-Пасажырскі Беларускай чыгункі з 2 чэрвеня 1996 года

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	Па ст. Мінск-Пасажырс. прыб.	Па ст. Мінск-Пасажырс. адпр.	Час прыб. на кан. ст.	Час у дарозе	Дні накіравання

НА МАСКВУ

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	прыб.	адпр.	прыб. на кан. ст.	у дарозе	Дні накіравання
10 скоры	Варшава—Масква	14.52	0.43	0.53	12.17	11.24	штодзённа
126 скоры	Варшава—Масква	14.34	2.25	2.37	15.25	12.48	акрамя панядз.,аўтор.
150 скоры	Калінінград—Масква	15.10	2.57	3.12	16.07	12.55	з 3/6 па 18/9, штодзённа
66 скоры	Варшава—Масква	14.45	3.18	3.30	15.32	12.02	з 19/9 па няц. па ўказанню
196 пасаж.	Брэст—Масква	20.30	3.28	3.46	17.22	13.36	штодзённа
34 скоры	Варшава—Масква	17.03	5.14	5.26	17.48	12.22	па ўказанню
132 скоры	Брэст—Масква	1.40	6.45	7.04	20.00	12.56	штодзённа
36 скоры	Беласток—Масква	18.40	8.05	8.26	20.39	12.13	акрамя панядз.
124 скоры	Брэст—Саратаў	7.23	11.32	11.44	19.19	31.35	з 19/6 па 31/7 па серадах
70 скоры	Берлін—Саратаў	15.57	11.32	11.44	19.19	31.35	з 9/6 па нядзелях
112 скоры	рэст—Горкі	9.25	14.40	14.55	15.55	25.00	з 17/6 па 31/8 па няцотных
26 скоры	Мінск—Масква	-	-	16.52	6.05	13.13	штодзённа
74 скоры	Брэст—Масква	13.15	18.09	18.21	6.47	12.18	штодзённа
526 пасаж.	Мінск—Чалябінск	-	-	19.02	6.50	59.48	з 14/6 па пятн.
14 скоры	Берлін—Масква	21.45	19.36	19.50	7.10	11.20	штодзённа
2 скоры	Мінск—Масква	-	-	20.54	9.05	12.11	штодзённа
22 скоры	Варшава—Масква	18.09 14.11	20.49	21.02	9.12	12.10	штодзённа
6 скоры	Каўнас—Вільнюс—Масква	16.17	21.08	21.23	9.27	12.04	штодзённа
30 скоры	Калінінград—Масква	9.30	21.32	21.47	10.00	12.13	штодзённа
16 скоры	Брусель—Масква	15.55	22.04	22.17	10.05	11.48	штодзённа
4 скоры	Мінск—Масква	-	-	22.26	10.43	12.17	штодзённа
78 скоры	Гродна—Масква	15.09	22.39	22.54	11.15	12.21	штодзённа
28 скоры	Брэст—Масква	18.17	23.05	23.17	11.22	12.05	штодзённа
88 скоры	Вільнюс—Масква	18.38	23.18	23.32	11.46	12.14	па няцотных
282 пасаж.	Гродна—Унеча	16.14	23.41	23.56	11.54	11.58	на няцотных

НА ПОЛАЦК, ВІЦЕБСК, САНКТ-ПЕЦЯРБУРГ

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	прыб.	адпр.	прыб. на кан. ст.	у дарозе	Дні накіравання
652 пасаж.	Баранавічы—Полацк	21.20	23.47	0.08	8.14	8.06	штодзённа
190 пасаж.	Львоў—С.-Пецярбург	17.40	12.29	12.52	8.08	19.16	штодзённа
52 скоры	Мінск—С.-Пецярбург	-	-	16.22	9.57	17.35	штодзённа
675 пасаж.	Мінск—Полацк	-	-	17.08	0.10	7.02	штодзённа
50 скоры	Брэст—С.-Пецярбург	12.55	17.44	18.00	10.47	16.47	штодзённа
684 пасаж.	Гродна—Віцебск	16.14	23.41	23.56	5.00	5.04	па цотн.

НА КАЛІНІНГРАД, РЫГУ, ВІЛЬНЮС

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	прыб.	адпр.	прыб. на кан. ст.	у дарозе	Дні накіравання
29 скоры	Масква—Калінінград	13.37	23.54	0.10	11.28	12.18	штодзённа
287 пасаж.	Гомель—Рыга	18.12	0.06	0.23	12.50	12.27	па цотных
5 скоры	Масква—Вільнюс—Каўнас	17.17	3.10	3.25	7.56 10.24	4.31 6.59	штодзённа
87 скоры	Масква—Вільнюс	19.03	4.52	5.11	9.40	4.29	па няцотн.
149 скоры	Масква—Калінінград	19.17	5.22	5.37	17.24	11.47	з 4/6 па 19/9 штодзённа з 20/9 па цотных
211 пасаж.	Харкаў—Калінінград	22.57	20.18	20.32	8.33	22.01	з 3/6 па няцотн. аўтор., пятн.
285 пасаж.	Гомель—Калінінград	14.33	20.18	20.32	8.39	12.07	па цотных

НА ГОМЕЛЬ, КІЕЎ, СОЧЫ, СІМФЕРОПАЛЬ

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	прыб.	адпр.	прыб. на кан. ст.	у дарозе	Дні накіравання
182 пасаж.	Мінск—Сімферопаль	-	-	0.48	13.09	12.21	па няцотных
650 пасаж.	Гродна—Гомель	19.19	3.05	3.20	8.48	5.28	па цотных
248 пасаж.	Гродна—Днепрапятроўск		19.19	3.50	4.16	7.32	27.16 па чыслах
212 пасаж.	Калінінград—Харкаў	17.45	5.28	5.43	4.10	22.27	з 5/6 па няцотных
286 пасаж.	Калінінград—Гомель	17.40	5.28	5.43	11.45	6.02	па цотных
288 пасаж.	Рыга—Гомель	19.00	7.32	7.48	13.13	5.25	па няцотных
348 пасаж.	Мінск—Адэса	-	-	8.20	11.15	26.55	па 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27, 31 чыслах кожнага месяца
668 пасаж.	Гродна—Гомель	23.42	8.32	9.01	15.33	6.32	штодзённа
102 скоры	Мінск—Варна	-	-	12.13	11.10	22.57	з 12/6 па 18/9 па серадах
72 скоры	Мінск—Кішынёў	-	-	12.13	15.06	26.53	чацвер, нядзеля
170 скоры	Мінск—Данецк	-	-	12.46	21.40	32.54	па цотных
96 скоры	Мінск—Гомель	-	-	14.40	19.46	5.06	панядз., серада, пятн., суб., нядзеля
108 скоры	Мінск—Калінкавічы	-	-	16.33	23.45	7.12	штодзённа
690 пасаж.	Мінск—Сураж—Унеча	-	-	17.07	3.15 5.03	10.08 11.56	штодзённа
604 пасаж.	Баранавічы—Гомель	14.29	17.01	17.20	23.10	5.50	штодзённа
110 скоры	Мінск—Новарасійск	-	-	17.43	11.24	41.41	па 3, 7, 11, 15, 19, 23, 27 чыслах кожнага месяца
146 скоры	Мінск—Кіславодск	-	-	19.26	16.32	45.06	з 31/5 па няцотных
38 скоры	Мінск—Адлер	-	-	19.55	18.50	46.55	па цотных
106 скоры	Мінск—Кіеў	-	-	21.50	12.36	14.46	штодзённа
100 скоры	Мінск—Сімферопаль	-	-	22.54	6.23	31.39	па няцотных
630 пасаж.	Баранавічы—Жыткавічы—Жытомір	19.30	22.41	23.05	11.02 13.50	11.47 14.45	штодзённа

НА БРЭСТ, ГРОДНА, ЛЬВОЎ

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	прыб.	адпр.	прыб. на кан. ст.	у дарозе	Дні накіравання
247 пасаж.	Днепрапятроўск—Гродна	21.40	0.16	0.32	9.29	8.57	па чыслах
649 пасаж.	Гомель—Гродна	18.38	0.16	0.46	9.29	8.43	па няцотных
9 скоры	Масква—Варшава	15.25	0.43	0.53	8.55	8.02	штодзённа
27 скоры	Масква—Брэст	14.49	1.07	1.19	5.55	4.31	штодзённа
73 скоры	Масква—Брэст	16.15	2.15	2.27	7.10	4.23	штодзённа
77 скоры	Масква—Гродна	16.42	2.50	3.07	9.57	6.50	штодзённа
189 пасаж.	С.-Пецярбург—Львоў	11.20	4.29	4.50	23.05	18.15	штодзённа
651 пасаж.	Полацк—Баранавічы	20.22	5.08	5.30	7.51	2.21	штодзённа
629 пасаж.	Жытомір—Жыткавічы—Баранавічы	14.35 17.00	5.22	5.51	8.56	3.05	штодзённа
49 скоры	С.-Пецярбург—Брэст	15.21	5.47	6.03	11.12	5.09	штодзённа
21 скоры	Масква—Варшава	20.17	6.13	6.31	18.45	12.14	штодзённа
603 пасаж.	Гомель—Баранавічы	0.17	6.41	7.06	9.54	2.48	штодзённа
195 пасаж.	Масква—Брэст	21.14	7.58	8.12	15.04	6.52	штодзённа
15 скоры	Масква—Брусель	22.36	8.20	8.38	13.22	28.44	штодзённа
13 скоры	Масква—Берлін	23.55	9.43	9.58	6.09	20.11	штодзённа
131 скоры	Масква—Брэст	23.15	9.53	10.07	14.50	4.43	штодзённа
617 электр.	Мінск—Брэст	-	-	13.11	19.44	6.33	штодзённа
623 пасаж.	Мінск—Брэст	-	-	17.10	22.50	5.40	штодзённа
69 скоры	Саратаў—Берлін	13.28	17.06	17.21	11.44	18.23	з 7/6 па пятніцах
271 пасаж.	Мінск—Ів.-Франкоўск	-	-	17.50	13.45	19.55	па няцотных
111 скоры	Горкі—Брэст	19.10	17.24	17.54	23.01	5.07	з 16/6 па 30/8 па цотных
123 скоры	Саратаў—Брэст	-	17.06	17.21	-	-	з 18/6 па 30/7 па аўторках
659 пасаж.	Мінск—Брэст	-	-	18.38	5.40	11.02	штодзённа
33 скоры	Масква—Варшава	9.01	18.49	19.01	5.48	10.47	па ўказанню
125 скоры	Масква—Варшава	9.53	19.38	19.50	6.35	10.45	акрамя суботы, нядзелі
65 скоры	Масква—Варшава	10.37	20.27	20.38	7.29	10.51	па ўказанню
35 скоры	Масква—Беласток	10.03	20.16	20.42	7.48	11.04	акрамя суботы
103 турыстыч.	Мінск—Варшава	-	-	21.52	7.55	10.03	штодзённа
619 электр.	Мінск—Брэст	-	-	22.19	4.10	5.51	штодзённа
667 пасаж.	Гомель—Гродна	16.28	23.04	23.24	7.44	8.20	штодзённа
281 пасаж.	Унеча—Гродна	12.50	23.30	23.46	6.55	7.09	па цотных
683 пасаж.	Віцебск—Гродна	18.12	23.30	23.46	6.55	7.09	па няцотных

ПАЯЗДЫ, ЯКІЯ АДПРАЎЛЯЮЦЦА З П/П «ІНСТЫТУТ КУЛЬТУРЫ»

№№ і кат. паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пач. ст.	Па ст. Мінск-Пасажырскі прыб.	Па ст. Мінск-Пасажырскі адпр.	Час прыб. на кан. ст.	Час у дарозе	Дні накіравання
618 элект.	Брэст—Мінск	18.30	0.32	-	-	4.58	штодзённа
601 электр.	Мінск—Брэст	-	-	0.42	7.37	6.55	штодзённа
607 элект.	Мінск—Брэст	-	-	10.47	17.35	6.48	штодзённа
602 электр.	Брэст—Мінск	8.20	15.16	-	-	6.56	штодзённа

ПРЫБЫЦЦЁ ПАЯЗДОЎ МЯСЦОВАГА ФАРМІРАВАННЯ НА СТАНЦЫЮ МІНСК-ПАСАЖЫРСКІ

№№ і катэгорыя паяздоў	Маршрут накіравання	Час адпр. з пачат. стан.	Час прыбыцця	Дні накіравання
525 пасажырскі	Чэлябінск—Мінск	18.30	3.28	з 12/6 па чацвяргах
107 скоры	Калінкавічы—Мінск	0.10	5.54	штодзённа
3 скоры	Масква—Мінск	19.40	6.03	штодзённа
689 пасажырскі	Магілёў—Мінск	0.55	6.13	штодзённа
1 скоры	Масква—Мінск	20.50	7.52	штодзённа
660 пасажырскі	Брэст—Мінск	19.55	7.17	штодзённа
104 турыстычны	Варшава—Мінск	19.29	7.41	штодзённа
105 скоры	Кіеў—Мінск	18.17	8.36	штодзённа
676 пасажырскі	Полацк—Мінск	1.30	8.55	штодзённа
169 скоры	Данецк—Мінск	0.10	9.48	па няцотных
51 скоры	С.-Пецярбург—Мінск	18.45	10.36	штодзённа
95 скоры	Гомель—Мінск	6.33	11.08	панядз.,серада,пятн.,суб.,нядз.
624 пасаж.	Брэст—Мінск	6.20	11.23	штодзённа
272 пасажырскі	Івана-Франкоўск—Мінск	15.40	12.46	па няцотных
620 электрычка	Брэст—Мінск	6.30	13.09	штодзённа
101 скоры	Варна—Мінск	18.15	16.20	з 16/6 па 22/9 у нядзелю
347 пасажырскі	Адэса—Мінск	14.15	16.20	па 2, 5, 9, 13, 17, 21, 25 і 29 чыслах кожнага месяца
109 скоры	Новарасійск—Мінск	1.50	17.29	па 1, 7, 11, 15, 19, 23, 27 чыслах кожнага месяца
145 скоры	Кіславодск—Мінск	23.30	18.07	2/6 і з 5/6 па няцотных
37 скоры	Адлер—Мінск	22.12	19.19	па цотных
608 электрычка	Брэст—Мінск	12.00	19.27	штодзённа
71 скоры	Кішынёў—Мінск	18.26	20.40	субота, аўторак
99 скоры	Сімферопаль—Мінск	11.40	21.12	па цотных
181 пасажырскі	Сімферопаль—Мінск	10.24	22.08	па цотных
25 скоры	Масква—Мінск	11.00	22.15	штодзённа

БЕСПЕРАСАДАЧНЫЯ ВАГОНЫ

Станцыя прызначэння	№№ паяздоў	Час адпр.	Станцыя і час перапр. Прыб.	Станцыя і час перапр.	Станцыя і час перапр. Адпр.	Час Прыб. кан.ст.	Час у дарозе	Дні накіравання	Зваротнае прыб. у Мінск №№ паяздоў	Зваротнае прыб. у Мінск Час
Мінск—Кішынёў	668	9.01	13.17	Жлобін	13.55	11.30	26.29	штодз.	629	23.04
Мінск—Пскоў	52	16.22	5.26	Дно	6.24	8.12	15.50	пан.,чацв.,суб.	51	10.36
Мінск—Друя	675	17.08	21.39	Крулеўшчызна	2.20	6.34	13.26	штодз.	676	8.52
Мінск—Віцебск	675	17.08	0.10	Полацк	4.55	6.52	13.44	аўт.,пятн.,нядз.	676	8.52
Мінск—Бранск	604	17.20	23.10	Гомель	3.15	10.23	11.13	штодз.	603	6.41
Мінск—Сімферопаль	604	17.20	23.10	Гомель	0.30	7.09	37.49	па 4,8,12,16,20,24, 28 чысл. кожн. месяца	603	6.41
Мінск—Трускавец	271	17.50	20.05	Баранавічы	21.05	12.30	18.40	няцот.	668	8.32

ЗАЎВАГІ:

Час адпраўлення мясцовы

Папярэдні продаж білетаў ажыццяўляецца касамі па вул. Чкалава, 9, вул. Каржанеўскага, 25, 2-і зав. Баграціёна, 20

1. Дэпутаты, Героі Савецкага Саюза, Героі Сацыялістычнай Працы, асобы, узнагароджаныя ордэнамі Славы 3-х ступеней, інваліды і ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны, інваліды працы I і II груп, інваліды I групы па зроку, інваліды воіны-інтэрнацыяналісты, ліквідатары вынікаў аварыі на Чарнобыльскай АЭС абслугоўваюцца ў касах па праспекце Ф. Скарыны, 18 за 45 дзён да адпраўлення на ўсе паязды свайго фарміравання, прычапныя вагоны (бесперасадачныя).

2. Касы па вул. Чкалава, 9, праспекце Ф. Скарыны, 18, 2-м завулку Баграціёна, 20 працуюць штодзённа ў летні перыяд з 8.00 да 20.00, у зімні перыяд — з 9.00 да 20.00 без абедзеннага перапынку, выхадны — нядзеля. Па вул. Каржанеўскага, 25 каса працуе з 9.00 да 17.00 з перапынкам на абед з 13.00 да 14.00, выхадныя дні — субота і нядзеля.

3. Білеты на зваротны выезд можна набыць у касах папярэдняга продажу.

4. Па тэлефоне 0-51 можна забраніраваць месцы на ўсе паязды і вагоны свайго фарміравання з далейшым афармленнем праязных дакументаў у спецыялізаваных касах броні №№ 1, 2, 3 па вул. Чкалава, 9.

5. Тэлефон даведачнага бюро папярэдніх і сутачных кас 0-05.

6. За змяненнямі раскладу і адменай паяздоў трэба сачыць па раскладу на вакзале, а таксама звяртацца ў бюро даведак па тэлефоне 0-05.

АНТАЛОГІЯ БЕЛАРУСКАЙ ПЕСНІ

БЕЛЫ КОНЬ

Першыя сонечныя промні асвяцілі прастору, напоўнілі яе жыццядайнай энергіяй і ласкай — і таямнічасць, якая працяглы час ахінала краявіды, паступова знікла.

Юнакі з гітарамі за плячыма павольна пацягнуліся ад стадыёна, дзе яшчэ прадаўжала грымець рытмічная музыка, да вакзала. Там адшукалі мінскую электрычку, крыху пагаманілі ў вагоне, прыгадваючы яркія моманты ўчарашняга дня, свае выступленні на канцэртных пляцоўках перад жыхарамі Маладзечна і яго гасцямі, і, калі электрычка рушыла, пад перастук вагонных колаў адзін за адным заснулі.

Узрушаны ад перажыванняў, пачуццяў, стомлены ад бяссоннай ночы, заціх і Іван Ждановіч.

Мінулы дзень — нядзеля, 6 чэрвеня 1993 года — стаў адметным у яго жыцці. Ягор Чуб, прызёр Першага фестывалю беларускай паэзіі і песні, выканаў песню «Белы Конь». Аўтарам яе тэксту быў Іван. Гэтым творам пачаліся вечарам заключны гала-канцэрт дыпламантаў і лаўрэатаў фестывалю і ўручэнне ўзнагарод пераможцам...

Па музычнай распрацоўцы, дакладнасці і выразнасці мастацкіх вобразаў песня «Белы Конь» — адна з лепшых не толькі фестывалю «Маладзечна-93». Яна не адразу ўспрымаецца. Меладычная, напоўненая драматычнымі інтанацыямі, яна патрабуе своеасаблівага прачытання зместу, творчага асэнсавання адлюстраванай рэчаіснасці; удумлівага ўспрымання мастацка-выяўленчых дэталей. Над гэтай песняй варта думаць, разважаць. Яна пабуджае да працы душу і розум.

Песня ўзнікла ў вакальнай студыі «Ветразь» г. Віцебска. Там створана музыка, напісаны верш... на рускай мове. Выхаванец гэтай студыі, шасцікласнік Ягор Чуб, рыхтаваўся выступіць з ёй на фестывалі ў Маладзечне. Аднак Нэлі Лапцева, літаратурны рэдактар Дзяржаўнага канцэртнага аркестра Беларусі, і Зоя Урублеўская, музычны рэдактар Беларускага радыё, адзначылі высокую вартасць музыкі, але рэкамендавалі замяніць тэкст. Яны прапанавалі Івану Ждановічу зрабіць пераклад верша на беларускую мову. Паэт адхіліў прапанаваны тэкст, у якім проста перадаваліся пачуцці юнака пры сустрэчы з канём, і вырашыў даць у беларускамоўным варыянце абагульнены вобраз каня, раскрыць міфалагічны сімвал Сонца — вершніка на белым кані, што ўвасоблены ў нашай Пагоні.

У канцы мая — напружаныя для арганізатараў і ўдзельнікаў фестывалю дні — стварыўся новы паэтычны тэкст. Іван Ждановіч, рэдактар аддзела часопіса «Роднае слова», у гэты перыяд рэдагаваў матэрыялы Антаніны Хатэнкі, Таццяны Шамякінай, у якіх вытлумачваліся міфалагічныя вобразы сімвалы і дэталі, працаваў над артыкулам Алеся Векі «Усё лятуць і лятуць тыя коні... Вытокі Пагоні (міфалагена Сонца)». Таму ён, прытрымліваючыся міфалагічных традыцый беларусаў, імкнуўся стварыць вобраз Сонца, што нясе над прасторaю святло, радасць, цеплыню, упарадкаванне, перамагае цемру, за якой тояцца хаос, раз'яднане, разгубленасць...

Выканаўца песні «Белы Конь» Ягор Чуб адзначаны прызам. Аднак па іроніі лёсу аўтары вакальных твораў засталіся на фестывалі па-за ўвагай. З цягам часу забываліся... і пра выканаўцаў,.. і пра песню, нават вельмі добрую, вельмі цудоўную...

... Электрычка імчалася насустрач Сонцу — а яно ўсё больш шчодра рассейвала святло над краем. Сонечныя промні праскоквалі праз шыбы вагона, краналі твары маладых паэтаў-бардаў, нібы супакойваючы іх і натхняючы перад нялёгкай наперадзе дарогай, перад новымі выпрабаваннямі.

Наступаў новы працоўны дзень — панядзелак.

Міхась ШАВЫРКІН.

Музыка Сяргея ЛЕБЕДЗЕВА
Верш Івана ЖДАНОВІЧА

Край мой ахінуўся чорным болем,
І каб гэты боль суняць,
Дай мне, у белых росах чыста поле,
Вернага Каня, Белага Каня!

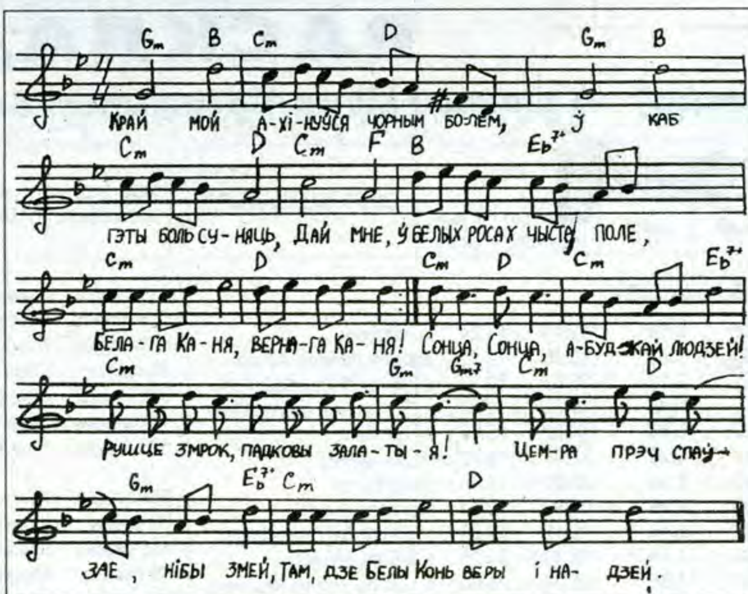
Прыпеў:
Сонца, Сонца, абуджай людзей!
Рушце змрок, падковы залатыя!
Цемра прэч спаўзае, нібы змей,
Там, дзе Белы Конь веры і надзей.

Мой Конь, я даўно цябе шукаю —
Час нам стрэціцца з табой!
Промнем светлым паляцім над краем:
Стань перада мной як ліст перад травой!

Прыпеў.

Не плач, беларускі Край знямелы:
Конь ёсць Белы ў мурагах!
Гэй, брат, паляцім пад Сонцам смела —
Пераможам, боль, пераможам страх.

Прыпеў.

Генрыху ДАЛІДОВІЧУ — 50 ГАДОЎ

Творчасць Генрыха Далідовіча прывабіла мяне яшчэ на пачатку 70-х гадоў, калі ён актыўна паімкнуўся ў літаратуру. Малады аўтар пісаў у традыцыйным для беларускіх пісьменнікаў рэалістычным стылі, але ў гэтых традыцыйнасці і рэалізме я адчуў свежае дыханне, удумлівасць і заглыбленасць у тое, чаго пазбягалі нават некаторыя старэйшыя, а таксама не магла не парадаваць душу філолага каларытная мова з налібоцкім адценнем. Гэты творца павінен быў вырасці ў яркую постаць.

Так яно і выйшла. Сёння беларуская культура мае ў асобе Далідовіча саліднага празаіка, публіцыста, рэдактара і грамадскага дзеяча.

Што да прозы Генрыха Далідовіча, то, безумоўна, мне няма вялікай патрэбы многа гаварыць на гэты конт. Той, хто любіць, чытае па-беларуску, не можа не ведаць яго цыкла аповесцей пра сучасных настаўнікаў, гістарычнай трылогіі «Гаспадар-камень» — пра тое, як лепшыя сыны нашага народа дбалі пра наш нацыянальны гонар, пра нашу дзяржаўнасць у 1917—1919 гадах; кнігі навел «Жар кахання. Апавяданні пра жанчын» альбо публікацыі першай часткі новага рамана «Кліч роднага звона» — пра падзеі далёкага XIII стагоддзя на нашай зямлі, пра пачатак утварэння Вялікага княства Літоўскага. І Далідовіча-публіцыста, бясспрэчна, няма патрэбы знаёміць з уважлівым і свядомым чытачом, нават больш — ужо даўно варта нашай школе, ВНУ вывучаць не толькі прозу, але і публіцыстыку гэтага пісьменніка, бо яна напісана на самыя надзённыя тэмы нашага духоўнага жыцця і напісана ў многіх выпадках проста бліскуча. Што да рэдактарства і грамадскай дзейнасці Далідовіча, то гэта, магчыма, меней вядома шырокім колам. А тым не менш ён ужо больш за дваццаць гадоў працуе ў часопісах, з іх апошнія больш як пятнаццаць — у часопісе «Маладосць», дзе з 1991 года з'яўляецца галоўным рэдактарам. Паверце, праца ў часопісе, тым больш маладзёжным, — гэта вялікія турботы, тут прыходзіцца не толькі загадваць, але і настойліва працаваць, каб своечасова заўважыць і падтрымаць юны дар з любога кутка краіны, у нашу няпростую эпоху высока ўтрымаць сцяг духоўнасці, годнасці, мастацкага слова.

Дазвольце сказаць некалькі слоў пра тое, што датычылася майго асабістага лёсу. У свой час, калі манапольную ўладу мелі ідэолагі ЦК КПБ, мне было няпроста друкавацца. Аднойчы я прапанаваў «Маладосці» артыкул пра велізарную ролю старажытнага Полацка як падмурка сённяшняй Беларусі. Адзін з гісторыкаў, які не абцяжарваў сябе фактамі, развагамі і сумленнем, тут жа ў партыйнай газеце зрабіў гнюсны выпад супраць мяне і «Маладосці». Зразумела, я перажываў — найперш з-за таго, што могуць быць пакараны прыстойныя маладосцеўцы. Я параіў ім даць фальсіфікатару і паклёпніку адказ, сам падахвоціўся напісаць адпаведны тэкст. Дык вось іменна Генрых Далідовіч, тады намеснік галоўнага рэдактара, здзівіў мяне ўсмешкай: так, адказ такім нягоднікам, як гэты даносчык, патрэбен, але... не перапалкай, а новай публікацыяй. У мяне, кажу, ёсць не проста публікацыя, а вялікая кніга па нашай гісторыі, ды я не хачу вас падстаўляць: за яе можа быць не толькі новы выпад, вас могуць звольніць з работы, а то, жартую, і пасадзіць. Чую ў адказ: калі абяцаеце насіць сухары, дык рызыкнём для справы. Карацей, у «Маладосці» неўзабаве пайшла мая «Старажытная Беларусь», якая каго ашаламіла, каго ўсцешыла, а каго раззлавала і злуе цяпер, але яна ёсць дзякуючы «Маладосці». Можна сказаць: не надрукавалі б рэч тады — змясцілі б пазней, у больш спрыяльны час. Ды кожны аўтар хоча пабачыць свой твор надрукаваным своечасова, а па-другое, вялікая заслуга таго выдання, таго рэдактара, які апярэджвае час, здольны многае ўзяць на сябе. Думаю, мы павінны быць удзячныя «Маладосці», яе супрацоўнікам, Генрыху Далідовічу і за іншыя змешчаныя творы, без якіх сёння цяжка ўявіць нашу культуру. Мы часта бываем правінцыяльна ці то фанабэрыстыя, ці то, наадварот, прыніжаныя: скажам, знаходзім недзе ў іншых прыклады праяў сумлення і мужнасці, справядліва ўхваляем асоб тыпу Твардоўскага, але **такія** прыклады **адпаведнага** служэння справе ёсць і ў нас. Генрых Далідовіч — у ліку гэтых працаўнікоў і заслужана ўжо вядомых асоб, якімі мы павінны ганарыцца і якіх мы абавязаны берагчы.

Я рады павіншаваць Генрыха Вацлававіча з 50-годдзем, якое набліжаецца, пажадаць яму моцнага здароўя, далейшага гарту яго працавітасці, цярплівасці і высакароднасці і, само сабой зразумела, новых таленавітых празаічных і публіцыстычных твораў.

Мікола ЕРМАЛОВІЧ,
лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь.

Генрых ДАЛІДОВІЧ

КЛІЧ РОДНАГА ЗВОНА

Раздзелы з рамана*

Тут схадзіліся плямёны
Спрэчкі сілаю канчаць,
Каб багата адароны
Мілы край наш зваяваць,
А нас цяжка ў сэрца раніць,
Пад прыгон узяць навек,
Нашы скарбы апаганіць,
Душу вынесці на здзек,
Каб у віры той ашукі
Знішчыць нашы ўсе сляды,
Каб не ведалі і ўнукі,
Хто такія іх дзяды...

Якуб КОЛАС.

Сабраўшы дружыну — да пажылых, абабітых ужо і вынослівых вояў дадалі маладых, яшчэ амаль бязвусых, — Усяслаў правёў яе ў лясную, глушэчную Руту.

У крэпасць іх упусцілі, а вось шлях у княскі хорам Усяславу перагарадзілі два крыжакі альбо, як яшчэ іх тут называлі, тэўтоны — рослыя, рыжа-рабаціністыя, у ботах, белых плашчах, пад якім у кожнага мог быць панцыр, у капелюхах, зверху якога ў абодвух красавалася паўлінавае пер'е, што сведчыла пра баявыя подзвігі яго ўладальнікаў.

Упершыню, бадай, за апошнія дзесяць гадоў яму не дазвалялі самому зайсці да князя.

— Я навагародскі ваявода, — абурана, але спакойна па-нямецку патлумачыў ён. — Я маю права заходзіць да свайго князя ў любую часіну.

— Дас гэхт ніхт[1], — пачуў таксама спакойны адказ ад таго, які стаяў злева і вочы якога былі болей блакітныя.

— Кажу ж, мне можна. Па пісьмовай дамове, якую князь падпісаў з нашай Радай.

Блакітнавокі крыжак паўсміхаўся, але ўбачыўшы, што сюды падыходзяць насцярожаныя Усяслававы сотнікі, павагаўся, а пасля нібы супакоіў:

— Вартэн зі аўф міх, іх коммэ зофорт цурук[2].

І, павярнуўшыся, паказаўшы на спіне на сваім плашчы вялікі чорны крыж, падаўся ў хорам. Усяслаў адчуў: не то што не варта, але няможна яму чакаць, ён смела ды хмурна адпіхнуў другога, светлавокага крыжака і ўслед за першым падаўся ў знаёмы княскі пакой, адкуль цяпер чуліся вясёлыя галасы.

Пакольні крыжак дзвярэй за сабой не зачыняў, дык Усяслаў трапіў адразу ж за ім у святліцу, пасярод якой красаваўся накрыты белым абрусам стол, на ім — глечыкі з віном ці півам, гліняныя конаўкі, падрудзелыя птушыныя і заечыя тушкі, смажаная рыба, розная зеляніна. За сталом расселіся Міндоўг (побач з ім размясцілася і цяпер хіхікала, як было відаць, п'янаватая княгіня Ганна, жонка булевіцкага Вышымота. Яе нага і Міндоўгава пад сталом былі палюбоўніцку пераплеценыя), а абапал іх важна і высока трымалі галовы, прыязна-хітра пасміхаліся санавітыя крыжакі — памочнік вялікага магістра, працэптар Дома Тэўтонскага ў Лівоніі і Прусіі ў скураным жупане, крыху памятым раней панцырам, Андрыс Штырэ, а таксама ў белай сутане з крыжам на грудзіне епіскап кульмскі, брат Гайдэнкрайх Сільверт — рыцар, папскі любімец, які кожны год паломнічае ў Рым, выслужваючы сабе легацтва — пасольства — у Лівоніі і Прусіі. Апошні, Сільверт, вёў тут, у Руце, хітрую работу: умацоўваў каталіцкую веру ў Міндоўга, рыхтаваў яго да каралеўства, спрабаваў акаталічыць усіх у Літве, для чаго меўся заснаваць тут біскупства, а заадно, як і працэптар Штырэ, пільна за ўсім тут сачыў — калі Міндоўг папрасіў у іх помачы-паратунку ад шматлікіх сваіх ворагаў, дык яны, крыжакі, зажадалі ўзяць за гэта вялікую плату.

Першы заўважыў рыцара-ахоўніка дзябёлы рыжун Штырэ, пільна ўгледзеўся, а калі тут жа ўбачыў і рашучага Усяслава, ажно сумеўся. Ды ў гэтую ж хвіліну перавёў позірк на рыцара: чаму не споўнілі загад, чаму дапусцілі сюды ўладнага навагародскага схізматыка? Пачуцці, змены выразу на твары Штырэ заўважылі мажны Сільверт і Міндоўг, павярнулі галовы сюды. Сільверт быў непарушны, толькі напусціў на павекі калматыя бровы, а Міндоўг зніякавеў, нібы праглынуў вясёлую ўсмешку, што дагэтуль блудзіла на яго твары, і тут жа, як заўважыў Усяслаў, вызваліў сваю нагу ад Ганнінай. Цяпер і тая, статная светлавалосая красуня ў блакітным сарафане і ліловай блузцы — азірнулася і быццам папярхнулася, сцялася, здаецца, не ведаючы, дзе ёй дзецца.

— Заходзь, ваявода, садзіся з намі, — схамянуўся Міндоўг, п'янавата пляснуў далоньмі, а калі заявіўся пакаёвы, загадаў: — Конаўку, свежы пасілак[1] баярыну Усяславу.

(Працяг будзе.)

* У гэтай публікацыі падаюцца ўрыўкі з новай, другой кнігі аднайменнага твора. Першая кніга рамана друкавалася ў часопісе «Полымя» № 10—11 за 1995 г., рыхтуецца да друку ў выдавецтве «Юнацтва». Аўтар.

[1] Нельга *(ням.)*

[2] Пачакайце мяне, я хутка вярнуся *(ням.)*

[1] Пасілак — ежа.

РОЗГАЛАС

Гераіня — Ларыса Геніюш

Калі скласці спіс імёнаў, якія трапілі б у пантэон нацыі ў часы навейшай гісторыі, у ім абавязкова было б імя Ларысы Геніюш. Таго, хто чытаў яе ўспаміны, названыя пры публікацыі «Споведдзю», не маглі не ўзрушыць яе пакутлівы лёс і моц яе духу.

Добра, што беларускія кінематаграфісты не спалохаліся «некінематаграфічнасці» мемуараў паэткі і наогул неспрыяльнасці грамадскіх умоў для стварэння стужкі аб жыцці чалавека, душу якога выратавала вера ў Бога і беларускую ідэю.

Фільм «Птушкі без гнёздаў» (першапачатковая назва «Я памятаю»), зрабіла здымачная група на чале з рэжысёрам Віталем Дудзіным (аўтар сцэнарыя — Я. Грыгор'еў, аператар — П. Крывастаненка, мастак — У. Дзяменцьеў).

Стужка ахоплівае прыкладна дзесяцігоддзе з біяграфіі Ларысы Геніюш — з 1935 года: нараджэнне сына і ад'езд у Прагу да мужа, жыццё ў Чэхаславакіі ў гады нямецкай акупацыі, яе знаёмства з савецкімі салдатамі і афіцэрамі ў маі 1945 года ў вызваленай Празе.

Робяць стваральнікі і праекцыю ў 1948 год, калі пасля арышту ў мінскай турме яе дапытваюць падначаленыя Цанавы.

Галоўную ролю выконвае актрыса Таццяна Кавалеўская з абласнога тэатра г. Маладзечна, якая дагэтуль здымалася толькі ў эпізодах.

Янку Геніюша, мужа паэткі, іграе Мікалай Кірычэнка.

Дэбют-квадрыга

Аб добрых і дрэнных адносінах да коней і людзей — прыкладна так можна вызначыць тэму фільма «Шэльма», работа над якім пачалася на «Беларусьфільме».

Стужку ствараюць чатыры дэбютанты: выпускнікі Беларускай акадэміі мастацтваў — рэжысёры-пастаноўшчыкі Алег Ганчаронак і Ігар Чацверыкоў, аператар Ігар Белакапытаў, які закончыў інстытут кінематаграфіі, і выпускніца сцэнарных курсаў Вольга Шчукіна.

Мастак Валерый Назараў прадстаўляе сярэдняе пакаленне беларускіх кінематаграфістаў.

Гэты фільм аднаўляе добрую традыцыю нашай кінастудыі — стварэнне стужак для дзяцей і юнацтва. На некалькі гадоў яна была перапынена з-за недахвату сродкаў.

Зараз глядач чакае фільмаў, у якіх дабро перамагло б зло. Аўтары якраз на гэта арыентуюцца, хаця перамога галоўнага героя будзе цяжкай і, можа, не канчатковай.

Алег Ганчаронак і Ігар Чацверыкоў ужо займелі аўтарытэт у кінематаграфічным асяроддзі, паставіўшы студэнцкія стужкі.

Першы — за кароткаметражную карціну «776-ы кіламетр» (па апавяданню Андрэя Платонава «Карова») атрымаў прыз швейцарскага тэлебачання і радыё на МКФ «Маладосць» у Кіеве (1994 г.), III прэмію на Міжнародным конкурсе студэнцкіх работ «Святая Ганна» ў Маскве (1994 г.), удзельнічаў у МКФ у Аберхаўзене (Германія, 1994 г.).

Другі — за стужку «Прамашка» (па матывах фантастычнага апавядання Фінея «Тыя, хто знік без вестак») мае спецыяльны прыз журы МКФ «Залаты віцязь» (г. Нові Сад, Югаславія, 1994 г.), дыплом журы за рэжысуру МКФ у Клермон-Феран (Францыя, 1994 г.), удзельнічаў у МКФ «Арсенал» (г. Рыга, 1995 г.) і конкурсе «Святая Ганна» (г. Масква, 1995 г.).

Ала БАБКОВА,
кіназнавец.

РАПТАМ СПАТРЭБІЦЦА

Падарожжа павінна быць прыемным

Пачынаецца пара адпачынкаў. Для большасці людзей шлях да месца адпачынку — прыемная падзея. Некаторыя ж, наадварот, адчуваюць панічны страх перад самалётам, аўтобусам, поездам, цеплаходам. Гэтыя людзі ў час падарожжа перажываюць пакуты, звязаныя з парушэннем крывазвароту, і вельмі непрыемныя праяўленні расстройства работы страўніка і кішэчніка. У такіх выпадках добра дапамагае таблетка (або дзве) аэрону. Станоўчы вынік пры марской хваробе прыносіць ужыванне воцату. Можна змачыць ім маленькія кавалачкі хлеба або есці іншыя прадукты, прыгатаваныя з воцатам: марынаваныя агуркі, цыбулю, грыбы. Маракі ратуюцца ад марской хваробы закускай з селядца, часнаку і воцату. Лыжачка гарчыцы або насенне сельдэрэю таксама акажа добры эфект.

Супраць непрытомнасці і ванітаў дапамагае травяны чай са змешаных у роўных частках цвінтарэю (золототысячник), календулы і аеру. Сталовую лыжку сухой сумесі заліць шклянкай кіпеню і пакінуць на 10 хвілін для настойвання. Лепш прыгатаваць больш настою, потым працадзіць яго і заліць у тэрмас. За гадзіну да паездкі выпіць адну шклянку, астатняе ўзяць з сабой.

ВОСЬ НЕКАЛЬКІ ПАРАД, ЯКІЯ ДАПАМОГУЦЬ ВАМ ВЫТРЫМАЦЬ ПАДАРОЖЖА:

- у аўтобусе займайце месца перад пярэдняй воссю, бо там менш адчуваецца трасяніна;
- на караблі і ў самалёце самае спакойнае месца — сярэдняя частка;
- паколькі нашы вочы рэгіструюць кожны нерэгулярны рух, кожны пад'ём і апусканне лініі гарызонту або змяненне пейзажу за акном, то лепш за ўсё выбраць сабе пэўную кропку на паверхні транспартнага сродку або ўнутры яго і мэтанакіравана затрымліваць на ёй позірк. Ехаць з заплюшчанымі вачамі бескарысна — тады чалавек канцэнтруецца на сваіх унутраных адчуваннях, на стане млоснасці, галавакружэння;
- не спяшайцеся ў аэрапорт у апошнюю хвіліну, бо ваша нервовая сістэма ўзбуджаецца яшчэ да таго, як пачынаецца падарожжа;
- бярыце з сабой самыя неабходныя рэчы;

- у палёт надзявайце лёгкае, зручнае адзенне, пры працяглых палётах без цырымоній здымайце туфлі і надзявайце тапачкі;
- перад пасадкай асвяжыцеся ў туалеце, пачысціце зубы і памыйце твар халоднай вадой;
- старайцеся не дапускаць, каб у вас узрастаў страх перад падарожжам: гэта толькі павялічыць недамаганне.

-1276-

ПА ВАШАЙ ПРОСЬБЕ

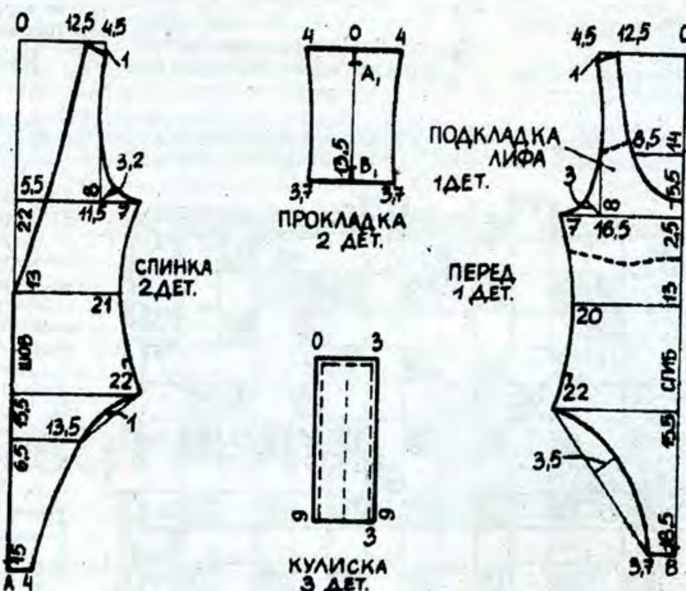
Рыхтуемся да лета

«Калі ласка, надрукуйце выкрайку купальніка. Прыйшло лета, а цэны...»

Асіпчук В.,
г. Пінск.

Калі ў вас ёсць 0,6—0,7 м трыкатажнага палатна шырынёй 1,50 м, праблем з купальнікам у гэтым сезоне не будзе. Вы можаце пашыць модны купальнік з глыбокім трохвугольным выразам на спіне і з кулiскамі на гарлавіне ліфа ўнізе бакавых швоў. З дапамогай шнуркоў або беек, аформленых у выглядзе рулікаў, можна павялічыць выразы. Канцы шнуркоў упрыгожыць пацеркамі. Наша выкрайка разлічана на 48-ы памер, рост 170 см, аб'ём грудзей 96 см, аб'ём таліі — 78 см, аб'ём бёдраў — 102 см. Але яе лёгка можна змяніць у адпаведнасці з вашай фігурай, дастаткова вычарціць прапануемую выкрайку на шчыльнай паперы і, калі трэба павялічыць, — расшырыць па сярэдняй лініі спінку і перад, а калі паменшыць, — налажыць палавінкі адна на адну так, каб атрымаць неабходны памер.

-1277-

УСХОДНІ ГАРАСКОП на наступны тыдзень

КАЗЯРОГ будзе часта не задаволены сваёй работай. Раздражненне, якое з'явіцца ад гэтага, можа адштурхнуць ад вас сяброў і калег. Стрыманасць таму будзе нялішняй, асабліва, калі магчымы фінансавыя праблемы, узяцца за вырашэнне якіх астролаг раіць 7 чысла.

Тое, што ВАДАЛЕЙ палічыў сваёй стратай, абернецца для яго выйгрышам. Аднак устрымайцеся ад імпульсіўных дзеянняў, не звяртайце ўвагі на парады добразычліўцаў, недахвату ў якіх у вас не будзе. Тыдзень будзе не зусім добрым для гандлёвых аперацый. Да таго ж настрою для іх не будзе з-за невялікіх праблем са сваякамі.

РЫБЫ адчуюць прыліў энергіі, якую рэалізуюць у хуткіх і паспяховых аперацыях на фінансавым рынку. Дзяржслужачых начальства ўзнагародзіць прэміяй або павышэннем па рабоце. Адносіны ў сям'і застануцца бязвоблачнымі. Аднекуль возьмецца час на выезды за горад, пікнікі і прыгоды, у тым ліку рамантычныя.

АВЕНАМ трэба папрацаваць дома. Але, вырашыўшы мноства хатніх праблем, вы адчуеце сябе цудоўна, даказаўшы самім сабе і акружаючым, што можаце ўпраўляцца са справамі не толькі на рабоце, але і ў родных сценах. У канцы тыдня магчымы невялікія канфлікты са сваякамі. Так што трымайце сябе ў руках.

Выдатна складуцца справы ў тых ЦЯЛЬЦОЎ, каму за трыццаць. Гэта не азначае, што больш маладым, якія нарадзіліся пад гэтым знакам, пагражае непрыемнасць. Зусім не, зоркі і ім дапамагаюць ва ўсім. Але старэйшым удача ўсё ж будзе ўсміхацца часцей. Без страху рашайцеся на вялікія справы, пускайцеся ў далёкія падарожжы і вар'яцкія рамантычныя прыгоды.

БЛІЗНЯТАМ трэба менш старацца на рабоце. Успомніце, што яна не воўк і, значыць, у лес яе не цягне. Больш часу праводзьце з роднымі. Тыя, хто з вас даражыць парадамі бацькоў, няхай уважліва паставіцца да іх прапановы. Скарыстайце яе, і тады з вамі не адбудзецца нічога дрэннага, акрамя добрага.

У РАКА невялікія змены прывядуць да невялікіх засмучэнняў. Але не сумуйце. Няўдачы будуць нязначнымі. Больш трывалым акажацца поспех у іншых пачынаннях. Не прыслухоўвайцеся да чужых парад. Ідзіце тым шляхам, які выбралі самі.

Ад ІЛЬВОЎ спатрэбіцца стрыманасць і ўвага. Нялішнім будзе і цярпенне, якое разам з астатнім дапаможа вам дабіцца нядрэнных вынікаў. Дзейнічайце разам з тым, хто больш вопытны, чым вы, і тады ўсё атрымаецца. Праўда, на асабістым фронце не абыдзецца без невялікіх навальніц, да якіх будзьце гатовы загадзя.

Зоркі спрыяюць ДЗЕВАМ у падарожжах, прафесіянальнай дзейнасці і асабліва ў творчых пошуках. Не ўсё ў вас, аднак, заладзіцца ў сям'і. Там магчыма чаргаванне добрага з дрэнным, з'яўленне праблем у адносінах з бацькамі. У маладых узнікнуць рознагалоссі, якія паспрабуйце разам пераадолець.

У ШАЛЯЎ наперадзе цудоўны тыдзень. Зоркі абяцаюць вам буйны поспех у творчай працы і нават прыемную перамену ў жыцці. Верагодна, яна будзе звязана з сардэчнымі захапленнямі, магчымасць атрымаць асалоду ад якіх з'явіцца ў вас неаднойчы.

СКАРПІЁНА напаткае невялікае расчараванне на службе. Але вы яго зможаце забыць у цікавым падарожжы або дзелавой паездцы. Там вас чакае важнае знаёмства. 4 чысла магчыма сустрэча ў рамантычных тонах. Але не давайце галаве круціцца ад поспеху, і кантроль над сабой не губляйце ні пры якіх абставінах.

СТРАЛЬЦЫ будуць задаволены сваімі дзелавымі здзяйсненнямі. Вось толькі дабівацца іх прыйдзецца настойлівай працай. Адсюль і стомленасць, якую дапаможа пераадолець адпачынак у асяроддзі сям'і. Праўда, вечарамі ў пятніцу і суботу трэба ісці ў госці або прымаць іх у сябе. У закаханых наступіць важны, можна сказаць, рашаючы перыяд у іх адносінах.

Кар. ІТАР-ТАСС Леанід КОТАЎ.
Дэлі.

ХАТНІЯ КЛОПАТЫ

Як выратаваць «гонар мундзіра»

Чалавек, на адзенні якога пасаджана пляма, выклікае непрыемнае ўражанне. Адсюль пайшоў і выраз «гонар мундзіра», які закранае маральны бок жыцця. Вось чаму плямы лепш выводзіць, не шкадуючы для гэтага часу і намаганняў. Тым больш, што большасць з іх лёгка паддаецца вывядзенню ў хатніх умовах. Каб дабіцца ў гэтай справе поспеху, неабходна прытрымлівацца пэўных правілаў.

- Спачатку трэба вызначыць паходжанне і састаў плямы (ад тлушчу, фруктаў, віна, іржы і г. д.), а таксама даведацца, якая гэта пляма: свежая ці старая.
- Слабыя паверхневыя плямы выводзяць злёгку праціраючы іх тампонам, намочаным у адпаведным растваральніку. Тлушчавыя плямы выводзяць бензінам, шкіпінарам, ацэтонам або спецыяльным плямавыводнікам.
- Пры вывядзенні застарэлых плям часта вакол іх утвараецца круг (арэол). Каб пазбегнуць гэтага, пад ніз трэба падлажыць некалькі слаёў тканіны, што ўбірае вільгаць.
- Краі плямы рэкамендуецца папярэдне намачыць бензінам або пасыпаць крухмалам ці мелам. Потым пляму праціраюць тампонам з растваральнікам. Праціраць неабходна кругавымі рухамі, пачынаючы з краёў і паступова набліжаючыся да сярэдзіны плямы. Праціранне паўтараюць некалькі разоў да поўнага знікнення плямы. Пасля таго, як пляма растворыцца, сухой анучкай праціраюць тканіну ва ўсіх накірунках для выдалення залішняга растваральніку.

Ніжэй прыводзім найбольш прыдатныя спосабы і хімічныя рэчывы для выдалення розных відаў плям.

Віно — мыццё і адбельванне перакісам вадароду (1 чайная лыжка на 1/2 шклянкі вады). Для каляровых вырабаў — сумесь гліцэрыны з сырым яечным жаўтком (1:1) або нашатырны спірт з дабаўленнем віннага спірту. Пасля апрацоўкі добра вымыць.

Іржа — 10-працэнтны раствор шчаўевай кіслаты. Пасля — мыццё халоднай вадой. Яшчэ — канцэнтраваная лімонная кіслата. Вільготную пляму пасыпаць парашком лімоннай кіслаты або паліць сокам лімона, затым прапаласкаць.

Кава, какава, чай, шакалад — свежыя плямы пасыпаюць соллю, потым увільгатняюць і адмываюць. Дабаўленне гліцэрыны ў ваду для ўвільгатнення плямы паляпшае дзеянне солі. Плямы ад чаю прамочваюць 10-працэнтным растворам шчаўевай кіслаты, пакідаюць на 5—10 хвілін, а потым прамываюць.

Крэм для абутку — шкіпінар, бензін або бензол. Рэшткі фарбы ад крэму можна выдаліць сумессю з 2 частак спірту і 1 часткі вады.

Пот — мыццё цёплай вадой, а таксама вадой, разбаўленай нашатырным спіртам або растворам бураксу (буры).

Губная памада — бензін, чысты спірт.

-1278-

КУЛІНАРНЫ БЛАКНОТ

Рознакаляровае масла

На любым стале вельмі прыгожа будзе выглядаць страва з... рознакаляровым маслам. Зрабіць яго вельмі проста. Дастаткова размякчанае масла перамяшаць з якімі-небудзь дабаўкамі, загарнуць у цэлафан, надаць форму каўбаскі або шарыка і паставіць на холад.

Прапануем некалькі варыянтаў, якія можна падаць да адваранай бульбы або тушанай агародніны. На чатыры порцыі неабходна ўзяць усяго 50—75 г масла.

МАСЛА Ў ЗЯЛЁНУЮ КРАПІНКУ

Размякчанае масла (каля 50 г) перамяшайце са сталовай лыжкай вельмі дробна парэзанай зеляніны пятрушкі, дабаўце па смаку соль і перац.

МАСЛА Ў ЧЫРВОНУЮ КРАПІНКУ

Калі ў размякчанае масла дабавіць дробна нарэзаны марынаваны чырвоны перац, чайную лыжку таматнай пасты і прыправіць яго соллю, то атрымаецца масла ў чырвоную крапінку.

СТРАКАТАЕ МАСЛА

Вельмі апетытна выглядае масла ў зялёна-чырвоную крапінку. Яго можна атрымаць, дадаўшы ў 75 г масла сталовую лыжку дробна пасечанай зялёнай шніт-цыбулі, чайную лыжку хрэну і сталовую лыжку дробна нарэзанай радыскі.

ПРАВАНСАЛЬСКАЕ МАСЛА

Паспрабуйце араматызаваць масла цэдрай лімона або апельсіна (цэдру нацерці на дробнай тарцы), дабаўце духмяны перац грубага памолу, соль па смаку.

ЦІКАВА ВЕДАЦЬ

Расці каса — дзявочая краса

Косы бландзінак самыя густыя, яны складаюцца ў сярэднім са 140 тысяч валасінак. У брунетак на 20 тысяч менш, у шатэнак іх 109 тысяч, у рыжых — 88. Аднак таўшчыня касы залежыць не толькі ад колькасці валасоў, але і ад іх якасці.

***

Удзень косы растуць хутчэй, чым уначы, вясной і летам — больш актыўна, чым зімой і восенню.

***

За тыдзень каса адрастае на 2,5 мм. Мяжа даўжыні касы для большасці жанчын — 91 см.

***

Самая доўгая каса ў свеце адрасла ў ...мужчыны. Індыйскі манах Свамі Пандарасанадзі мог пахваліцца амаль васьміметровымі пасмамі.

***

Магчыма, Дзіянэ Уіт з ЗША калі-небудзь удасца пераўзысці манаха. Яе каса да 15 гадоў дасягнула 3 м 86 см і працягвае расці.

-1279-

36,6°

ВАМ НАЗНАЧАЕЦЦА... ЭЛЕКТРОННАЯ ТАБЛЕТКА

З выгляду яна падобная на фасоліну. Праўда, у металічнай абалонцы. А ўсярэдзіне мікраблок — генератар імпульсаў і крыніца сілкавання. Гэта і ёсць «цуда-таблетка», якая ў 30-я гады была вынайдзена ў Томску. Па словах спецыялістаў, унікальны медыцынскі сродак, здольны нармалізоўваць функцыі чалавечага арганізма і нават амалоджваць яго.

А ўбачыла я электронную таблетку ў мінскім цэнтры «Надзея». Як давялося даведацца з розных публікацый, у свой час у асноўным толькі пацыенты клінік 4-га Галоўнага ўпраўлення Міністэрства аховы здароўя маглі адчуць на сабе жыватворнае ўздзеянне «цуда-пілюль». Гэта партыйна-гаспадарчая эліта былога СССР, родныя вядомых кіраўнікоў краіны, вядомыя дзеячы культуры, касманаўты. Каля двух мільёнаў чалавек глыталі электронныя таблеткі. Адчуўшы на сабе жыватворнае ўздзеянне новага сродку, многія прымалі яго зноў і зноў... Умовы элітных клінік такую магчымасць прадаставілялі...

Дык што ж гэта за унікальнае лякарства, ад якіх хвароб могуць пазбавіць таблеткі, якія зусім і не таблеткі? Вось што расказала галоўны ўрач цэнтра «Надзея» Алена Мікалаеўна НІКІЦІНА:

— Новы лекавы сродак, які часам называюць рэвалюцыяй у медыцыне, быў распрацаваны спецыялістамі засакрэчанага раней Томскага інстытута АСК і радыёэлектронікі і адной з «паштовых скрынак». Дзесяць гадоў таму загадам міністра аховы здароўя СССР было дазволена ўжыванне унікальнага лякарства ў медыцынскай практыцы. Вынаходка электроншчыкаў і абароншчыкаў атрымала шэраг медалёў і дыпломаў самых розных выставак. Аўтаномны электрастымулятар страўнікава-кішачнага тракта (АЭС СКТ) — так называюць электронныя таблеткі.

Капсулу глытаюць, запіваючы вадой. Трапіўшы ў арганізм, мікрапрацэсар уключаецца, пачынаецца нармалізуючае ўздзеянне на ўсе органы і сістэмы. У арганізме капсула можа знаходзіцца ад некалькіх гадзін да некалькіх сутак. На працягу паўгода пасля прыёму адной электроннай таблеткі працягваецца яе лекавае ўздзеянне на арганізм. Паляпшаюцца кровазварот, стан нервовай сістэмы, павялічваецца імунітэт, нармалізуецца ціск, работа сэрца, страўніка, печані, падстраўнікавай залозы і прастаты, нырак. Страўнікава-кішачны тракт, а з ім і ўвесь арганізм ачышчаецца ад шлакаў і радыенуклідаў. Знікае хранічная стомленасць. Адзначана таксама станоўчае ўздзеянне электронных таблетак на арганізм пры атэрасклерозе. На сённяшні дзень АЭС СКТ — лепшы сродак для яго лячэння і прафілактыкі. За кошт паляпшэння функцыі эндакрыннай і імуннай сістэм адбываецца амаладжэнне арганізма. Прычым ніякіх негатыўных вынікаў уздзеяння электронных таблетак не выяўлена.

Трынаццаць краін Еўропы, Азіі і Амерыкі набываюць гэты унікальны сродак у Расіі.

...Медыцынскі цэнтр «Надзея» (вул. Жудро, 40, тэл. 55-06-02), дзе можна набыць цуда-капсулы, многія мінчане ведаюць, бо ўжо былі яго пацыентамі. Тут выкарыстоўваецца яшчэ адзін нетрадыцыйны метад лячэння. Гэта мікрахвалевая рэзанансная тэрапія. У яго аснове — адкрыццё расійскімі вучонымі біялагічнага рэзанансу і старажытны вопыт усходняй медыцыны. Уздзейнічаючы на біялагічна актыўныя кропкі цела мікрахвалямі ў частаце біяполя чалавека, урач актывізуе ўнутраныя рэзервы арганізма. У выніку павышаецца імунітэт, адступаюць шматлікія хваробы.

Ну а цяпер у арсенале медыкаў яшчэ і электронная таблетка. І многія ўжо паспелі адчуць на сабе яе жыватворнае ўздзеянне.

Наталля УЛАДЗІМІРАВА.

НАРОДНЫ КАЛЯНДАР

ЧЭРВЕНЬ

Назва першага месяца лета тлумачыцца не вельмі прыгожа — з'яўленнем чарвякоў. Ёсць, праўда, больш эстэтычны варыянт — у гэтым месяцы набываюць чырвоны колер некаторыя ягады.

Старажытныя рымляне прысвячалі гэты месяц багіні Юноне, а па іншых звестках, месяц быў названы ў гонар першага рымскага консула Юніуса Брута. Лацінская назва захавалася ў заходнееўрапейскіх і рускай мовах.

2. Праваслаўная Тройца (Сёмуха).

3. Алена. Дзень ільну. «Сей лён на Алену — будзе кашуля па калена», — гавораць у народзе.

5. Ефрасіння. Дзень памяці Ефрасінні Полацкай.

13. Ерамей. Заканчвалася ўсякая сяўба. «Прыйшоў Ерамей — больш не сей».

14. Юстын і Харытон. «Юстын цягне ўверх каноплі, Харытон — лён».

22. Кірыла. Дзень летняга сонцастаяння. Лічылася, што на Кірылу з усяе моцы зямля імкнецца да сонца.

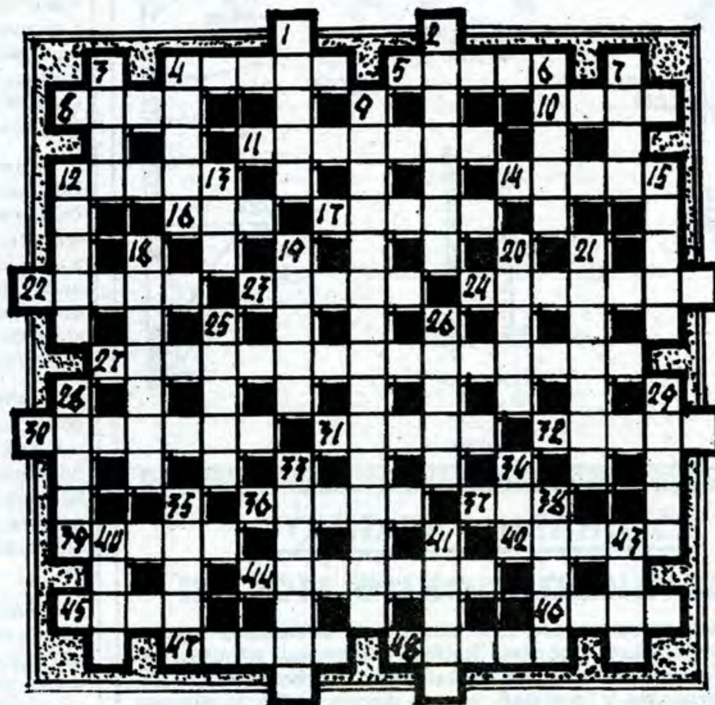
24. У католікаў — **Купала**. «На Купала раса — будуць агуркі».

25. Анапрэй (Нупрэй). Спрыяльны дзень для сяўбы грэчкі. «Хто на Нупрэя пасеяў грэч — будзе бліны печ». Лічылася, што ўжо паспелі суніцы.

28. Амос. «Прыйшоў Амос — цягне ўгору авёс».

СУБОТНІМ ВЕЧАРАМ

КРЫЖАВАНКА

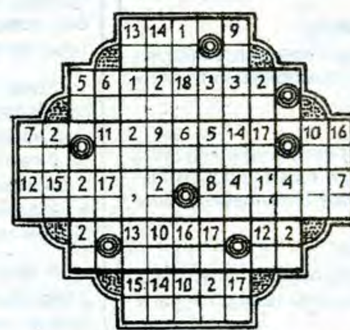

Па гарызанталях: 4. Штучны будаўнічы матэрыял. 5. Беларускі кампазітар, аўтар музыкі да кінафільма «Дзеці партызана». 8. Вёска пад Масквой, славутая з часоў вайны 1812 года. 10. Жанр вайсковай музыкі. 11. Узброены напад адной дзяржавы на другую з мэтай захопу яе тэрыторыі. 12. Урачысты агляд войск. 14. Шпіён, дыверсант. 16. Сістэма ўмоўных знакаў, сігналаў для сувязі. 17. Сродак пераправы цераз раку. 22. Беларускі паэт-класік, аўтар паэмы «Адплата». 23. Сакрэт асаблівай важнасці. 24. Буксірны падводны апарат для аховы карабля ад якарных мін. 27. Распрацоўшчык лятальных апаратаў. 30. У старыя часы — унтэр-афіцэр у казацкім войску. 31. Беларускі пісьменнік, аўтар аповесці «Альпійская балада». 32. Тэхнічны вузел рэактыўнага рухавіка. 36. Бухта на Чорным моры, вядомая па часах руска-турэцкіх войнаў. 37. Савецкая касмічная станцыя. 39. Від вядзення паветранага бою. 42. Дэталь эфеса халоднай зброі. 44. Часопіс бранятанкавых войскаў Расіі. 45. Прозвішча французскіх партызанаў у часы другой сусветнай вайны. 46. Земляное фартыфікацыйнае збудаванне. 47. Сігнал трывогі. 48. Група байцоў для аховы і разведкі.

Па вертыкалях: 1. Савецкі разведчык, Герой Савецкага Саюза. 2. Назва ракі, сімвал беспаваротнага рашэння Ю. Цэзара па захопу Італіі. 3. Разрыўны снарад. 4. Прывал войскаў пад адкрытым небам. 6. Мемарыяльнае збудаванне на тэрыторыі Брэсцкай крэпасці-героя. 7. Планета Сонечнай сістэмы. 9. Візуальнае вывучэнне становішча на мясцовасці. 12. Асаблівы барабанны марш пры адданні чэсці як узнагарода за ваенныя поспехі ў старой рускай арміі. 13. Партовае збудаванне для рамонту і агляду тэхнічнага становішча судна. 15. Нацыянальны герой Беларусі. 18. Начальнік акругі ў старой Русі. 19. Возера ў Прыморскім краі Расіі. 20. Ахоўны баявы галаўны ўбор. 21. Тэхнічная ўстаноўка для вызначэння месцазнаходжання прадмета з дапамогай электрамагнітных хваляў. 25. Ганаровы салдат, кавалер трох Георгіеўскіх крыжоў, які выратаваў сцяг Самарска-Ульянаўскай жалезнай дывізіі. 26. Ледакол Арктычнага флота. 28. Крэпасць-герой. 29. Ракетны крэйсер Чарнаморскага флоту. 33. Лётнае майстэрства. 34. Марка самалёта-знішчальніка. 35. Славуты абаронца Брэсцкай крэпасці. 38. Радыёлакатар. 40. Часцінка хімічнага элемента. 41. Афіцыйны нарматыўна-прававы дакумент для вайскоўцаў. 43. Палявое ўмацаванне.

Склаў Валерый ПІНЧУК.
г. Бабруйск.

КРЫПТАГРАМА

Карыстаючыся ключавымі словамі, прачытайце ў клетках малюнка зашыфраваную народную мудрасць:

а) 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-2 — скульптура А. Галубкінай;

б) 2-11-2-12 — родны дом, свая сям'я;

в) 13-14-15-4 — лёс;

г) 13-16-17 — маральная сіла, настрой;

д) 18-10-2 — біблейскае жаночае імя.

Склаў Рыгор ЯКУШ.
г. Мінск.

ГАЛАВАЛОМКА

Адшукайце ключык да разгадкі. Умоўныя знакі па акружнасці замяніце на літары. Калі гэта будзе зроблена правільна, у клетках па ходу гадзіннікавай стрэлкі вы прачытаеце выказванне рускай паэтэсы Ганны Ахматавай.

Склаў Мікола ВОРЧЫК.
Лагойскі раён.

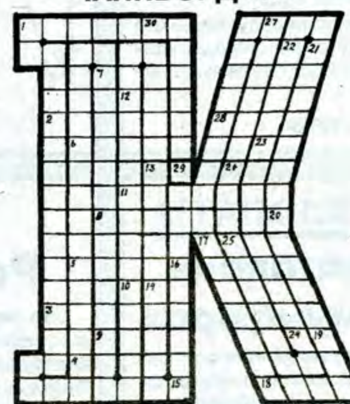
ПРАВЕРЦЕ РАШЭННІ

Крыжаванка (25 мая). Па гарызанталях: 2. «Свяцк». 7. «Кругавая». 8. Чыгрынаў. 10. Абора. 11. «Трактар». 12. Скарына. 15. Палік. 17. «Салавей». 18. Пацяг. 20. Бразер. 21. «Стайкі». 25. Апука. 26. Некалач. 27. «Тэлма». 30. Крупнік. 31. «Прастор». 32. Верас. 34. Янкоўскі. 35. Васількі. 36. Рымша. **Па вертыкалях:** 1. «Ураджай». 2. «Смага». 3. Крыга. 4. Карункі. 5. Грызайль. 6. «Балтыйцы». 9. Шостак. 13. Габелен. 14. Пестрак. 15. Пліса. 16. Карма. 18. Пукст. 19. Горна. 22. «Будучыня». 23. «Касары». 24. Альтанка. 28. Кіраўск. 29. «Крыніцы». 32. Вакар. 33. Слава.

Галаваломка (25 мая). Прымаўка чытаецца так: «Чалавек без сяброў — што дрэва без каранёў».

Лагагрыфы (25 мая). Ключавыя словы: 1. Абрус. 2. Бручка. 3. Вежа. 4. Баёк. 5. Атэлье. 6. Згуба. 7. Смага. 8. Горан. 9. Метро. 10. Гумар. 11. Слава. 12. Культ. 13. Абуза. 14. Трасца. 15. Курсы. 16. Шаль. У клетках малюнка: «Усё новае ёсць моцна забытае старое».

ЧАЙНВОРД «К»

1. Драпежная птушка. 2. Наш зямляк, лётчык-касманаўт. 3. Неразбярыха, беспарадак. 4. Раённы цэнтр на Міншчыне. 5. Выдатны пісьменнік, дзеяч мастацтва, навукі, які карыстаецца агульным прызнаннем. 6. Традыцыйная беларуская страва. 7. Від крапаснай вежы. 8. Шабля, кінжал. 9. Беларускі народны танец. 10. Амплуа тэатральнага або кінаакцёра. 11. Балотная птушка. 12. Лётчык, камандзір цяжкага самалёта-бамбардзіроўшчыка «Ілья Мурамец». 13. Халодная калючая зброя. 14. Памяшканне для суднавай каманды на караблі. 15. Польскі педагог і пісьменнік, закатаваны ў часы вайны разам з выхаванцамі і супрацоўнікамі «Дома сірот». 16. Сціснутыя, сабраныя разам пальцы рукі. 17. Раённы цэнтр на Магілёўшчыне. 18. Наш зямляк, лётчык-касманаўт. 19. Эластычны матэрыял з групы высокамалекулярных злучэнняў. 20. Сярэбраная манета XIII—XV стст. на тэрыторыі Польшчы. 21. Беларускі скрыпач, заслужаны артыст БССР (1954 г.). 22. Чарада рыб, птушак. 23. Украінскі драматург, Герой Сацыялістычнай Працы. 24. Месяц каляндарнага года. 25. Папулярная праграма Беларускага тэлебачання. 26. Беларускі народны танец. 27. Рускі паэт, які пераклаў на рускую мову раман І. Мележа «Людзі на балоце». 28. Эстонскі спявак і педагог, народны артыст СССР. 29. Польскі астраном, стваральнік геліяцэнтрычнай ідэі сістэмы свету. 30. Чалавек вельмі малога росту.

Склаў Уладзімір НЕСЦЯРОВІЧ.

ВІНШАВАННІ

*Ветэрана вайны, добрага чалавека **Івана Манкевіча** з Матылёў шчыра віншуе з юбілеем А. Жалкоўскі з г. Ліды.*

*Віншую дарагую дачушку **Наталлю Післяк** з днём нараджэння. Шчасця, здароўя, сямейнага дабрабыту табе, дачушка.*

Маці.

Віншую ***Міхаіла Пятровіча Кавалькова*** з днём нараджэння. Моцнага здароўя, дабрабыту, сямейнага шчасця табе.

Валянцін.

З днём нараджэння,

***Аркадзій Іванавіч Драгун!** Жадаем усяго найлепшага. Дзякуй за любоў і клопат аб нас, за прыклад сумленнасці і працавітасці, за тое, што Вы сталі падтрымкай і апорай у нашым жыцці.*

Дачка, зяці і ўнукі Віталь і Вераніка Варановічы.

Дарагая і мілая мамачка і бабуля ***Яніна Браніславаўна Пашкевіч.*** Віншуем цябе з юбілеем. Мы ўдзячныя табе за клопаты і турботы, за ласку і пяшчоту. Няхай жыццё тваё будзе шчаслівым і радасным. Здароўя і дабрабыту табе.

Дзеці, унукі.

*Віншуем з законным шлюбам **Рагель Сяргея і Майсевіч Святлану** з вёскі Сакаўшчына Валожынскага раёна. Жадаем пранесці каханне праз усё жыццё, захаваўшы чысціню пачуццяў і веру ў будучыню.*

Сябры і добрыя знаёмыя.

Віншуем загадчыка кафедры МТЛВ БДПА прафесара ***Давыда Міхайлавіча Кукуя*** з юбілейным днём нараджэння. Жадаем новых творчых здзяйсненняў, няўрымслівасці і натхнення.

Калегі.

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
Вярхоўны Савет Рэспублікі Беларусь, Кабінет Міністраў Рэспублікі Беларусь, калектыў рэдакцыі газеты «Звязда».

Галоўны рэдактар **У. НАРКЕВІЧ.**

Рэдакцыйная калегія: **У. АНДРЫЕВІЧ** (намеснік галоўнага рэдактара), **І. БАРАНОЎСКІ, У. ГОЙТАН, В. ЖДАНКО, Л. ЛАХМАНЕНКА, М. МІХАЕВІЧ** (першы намеснік галоўнага рэдактара), **А. МЯСНІКОЎ, Л. РЫЖАНКОВА** (намеснік галоўнага рэдактара), **С. ШАЎЦОЎ.**

Рэгістрацыйны нумар 1.

НАШ АДРАС: 220013, гор. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рэдакцыя газеты «Звязда».
ТЭЛЕФОНЫ: прыёмнай — 68-29-19; намеснікаў галоўнага рэдактара — 32-44-12, 32-14-25, 32-35-05; аддзелаў: інфармацыйна-аналітычнага — 32-38-02, 68-28-14, 68-29-68, эканомікі — 32-31-21, 68-29-68, палітыкі — 68-27-57, 68-28-64, культуры — 68-29-42, 68-28-27, пісьмаў — 68-27-47, маралі і права — 68-28-51, міжнацыянальных адносінаў — 68-27-40, 68-28-69, журналісцкіх расследаванняў — 68-28-38, 68-28-72, беларускай дыяспары — 68-28-27, знешнеэканамічнай дзейнасці — 68-29-44; аглядальнікаў па праблемах: навукі і адукацыі — 68-28-31, экалогіі і ліквідацыі вынікаў Чарнобыля — 68-28-36; уласных карэспандэнтаў: у Брэсце — 33-640, Гродне — 33-25-29, Гомелі — 53-13-92, Баранавічах — 7-26-02, Паставах — 22-400; бухгалтэрыі — 32-22-03; даведкі па рэкламе і аб'явах — 32-31-98. ФАКС: 32-04-52, 68-28-77.

Друкарня выдавецтва «Беларускі Дом друку». Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Тыраж 100288. Індэкс 63850.
Зак. № 2742.
Выходзіць 250 разоў на год.
Нумар падпісаны ў 20.15.
М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12